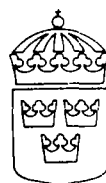

Kulturutskottets betänkande

1988/89:KrU21

Medelsberäkningar för Sveriges Radio m.m.

1988/89
KrU21

Sammanfattning

I betänkandet behandlas förslag som lagts fram i proposition 1988/89:129 om medelsberäkningar för Sveriges Radio-koncernens verksamhet och televerkets verksamhet under år 1990 samt radionämndens verksamhet under budgetåret 1989/90. Ett antal motionsförslag behandlas i sammanhanget.

Utskottet tillstyrker att Sveriges Radio-koncernen får ett medelstillskott på 41,6 milj. kr. utöver sedvanlig kostnadskompensation. Denna medelstilldelning ger koncernen möjlighet att bedriva en i huvudsak oförändrad verksamhet. Utskottet godtar att det inte nu tas ställning till förslag av Sveriges Radio om att koncernen skall ges en mer omfattande medelsförstärkning, nämligen 100 milj. kr. för år 1990 som ett första steg i ett femårigt reformprogram vars slutsteg motsvarar en total nivåhöjning av koncernens medelstilldelning med 500 milj. kr. i 1987/88 års prisnivå. Utskottet anser nämligen att statsmakterna måste, innan ställning tas till koncernens långsiktiga behov av resursförstärkningar, ha skaffat sig en klarare bild av vilken roll Sveriges Radio skall ha i det framtida mediesamhället.

Utskottet tillstyrker att TV-avgiften den 1 juli 1989 höjs med 100 kr. till 1 084 kr.

Även i övrigt tillstyrker utskottet förslagen i propositionen.

Utöver frågor som tas upp i propositionen behandlas i motionerna bl.a. frågor om reklam i TV, om förberedelser inför ny avtalsperiod för Sveriges Radio-koncernen, om rationaliseringsverksamheten inom koncernen, om resursfördelningen mellan TV:s båda kanaler, om mottagningsförhållanden för radio och TV inom Uppsala län, om Sveriges Radios programutbud i en rad avseenden, om lokalradions verksamhet och om samverkan mellan lokalradion och riksradien. Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden.

Vid betänkandet har fogats 17 reservationer och 1 särskilt yttrande.

Propositionerna

Regeringen har i proposition 1988/89:100 bilaga 10 (utbildningsdepartementet) under rubriken Sveriges Radio m.m. (s. 455) berett riksdagen tillfälle att i avvaktan på en särskild proposition i ämnet ta del av vad i proposition 1988/89:100 anförts.

Regeringen har i proposition 1988/89:129 med förslag till medelsberäkningar för Sveriges Radio m.m. (utbildningsdepartementet) föreslagit riksdagen att

1. anta i propositionen framlagt förslag till lag om ändring i lagen (1978:478) om avgift för innehav av televisionsmottagare,
2. anta i propositionen framlagt förslag till lag om ändring i lagen (1989:41) om TV-avgift,
3. godkänna i propositionen framlagt förslag till medelsberäkning för den avgiftsfinansierade verksamheten inom Sveriges Radio-koncernen,
4. godkänna i propositionen framlagt förslag till medelsberäkning för radionämndens verksamhet,
5. godkänna förlängningen av televerkets investeringsplan med ett år,
6. godkänna i propositionen framlagt förslag till medelsberäkning för televerkets investeringar,
7. bemyndiga regeringen, eller efter beslut av regeringen televerket, att föra högst 10 000 000 kr. av investeringsmedlen mellan åren 1990 och 1991 som skuld resp. tillgodohavande,
8. medge att regeringen lämnar televerket det beställningsbemyndigande om 30 000 000 kr. avseende investeringsändamål för år 1991 som har förordats i propositionen,
9. godkänna i propositionen framlagt förslag till medelsberäkning för televerkets driftskostnader,
10. bemyndiga regeringen, eller efter beslut av regeringen televerket, att föra högst 5 000 000 kr. av driftsmedlen mellan åren 1990 och 1991 som skuld resp. tillgodohavande.

Lagförslagen fogas vid betänkandet som *bilaga 1*.

Motionerna

Motioner som väckts under den allmänna motionstiden 1989

1988/89:Kr204 av Ingegerd Anderlund och Ingvar Björk (båda s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att låta utreda hur olika kabelnät kan användas för information till synskadade och att dessa intressen beaktas i utbyggnaden.

1988/89:Kr209 av Karl-Gösta Svenson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om teckenspråkstolkat nyhetsprogram i TV.

1988/89:Kr210 av Ingrid Hasselström Nyvall (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om översättning till svenska av TV:s aktualitetsprogram för invandrare.

1988/89:Kr236 av Olof Johansson m.fl. (c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en parlamentarisk utredning samt förslag om kompletterande finansiering av Sveriges Radio-koncernen genom reklam i en av TV-kanalerna fr.o.m. den 1 januari 1991 enligt de riktlinjer som anges i motionen.

1988/89:Kr248 av Carl-Johan Wilson och Ingrid Ronne-Björkqvist (båda fp) 1988/89:KrU21
vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär att Sveriges Lokalradio AB och Televerket får i uppdrag att göra lokalradiosändningar tillgängliga per telefon,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att sammanfattningar av lokalradiostationernas nyheter dagligen också publiceras i text-TV.

1988/89:Kr249 av Bengt Harding Olson m.fl. (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om flexibel tappningsrätt för lokalradiostationerna.

1988/89:Kr268 av Olof Johansson m.fl. (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fördelningen av finansieringen av TV-produktionen centralt/lokalt.

Motiveringen återfinns i motion 1988/89:A435.

1988/89:Kr269 av Erik Holmkvist m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en alltför alkoholliberal samhällsattityd som blir följden av TV:s programutbud som inte på något sätt speglar de svenska hemmens alkoholvanor i allmänhet,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en mer medveten och koncentrerad information i radio och TV under bästa sändningstid.

Motiveringen återfinns i motion 1988/89:So257.

1988/89:Kr304 av Kaj Nilsson (mp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om reklam i och licensfinansiering av svensk television.

1988/89:Kr305 av Gunnar Thollander m.fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att sändningskapaciteten förstärks, så att ABC-regionens TV-sändningar får goda mottagningsförhållanden i hela Uppsala län,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att sändningskapaciteten förbättras för P 4-nätet i Uppsala läns utkanter.

1988/89:Kr307 av Rune Thorén och Erling Bager (c,fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en granskning av massmedia, främst televisionens roll i spridningen av alkoholvanorna.

Motiveringen återfinns i motion 1988/89:Sk673.

1988/89:Kr308 av Anders Björck m.fl. (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening uttalar vad i motionen anförts om en fri ömsesidig tappningsrätt för radiokanalerna.

Motiveringen återfinns i motion 1988/89:K431.

7. att riksdagen hos regeringen begär att i avtalet med Sveriges Radio/ TV en större och procentuellt fastställd andel av sändningarna skall bestå av svenskproducerade program.

1988/89:Kr345 av Marianne Jönsson och Stina Gustavsson (båda c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om textade nyhetsprogram.

1988/89:Kr346 av Barbro Sandberg och Håkan Holmberg (båda fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vissa länsinvånarens svårigheter att se ABC-nytt.

1988/89:Kr347 av Marianne Jönsson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om TV-program på teckenspråk.

1988/89:Kr352 av Ingvar Eriksson (m) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag om bättre utnyttjande av radio och TV i elementär naturkunskap inom skolan samt i informationen till allmänheten.

Motiveringen återfinns i motion 1988/89:Ub336.

1988/89:Kr354 av Jan Hyttring m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utveckling av lokalradion genom bl.a. höjd grundbemanning, extra bemanning för vissa uppgifter, resurser för beställningsarbeten och engagemang av frilansmedarbetare, samverkan med regionala kulturinstitutioner och samverkan med riksradios distrikt,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fri tappningsrätt av riksradios tre programkanaler för återutsändning i lokalradion,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om möjlighet för lokalradion att göra lokala inbrytningar i de tre riksprogrammen för att nå allmänheten med viktiga varningsmeddelanden.

Motioner som väckts med anledning av proposition

1988/89:129

1988/89:Kr8 av Lennart Brunander (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Radio Sjuhärad.

1988/89:Kr9 av Jan-Erik Wikström m.fl. (fp) vari yrkas att riksdagen godkänner det förslag till medelsberäkning för den avgiftsfinansierade verksamheten inom Sveriges Radio-koncernen som redovisats i motionen och som innebär ett tillskott till koncernen på 75 milj. kr. utöver vad regeringen föreslagit.

1988/89:Kr10 av Per-Ola Eriksson (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om televisionens regionala verksamhet och medelstildelning,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om regionalpolitiska mål i samband med resursfördelningen inom televisionen.

1. att riksdagen anslår 100 milj. kr. utöver regeringens förslag för år 1990,
2. att riksdagen beslutar om ett 5-årigt reformprogram som motsvarar en nivåhöjning med 500 milj. kr. så som i motionen anförts.

1988/89:Kr12 av Birthe Sörestedt m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lokalradions roll i det framtida medieutbudet.

1988/89:Kr13 av Hans Nyhage och Stig Bertilsson (båda m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Radio Sjuhärad bör bli en normalstation fr.o.m. den 1 januari 1990.

1988/89:Kr14 av Anders Björck m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fortsatt rationaliseringsverksamhet inom Sveriges Radio,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om framtida real höjning av Sveriges Radios anslag,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fri tappningsrätt,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om samarbete mellan riksradiation och lokalradiation,
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en parlamentarisk utredning med anledning av kommande avtal mellan staten och Sveriges Radio resp. de fyra programföretagen.

1988/89:Kr15 av Jan Hyttring m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär en parlamentarisk utredning samt förslag om kompletterande finansiering av Sveriges Radio-koncernen genom reklam i en av TV-kanalerna från den 1 januari 1991 enligt de riktlinjer som anges i motionen,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utveckling av lokalradiation genom bl.a. höjd grundbemanning, extra bemanning för vissa uppgifter, resurser för beställningsarbeten och engagemang av frilansmedarbetare, samverkan med regionala kulturinstitutioner och samverkan med riksradiations distrikt,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fri tappningsrätt av riksradiations tre programkanaler för återutsändning i lokalradiation,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om möjlighet för lokalradiation att göra lokala inbrytningar i de tre riksprogrammen för att nå allmänheten med viktiga varningsmeddelanden,
5. att riksdagen hos regeringen begär förnyat förslag till medelsberäkning för SR-koncernen som utgår ifrån att de medel som inflyter till följd av avgiftshöjningen för 1990 i all huvudsak skall användas för att påbörja utvecklingsverksamheten inom SR-koncernen enligt de riktlinjer som anges i motionen.

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att lokalradions resurser bör förstärkas,
2. att riksdagen hos regeringen begär en långsiktig plan för en fortsatt uppbyggnad av lokalradion.

1988/89:Kr17 av Claes Roxbergh m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att resursförstärkningar skall tilldelas Sveriges Radio-koncernen i enlighet med koncernstyrelsens förslag till reformprogram och att koncernen ges i uppdrag att planera för en förbättrad verksamhet enligt detta program,
2. att riksdagen antar ändring i lagen (1978:478) om avgift för innehav av televisionsmottagare innebärande att avgiften från den 1 juli 1989 skall vara 280 kr. per kalenderkvartal,
3. att riksdagen antar ändring i lagen (1989:41) om TV-avgift innebärande att avgiften från den 1 juli 1989 skall vara 1 120 kr. för ett år att betalas i fyra poster om 280 kr.,
4. att riksdagen för år 1990 till Sveriges Radio-koncernen anslår 100 milj. kr. (1987/88 års prisnivå) utöver vad regeringen föreslagit.

Ärendets beredning

Som ett led i ärendets beredning har utskottet den 18 april 1989 hållit en offentlig utfrågning om Sveriges Radios finansiering och verksamhet.

Vid utfrågningen har lämnats information av *dels* utbildningsminister Bengt Göransson, *dels* följande företrädare för Sveriges Radio AB och dess fem dotterbolag, nämligen Örjan Wallqvist, VD i Sveriges Radio AB och koncernchef, Tomas Roxström, ekonomichef i Sveriges Radio AB, Sam Nilsson, VD i Sveriges Television AB, Ove Joanson, VD i Sveriges Riksradio AB, Jan Engdahl, VD i Sveriges Lokalradio AB, Lars Hansson, VD i Sveriges Utbildningsradio AB och Hans Helmfrid, VD i Radiotjänst i Kiruna AB.

Vad som förekommit vid utfrågningen framgår av *bilaga 3* till betänkandet.

Utskottet

Inledning

De riktlinjer för *Sveriges Radios* verksamhet som nu gäller lades fast av riksdagen år 1978 (prop. 1977/78:91, KrU 24, rskr. 337) samt ändrades och kompletterades genom beslut av riksdagen år 1986 (prop. 1985/86:99, KrU 21, rskr. 343).

I Sveriges Radio-koncernen ingår numera utöver moderbolaget Sveriges Radio AB fem dotterbolag, nämligen de fyra programföretagen Sveriges Television AB, Sveriges Riksradio AB, Sveriges Lokalradio AB och Sveriges Utbildningsradio AB samt Radiotjänst i Kiruna AB, som skall ha ansvaret för avgiftsuppbörd och avgiftskontroll.

Sändningsrätt enligt radiolagen (1966:755) tillkommer de fyra programfö-

retagen. Närmare bestämmelser om rättigheter och skyldigheter beträffande sändningsrätten och programverksamheten finns i de avtal som träffades mellan staten och programföretagen i juni 1986. I avtal som samtidigt träffades mellan staten och Sveriges Radio AB regleras bl.a. detta bolags uppgifter som moderbolag i en koncern i vilken de nämnda programföretagen ingår. Samtliga avtal omfattar perioden t.o.m. den 30 juni 1992. Staten har också träffat avtal med moderbolaget om dess ansvar för rundradiorörelsens finansiella samordning samt med Radiotjänst i Kiruna AB. Dessa avtal gäller tills vidare.

Radionämnden övervakar genom efterhandsgranskning att programföretagen iakttar bestämmelserna i radiolag och avtal. *Televerket* svarar för programdistribution inkl. programinsamling samt uppförande av sändaranläggningar för rundradions behov.

Beträffande 1986 års riksdagsbeslut kan här erinras om att beslutet innebar bl.a. att Sveriges Radio-koncernens självständighet i organisatoriska och vissa andra hänseenden stärktes, att ett fjärde FM-nät – främst för lokalradion – skulle etableras och vara fullt utbyggt hösten 1989, samt att planeringsförutsättningarna i resursmässigt avseende lades fast för avtalsperioden. I sistnämnda hänseende innebar beslutet att koncernen under de tre första åren av avtalsperioden – dvs. för tiden t.o.m. den 30 juni i år – kunde räkna med ett årligt reformpåslag om 2,3% och ett rationaliseringskrav om sammanlagt 5%. Under andra hälften av perioden – dvs. bl.a. för år 1990 – skall i stället de medel som frigörs genom besparingar i det fortsatta rationaliseringsarbetet och genom de strukturella förändringar som koncernen kan initiera tillföras koncernen som reformmedel.

Moderbolaget fördelar av riksdagen anvisade medel till företagen inom koncernen.

Sveriges Radio-koncernens drifts- och investeringskostnader finansieras huvudsakligen med TV-avgifter (mottagaravgifter). Även de utgifter televerket har för investeringar och för distributionen av Sveriges Radio-koncernens program finansieras på detta sätt. Medel för programverksamheten för utlandet och distributionen av dess program anvisas dock över statsbudgeten under ett anslag under utrikesdepartementets huvudtitel.

Också radionämndens verksamhet finansieras med TV-avgifter.

Sedan den 1 mars i år – då det särskilda färg-TV-tillägget avvecklades – gäller att en enhetlig TV-avgift utgår. Den är 984 kr. för ett år och betalas i fyra poster om 246 kr.

Vissa övergripande uppgifter om Sveriges Radio-koncernens programverksamhet

I riksdagsbeslutet år 1978 anges hur programverksamheten skulle byggas ut och förbättras. De väsentligaste ambitionshöjningarna gällde en regionalisering av verksamheten, åtgärder för särskilda publikgrupper och kvalitetsförbättringar. I propositionen sammanfattas en av Sveriges Radio lämnad redovisning av hur kraven uppfyllts (s. 9–11). Utskottet hänvisar till denna sammanfattning. I det följande får utskottet med anledning av motioner anledning att i vissa avseenden närmare behandla reformprogrammet.

Riksdagen uppställde våren 1986 inför den nu löpande avtalsperioden vissa kompletterande krav på programverksamheten såsom att samtliga programföretag i koncernen skall utöva ett folkbildningsansvar, att den nationella kulturen i radion och televisionen bör främjas och att nivån på frilansmedverkan och utläggningen av produktionsuppdrag skall vara hög. Dessa krav gäller alltså. Också vad gäller uppfyllandet av de två sistnämnda kraven har en redogörelse lämnats i propositionen (s. 11–12).

Anslagsframställningar från Sveriges Radio, radionämnden och televerket

Sveriges Radio

Inom Sveriges Radio-koncernen genomfördes under arbetsåret 1987/88 en särskild studie, den s.k. SR-studien, i syfte att ange förutsättningarna för en under 1990-talet framgångsrik radio och television i allmänhetens tjänst samt för att ge underlag för bedömning av verksamhetens inriktning och omfattning under år 1990 och därefter. Underlag härför var dels utvecklingen av Sveriges Radio-koncernens egen verksamhet, dels förändringarna i den svenska och internationella medicimiljön.

I avvaktan på ett ställningstagande från koncernens sida till SR-studiens resultat hemställer Sveriges Radio AB i koncernens anslagsframställning för år 1990 om medel motsvarande den nivå som, enligt Sveriges Radio AB:s uppfattning, krävs för att undvika en kvalitetsförsämring och minskad mångfald i förhållande till nuvarande programutbud. Förslaget – som innebär en i huvudsak oförändrad verksamhet i förhållande till budgetåret 1987/88 – motsvarar ett medelstillskott på 41,6 milj. kr. utöver sedvanlig kostnadskompensation.

För moderbolagets del innebär tillskottet att de medel om 1,8 milj. kr. för teknisk och programmässig forskning och utveckling, som tidigare anvisats televerket, överförs till bolaget. För lokalradions del innebär ett tillskott av 5,4 milj. kr. att omdisponeringar av resurser på grund av den fortsatta övergången till det fjärde FM-nätet kan undvikas och att Radio Sjuhärad blir en normalstation. Riksradiation kan för 2,9 milj. kr. ges möjlighet att dels fylla de fönster i P3 som lokalradion tidigare utnyttjat, dels betala icke kompenserbara STIM-kostnader, dels förstärka den fasta sportbevakningen. Televisionen kan klara av ökade kostnader för internationella sportevenemang, ökade timkostnader för inköpta program, garantier/optioner och gageglidning samt ökande kostnader för visningsrätter för attraktiva svenska filmer. För utbildningsradion, slutligen, uteblir de olägenheterna att kostnadsökningar för t.ex. lokaler måste täckas genom minskning av programmedlen.

Vidare anges i anslagsframställningen följande generella mål för verksamheten under 1990-talet.

- De svenska programmen måste breddas och förstärkas. Kulturproducentrollen måste utvecklas.
- Mångfalden i programutbudet måste öka för att publiken skall få fler valmöjligheter.
- Rättigheter att sända stora evenemang måste kunna förvärfvas så att hela befolkningen kan ta del av dessa.

Sveriges Radio AB lyfter också uttryckligen fram behovet av kvalitet i programutbudet framför önskemål om ökad kvantitet genom t.ex. längre sändningstid.

Såväl de krav som staten ställer på koncernens verksamhet som de som SR-studien anger för en framgångsrik radio och television medför, enligt Sveriges Radio AB, att koncernen för att kunna lösa sin uppgift under år 1990 och framdeles måste tilldelas större resurser än de som krävs för att vidmakthålla nuvarande programutbud. Inom ramen för de angivna principerna kan, enligt Sveriges Radio, reformprogram genomföras på olika nivåer.

I ett senare inkommet tilläggsäskande begär Sveriges Radio AB ytterligare 100 milj. kr. för år 1990 som ett första steg i ett femårigt reformprogram vars slutsteg motsvarar en nivåhöjning av koncernens medelstilldelning med 500 milj. kr. i 1987/88 års prisläge. Med ett sådant resurstillskott anser sig koncernen kunna förverkliga de generella mål som formulerats i anslagsframställningen och som tidigare redovisats. I tilläggsäskandet redovisar koncernen i ett tiopunktsprogram hur de angivna resursförstärkningarna skulle användas.

Radionämnden

Radionämnden hemställer att 2 204 000 kr. samt medel för pris- och lönekostnadsökningar anvisas för nämndens verksamhet under budgetåret 1989/90.

Televerket

En utförlig redovisning för televerkets medelsbehov, m.m. lämnas i propositionen. Förslaget innebär bl.a. att televerkets investeringsplan kompletteras fr.o.m. år 1990 för att kunna utsträcka möjligheten till stereo/flerljuddsändningar till hela landet. Utskottet hänvisar i övrigt till redovisningen i propositionen (s. 18–24).

Medelsberäkningar för Sveriges Radio-koncernen, radionämnden och televerket

Förslagen i propositionen till medelstilldelning för den med TV-avgifter finansierade radio- och TV-verksamheten under år 1990 för Sveriges Radio-koncernens och televerkets del samt för budgetåret 1989/90 för radionämndens del framgår av följande sammanställning. Till grund för förslaget till medelstilldelning för Sveriges Radio-koncernen ligger även beräkningar som avser den nya uppbörsorganisationen i Kiruna. Beloppen anges i milj. kr.

	1989/90	1990
<i>Sveriges Radio</i>		
Investerings- och driftskostnader		2 692,4 ¹
<i>Radionämnden</i>	2,524 ¹	
<i>Televerket</i>		
Investeringskostnader		165,4 ²
Driftskostnader		288,6 ²

¹ Prisläge 1987/88

² Prisläge 1990

Förslaget rörande Sveriges Radio-koncernen och dess programverksamhet innebär att ersättning ges även i fortsättningen enligt det indexanknutna system för kostnadskompensation som gäller för koncernen. Därutöver tillstyrks det av Sveriges Radio AB framlagda – och i det föregående redovisade – förslaget om en förstärkning av medelsramen med 41,6 milj. kr. Det är enligt propositionen av stor betydelse att koncernens programutbud kännetecknas av kvalitet och mångfald samt att allmänna kostnadsökningar och kostnader för förvärv av sändningsrättigheter för attraktiva program inte återverkar menligt på programutbudet i övrigt.

Utbildningsministern är inte beredd att tillstyrka att ytterligare medel nu tillförs koncernen. Inledningsvis anför han i sammanhanget följande.

De nuvarande avtalen mellan staten och SR resp. de fyra programföretagen löper ut den 30 juni 1992. SR:s förslag om att koncernen skall ges en mer omfattande medelsförstärkning motsvarande 500 milj. kr. efter en femårsperiod innebär en förpliktelse för staten som varar t.o.m. år 1994. I realiteten skulle således staten binda sig vad gäller de ekonomiska villkoren för en period som är två och ett halvt år längre än innevarande avtalsperiod utan att förutsättningarna i övrigt för koncernens verksamhet prövas.

Utbildningsministern redovisar vidare (prop. s. 6) skäl och bakgrund till att han anser att ett ställningstagande till Sveriges Radio-koncernens förslag i denna del bör anstå ytterligare en tid. Han anför – i stark sammanfattning – följande.

Utvecklingen av TV-sändande satelliter har medfört att ett stort antal nya TV-företag har kommit in på den europeiska marknaden. Av totalt ett 40-tal programkanaler är 15 aktuella för vidareändning i Sverige. Under de närmaste åren kommer tillgången till satellitkapacitet att öka samtidigt som en övergång till satelliter med större signalstyrka väntas. Det finns för närvarande en tendens från programföretagens sida att vända sig till ett enda land eller några få länder där man talar samma eller närbesläktade språk. En inom Europarådet utarbetad konvention för TV-sändningar som sker via satellit eller som på annat sätt är gränsöverskridande beräknas bli öppnad för undertecknande i slutet av våren i år. För att Sverige skall kunna tillträda konventionen krävs att en översyn görs av den svenska radiolagstiftningen. Vid den tidpunkt då Sveriges Radio-avtalen löper ut kan kanske närmare hälften av befolkningen ha tillgång till satellit-TV – de flesta via kabel. Valmöjligheterna för de TV-tittare som tillhör återstoden av befolkningen beror på omfattningen och sammansättningen av det markbundna utbudet.

Den här beskrivna utvecklingen motiverar enligt utbildningsministerns mening en översyn av TV-politiken redan under perioden före den 30 juni 1992, då de nämnda avtalen med Sveriges Radio-företagen löper ut. Denna översyn kan leda till att nu outnyttjade frekvenser för marksändningar av TV som tilldelats Sverige kan börja användas. Vidare kan, som ovan nämnts, radiolagstiftningen också behöva ses över av skäl som har med den nämnda Europarådskonventionen att göra. I samband med dessa överväganden kan även Sveriges Radios uppdrag, organisation och finansiering behöva ses över, varför ett ställningstagande till moderbolagets reformförslag bör anstå ytterligare en tid, anför utbildningsministern.

I detta sammanhang nämns att regeringen i november 1988 uppdragit åt televerket att utreda och redovisa en bedömning av efterfrågan på utrymme för radiokommunikation i olika delar av Sverige och möjligheterna att tillgodose denna efterfrågan på kort, medellång och lång sikt mot bakgrund av den tekniska utveckling som kan förutses. Bl.a. rör uppdraget tillgång och efterfrågan på frekvenser för rundradio.

Slutligen nämns att en särskild sakkunnig inom utbildningsdepartementet för närvarande utreder frågor om sponsring av Sveriges Radio-koncernens program.

Utskottet vill här också erinra om att – sedan propositionen avgetts – regeringen har tillkallat en särskild utredare – TV-utredningen (U 1989:04) – som skall utarbeta ett underlag för ställningstaganden om den framtida TV-politiken. Det framhålls i utredningsdirektiven (dir. 1989:15) att en framtida åtgärd som ligger nära till hands är att förbättra valmöjligheterna för alla TV-tittare i Sverige genom att ta i bruk de outnyttjade möjligheter till marksändningar som finns inom ramen för nuvarande frekvenstilldelning. Utredaren bör redovisa vilka kostnader som är förenade med en utbyggnad av sändarnät för rikstäckning. Möjligheten att därvid utnyttja satellit bör belysas. Utredaren skall ta fram visst material som bakgrund till en bedömning av förutsättningarna att utnyttja reklam som en finansieringskälla för sändningar över nya marknät. Utredaren bör vidare bl.a. klargöra vilka konsekvenser en eventuell reklam-TV-verksamhet skulle få för Sveriges Radios ägarskap, organisation och uppdrag. Även andra konsekvenser av att ytterligare programföretag skulle börja utnyttja marknätet i Sverige bör belysas. Resultatet av utredningsarbetet skall redovisas före utgången av september 1989.

Utskottet vill tillägga att Sverige och en rad andra länder den 5 maj 1989 undertecknat den europeiska konventionen om gränsöverskridande television och att radiolagsutredningen (U 1985:05) genom tilläggsdirektiv (dir. 1989:21) fått i uppdrag att göra den ovan nämnda översynen av radiolagstiftningen.

Beträffande innehållet i propositionens förslag till medelsberäkning för *radionämnden* och *televerket* hänvisar utskottet till propositionen (s. 28–30) samt till den ovan återgivna tablån.

Då det gäller medelsberäkningen för Sveriges Radio-koncernen har i de motioner som väckts med anledning av propositionen regeringens förslag till en särskild förstärkning av koncernens resurser med 41,6 milj. kr. genomgående mött ett positivt gensvar eller i vart fall accepterats, i motion Kr14 (m) under den uttryckliga förutsättningen att rationaliseringsverksamheten fortsätter. Utskottet vill här anmärka att det framgår klart av propositionen att så kommer att ske. Ett särskilt motionsyrkande om rationaliseringsfrågan behandlas i det följande. Däremot är meningarna delade i frågan om huruvida koncernen skall tillföras ytterligare resurser på grundval av de tilläggsäskanden som framförts och som innebär en ökad medelstilldelning med 100 milj. kr. för år 1990 och – efter en successiv upptrappning med 100 milj. kr. om året – med 500 milj. kr. för 1994. Beloppen har beräknats i 1987/88 års prisnivå.

Ställningstagandena från oppositionspartiernas företrädare kan beskrivas på följande sätt. Företrädare för moderata samlingspartiet anför att någon real höjning av resurserna till koncernen – utöver 41,6 milj. kr. – inte är möjlig (Kr14 yrkande 2). De hänvisar till sina i annat sammanhang framförda krav på att en tredje, fristående TV-kanal bör komma till stånd och att radiomediet bör få en ny frihet. Företrädare för de fyra övriga oppositionspartierna är däremot positiva till att ytterligare förstärka Sveriges Radio-koncernens resurser. Företrädare för folkpartiet framhåller att partiet vill verka för en avsevärt ökad frihet i etern men samtidigt slå vakt om Sveriges Radio som ett företag i allmänhetens tjänst med sådana resurser att företaget framgångsrikt kan hävda sig i förhållande till satellitkanalerna. I avvaktan på att riksdagen mera definitivt tar ställning till förslagen i SR-studien bör det beräknas 75 milj. kr. utöver vad regeringen föreslagit till Sveriges Radio-koncernen (Kr9). Förslagen i motionen från vänsterpartiet kommunisterna (Kr11 yrkande 1 och 2 delvis) och från miljöpartiet (Kr17 yrkandena 1 och 4) innebär att riksdagen fullt ut skall ställa sig bakom Sveriges Radio-koncernens förslag till reformprogram, vilket innebär bl.a. en ytterligare medelsberäkning för år 1990 med 100 milj. kr. Från båda partiernas sida understryks starkt vikten av att tillföra Sveriges Radio resurser så att förutsättningar för den framtida utveckling av koncernen, som angetts i reformprogrammet, skapas. Motionärerna utvecklar närmare sina synpunkter. Även i motion Kr15 av företrädare för centerpartiet framhålls vikten av att Sveriges Radio tillförs resurser så att ett mer omfattande reform- och utvecklingsarbete snarast kan inledas. Motionärerna anser att riksdagen skall begära förnyat förslag under hösten 1989 till medelsberäkning för Sveriges Radio-koncernen som utgår ifrån att de medel som inflyter till följd av avgiftshöjningen för 1990 i huvudsak skall användas för att påbörja utvecklingsverksamheten inom Sveriges Radio-koncernen enligt de riktlinjer som anges i motionen (yrkande 5).

Utskottet gör följande bedömning. Som framhålls i propositionen skulle ett bifall till det av Sveriges Radio förordade förslaget om medelsförstärkning under en femårsperiod med utgångspunkt i SR-studien innebära att staten binder sig vad gäller de ekonomiska villkoren för en period som sträcker sig inte obetydligt längre än innevarande avtalsperiod utan att förutsättningarna i övrigt för koncernens verksamhet prövas. Utskottet är inte berett att föreslå att staten nu binder sig för så omfattande och långvariga åtaganden mot Sveriges Radio. Statsmakterna måste, innan ställning tas till koncernens långsiktiga behov av resursförstärkningar, ha skaffat sig en klarare bild av vilken roll Sveriges Radio skall ha i det framtida mediasamhället. De synpunkter som redovisas i propositionen och som i sammanfattning återgetts i det föregående visar med stor tydlighet att detta är nödvändigt.

Utskottet är inte heller berett att i detta sammanhang i vidare mån än varom full enighet råder – en resursförstärkning på 41,6 milj. kr., för år 1990 – tillföra Sveriges Radio ökade resurser. Härvidlag beaktar utskottet bl.a. att det är angeläget att begränsa den höjning av TV-avgiften som uppenbarligen är nödvändig. Utskottet vill framhålla att, som tidigare angetts, resurstillskottet till Sveriges Radio-koncernen på 41,6 milj. kr. utöver sedvanlig

kostnadskompensation ger koncernen möjlighet att bedriva en i huvudsak oförändrad verksamhet.

1988/89:KrU21

Enligt utskottets mening är det inte motiverat att göra en sådan framställning som förordas i motion Kr15. Utskottet vill i sammanhanget framhålla att förutsättningarna att bedöma vilket eventuellt resursutrymme den i propositionen föreslagna avgiftshöjningen kan skapa torde under hösten 1989 vara endast obetydligt bättre än de förutsättningar därför som nu finns.

I enlighet med det anförda tillstyrker utskottet propositionen i här aktuell del och avstyrker motionsyrkandena.

Utskottet har inte något att erinra mot regeringens förslag rörande radionämnden och televerket.

TV-avgiften

Enligt propositionen bör TV-avgiften fr.o.m. den 1 juli 1989 höjas med 100 kr. till 1 084 kr. Avgiften för en tremånadersperiod blir därmed 271 kr. i stället för som nu 246 kr.

Den 1 juli 1988 uppgick underskottet i radiofonden efter slutreglering till 110 milj. kr. Den faktor som hittills varit helt avgörande för fondutvecklingen har varit storleken av Sveriges Radios kompensationsindex (se bl.a. KrU. 1987/88:11 s. 11–13). Av stor betydelse är nu också utfallet av det nya uppbördssystemet för TV-avgiften och de ändrade reglerna för avgiftsskyldigheten. Enligt vad utskottet inhämtat har Radiotjänst i Kiruna AB sedan propositionen väckts gjort prognoser för avgiftsutvecklingen som visar på större intäkter än som tidigare kunde förutses. De beräkningar utskottet låtit utföra visar att om dessa prognoser infrias och förenas med en så låg ökning av kompensationsindex som 6 % under åren 1989 och 1990 samt med den i propositionen föreslagna avgiftshöjningen och medelstillelningen till Sveriges Radio, radionämnden och televerket – denna tilldelning har tillstyrkts av utskottet i det föregående – det vid utgången av år 1990 skulle finnas ett inte obetydligt överskott, nämligen av storleksordningen 75 milj. kr. Under mer ogynnsamma omständigheter – bl.a. en ökning med 7 % av kompensationsindex under åren 1989 och 1990 – kommer i stället att uppstå ett underskott som uppgår till ännu högre belopp, nämligen uppemot 90 milj. kr. Trots de noggranna beräkningar som gjorts är det således inte möjligt att med någon högre grad av säkerhet i förväg uppskatta resultatet av viss avgiftsökning. För att kunna försäkra sig om att ett överskott finns vid utgången av år 1990 skulle TV-avgiften behöva höjas med mer än 100 kr. Utskottet har dock stannat för att i enlighet med vad som föreslås i propositionen begränsa höjningen av TV-avgiften till 100 kr. Motion Kr17 (mp), vari föreslås en större höjning, nämligen med 136 kr., avstyrks (yrkandena 2 och 3). Detsamma gäller i här aktuell del motion Kr304 (mp), vilken väcktes under allmänna motionstiden. Den innehåller krav på en avgiftshöjning som överstiger 100 kr. I sammanhanget bör påpekas att motion Kr17 också innehåller krav på ett resurstillskott till Sveriges Radio med ytterligare 100 milj. kr., något som utskottet avstyrkt i det föregående.

I två motioner – Kr236 och Kr15 yrkande 1 – av företrädare för centerpartiet väcks frågan om reklam i en av TV-kanalerna som kompletterande finansieringsform för Sveriges Radio-koncernen fr.o.m. år 1991. Motionärerna vill att en parlamentarisk utredning skall utreda frågan och att förslag därefter skall föreläggas riksdagen. Motionärerna menar att TV-avgiften skall ha en sådan nivå att en betydande del av public service-företagets finansiering långsiktigt kan säkerställas. Inkomstförstärkningen genom reklam bör användas för särskilda utvecklingsinsatser som anges i motionerna.

Motionärerna bakom motion Kr304 (mp) vill i här aktuellt avseende att riksdagen skall ta avstånd från reklam i svensk TV.

Med hänvisning till innehållet i det utredningsuppdrag som skall inleda översynen av TV-politiken och som redovisats i det föregående avstyrker utskottet motion Kr236 och motion Kr15 yrkande 1. Utredningsmannen skall bl.a. ta fram underlagsmaterial som bakgrund till en bedömning av förutsättningarna för att utnyttja reklam som finansieringskälla för sändningar över nya marknät.

Som en följd av det sagda anser utskottet att det inte finns anledning att göra ett sådant uttalande som motion Kr304 i här aktuell del syftar till.

Utskottet vill här slutligen erinra om att motionsyrkanden om en tredje, reklamfinansierad TV-kanal hänvisats till konstitutionsutskottet.

Enligt motion Kr11 (vpk) bör viss skattefinansiering av Sveriges Radio ske efter år 1990 (yrkande 2 delvis).

Likartade yrkanden har avstyrkts av utskottet och avslagits av riksdagen flera gånger tidigare, senast våren 1988 (KrU 1987/88:11). Det finns enligt utskottets mening inte anledning att ompröva ställningstagandet. Motionen avstyrks i aktuell del.

Frågan om förberedelser inför ny avtalsperiod för Sveriges Radio-koncernen

Motionärerna bakom motion Kr14 (m) framför synpunkter av innehåll att det är nödvändigt att ett nytt avtal mellan staten och företagen inom Sveriges Radio-koncernen föregås av en parlamentarisk utredning på samma sätt som skett inför tidigare avtalsperioder (yrkande 5). De erinrar om att den nyligen tillsatta TV-utredningen, som är en enmansutredning, inte ger partierna möjlighet till insyn och påverkan. Om inte en parlamentarisk utredning tillsätts i god tid före utgången av den nuvarande avtalsperioden, saknas möjligheter att uppnå en bred politisk enighet om det framtida samarbetet mellan staten å ena sidan och Sveriges Radio AB och programföretagen å andra sidan.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandet framhålla att TV-utredningens uppdrag så till vida är begränsat att utredningen skall utarbeta endast ett underlagsmaterial för senare ställningstaganden om den framtida TV-politiken. Uppdraget avser således inte radioområdet och det syftar inte till att utredningen skall lägga fram förslag rörande innehållet i de avtal för Sveriges Radio som skall gälla under den period som börjar den 1 juli 1992.

Utskottet förutsätter att förberedelserna inför den nya avtalsperioden kommer att ske under parlamentarisk medverkan. Det får dock ankomma på regeringen att pröva i vilken ordning sådan medverkan skall komma till stånd. Med hänsyn till det anförda påkallar motionsyrkandet inte någon riksdagens åtgärd.

Rationaliseringsverksamheten inom Sveriges Radio-koncernen

Som tidigare angetts skall under de tre sista åren under den nu löpande avtalsperioden medel som frigörs genom rationaliseringar inom Sveriges Radio-koncernen tillföras koncernen som reformmedel. Det finns således ett viktigt incitament för koncernen att sträva efter rationaliseringar. Till det sagda kommer att moderbolaget genom 1986 års riksdagsbeslut ålades bl.a. ansvaret för rationalitet och god hushållning inom koncernen. I propositionen (s. 14) redovisas relativt utförligt att moderbolaget utarbetat vissa generella styrsystem i syfte att förbättra beslutsunderlaget vid utövandet av sitt ansvar i angivna hänseenden.

Enligt utskottets mening ger redovisningen befogad anledning utgå från att rationaliseringsarbetet inom koncernen även i fortsättningen kommer att tillmätas betydande vikt. Med hänsyn härtill anser utskottet att det inte är erforderligt med någon riksdagens åtgärd med anledning av motion Kr14 (m) yrkande 1, vari frågan om rationaliseringsverksamheten inom Sveriges Radio behandlas.

Resursfördelningen mellan TV:s båda kanaler, m.m.

Liksom förra året tar företrädare för centerpartiet motionsvägen upp frågor om regionalt producerade program i televisionens rikssändningar. Enligt motion Kr268 måste de regionala TV-distrikten förstärkas. Inriktningen bör vara att av de medel som tilldelas televisionen 60 % skall slussas till TV2. Motion Kr10 har ett likartat innehåll. Motionärerna menar också att, då det gäller TV, det s.k. regionaliseringsmålet skall höjas; som utförligt redovisades av utskottet förra året (KrU 1987/88:11 s. 14) skall 40 % av de egenproducerade programmen i radions och televisionens rikssändningar produceras regionalt. I motionen framhålls särskilt vikten av TV:s regionala nyhetsprogram och av produktionen vid TV2:s Luleådistrikt. I ett särskilt yrkande tas upp frågan om uppställande av ett regionalpolitiskt mål för resursfördelningen inom televisionen.

Enligt vad utskottet inhämtat har Sveriges Television av tilldelade resurser för innevarande verksamhetsperiod – den 1 juli 1988 – den 31 december 1989 – fördelat 862,1 milj. kr. till Kanal 1 och 823,7 milj. kr. till TV2. Således har TV2 fått närmare 49 % av resurserna. Vid fördelningen har beaktats bl.a. att budgeten för TV2 belastas med förvaltningskostnader (lokaler m.m.) i distrikten. Motsvarande kostnader för Kanal 1 belastar inte budgeten för kanalen. I de medel som tilldelats TV2 ingår även medel för distriktsproducerade riks- och sportnyheter som i sändningstid även kommer Kanal 1 till godo.

Som utskottet framhöll förra året är det tillfredsställande att målsättningen att ca 40 % av de egenproducerade programmen i rikssändningarna i TV skall produceras regionalt har uppfyllts. Utskottet kan nu också konstatera att den allmänna produktionen i distrikten under 1989 planeras uppgå till sammanlagt 932 timmar, vilket är en ökning med drygt 10 % jämfört med 1987/88. Det finns också skäl att med tillfredsställelse notera att fr.o.m. i sommar kommer de regionala nyhetssändningarna att bedrivas utan inskränkningar.

Som framgår av Sveriges Radio-koncernens anslagsframställning är avsikten att det skall ske en fullständig utvärdering av det nya kanalsystemet. Utskottet anser att riksdagen under löpande avtalsperiod inte bör ta några initiativ av det slag som förordas i motionerna. Dessa avstyrks således.

Mottagningsförhållanden för radio och TV inom Uppsala län

Hösten 1987 inleddes sändningar med regionala TV-nyheter över ABC-området, som omfattar Uppsala län och Stockholms län, samt lokalradio-sändningar från Radio Uppland i FM 4-nätet.

Mottagningsförhållandena för TV inom Uppsala län tas upp i motionerna Kr305 (s) och Kr346 (fp). Motionärerna påpekar att det är mycket svårt att ta emot ABC-nytt sändningar i sändningsområdets västra och norra delar – framför allt Enköpings och Bålsta samt Skutskär. I båda motionerna framförs önskemål om att Uppsala län skall få bättre mottagningsmöjligheter för ABC-sändningarna.

När det gäller Radio Upplands sändningar påtalas i motion Kr305 att norra länsdelen, främst Älvkarlebyområdet, har dåliga mottagningsförhållanden. Enligt motionärerna bör sändningskapaciteten förbättras för FM 4-nätet i de angivna delarna av Uppsala län.

Med anledning av motionsförslagen vill utskottet erinra om att relativt omfattande investeringar har gjorts under senare år i Uppland för att förbättra mottagningsförhållandena för lokalradions och regional-TV:s sändningar. I Uppsala har en ny stor FM/TV-station uppförts. I Norrtälje har fyra mindre FM-sändare installerats. Dessa tas i drift innevarande månad. Vidare har under vintern 1989 en mindre TV1-sändare installerats i Norrtälje för att komplettera regional-TV-sändningarna. För att förbättra mottagningsförhållandena för ABC-sändningarna i Enköpingsområdet kommer en mindre TV2-sändare att installeras under våren 1990.

I propositionen redovisas att det enligt televerkets bedömning behövs en fortsatt utbyggnad av mindre TV-stationer för att åstadkomma förbättrad TV-täckning. Brister i regional-TV-täckningen med utgångspunkt i den nuvarande indelningen i regional-TV-områden kommer att åtgärdas av televerket i enlighet med den plan som redovisades i budgetpropositionen 1987 och som riksdagen godkände medelsberäkningen för (prop. 1986/87:100 bil. 10, KrU 11, rskr. 197).

Utskottet konstaterar att de problem som motionärerna pekar på uppmärksammas av televerket och att televerket gör insatser för att förbättra mottagningsförhållandena i Uppsala län. Utskottet anser att motionerna Kr305 och Kr346 inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

En allmän utgångspunkt vid behandlingen av de motionsyrkanden om Sveriges Radios programutbud som utskottet tar upp i det följande är utskottets av riksdagen godkända uttalande år 1986, då riksdagen lade fast riktlinjer för koncernens verksamhet för perioden 1986–1992.

Utskottet framhöll (KrU 1985/86:21 s. 27) att det liksom dittills borde ankomma på Sveriges Radio att i programfrågor arbeta fritt och självständigt inom ramen för de allmänna riktlinjer som anges i radiolagen och i avtalen mellan staten och bolagen i Sveriges Radio-koncernen (se närmare härom bl.a. KrU 1983/84:17 s. 22).

I det avtal mellan staten och Sveriges Television som träffades i juni år 1986 lämnas närmare bestämmelser om TV-programverksamheten. I 6 § slås fast att programmen skall ge kunskaper och upplevelser, förmedla erfarenheter samt skänka god underhållning. De skall utformas så att de genom kvalitet, tillgänglighet och mångsidighet i skäligen omfattning tillgodoser skiftande behov och intressen hos landets befolkning. Även mindre gruppers intressen skall i görligaste mån tillgodoses. Programutbudet skall som helhet präglas av folkbildningsambitioner. Det skall utformas så att utrymme ges åt en mångfald av olika åsikter och meningsriktningar och så att hänsyn tas till olika förutsättningar hos befolkningen. Ett mångsidigt utbud av program på svenska språket skall tillhandahållas och svenska artister och verk av svenska upphovsmän skall i betydande omfattning förekomma i televisionen.

I avtalet anges även de speciella skyldigheter som Sveriges Television har. Sålunda skall företaget ta särskild hänsyn till språkliga och etniska minoriteter samt till olika grupper av handikappade. I fråga om program på invandrar- och minoritetsspråk samt program om och för handikappade har moderbolaget, Sveriges Radio AB, i enlighet med riksdagens beslut år 1986 ett samordningsansvar. Enligt avtalet med staten får moderbolaget fördela ansvaret mellan programföretagen så att insatserna inom koncernen samordnas. Moderbolaget skall därvid beakta att koncernen som helhet har att ta särskild hänsyn till språkliga och etniska minoriteter och olika grupper av handikappade.

I motion Kr313 framhåller vänsterpartiet kommunisterna Sveriges Televisions viktiga roll när det gäller att förmedla såväl det svenska kulturarvet som nya kulturella strömningar. Motionärerna menar därför att i förhållande till vad som nu är fallet *en större andel av programmen bör produceras i Sverige*. De föreslår (yrkande 7) att riksdagen skall begära att i avtalet en större och procentuellt fastställd andel av sändningarna skall bestå av svenskproducerade program.

Med anledning av motionsförslaget vill utskottet erinra om att utskottet vid behandlingen av 1986 års radioproposition anslöt sig till föredragande statsrådets bedömning att en kvotering av programutbudet borde avvisas. Moderbolaget ålades ett ansvar att noga följa utvecklingen.

I fråga om antalet svenskproducerade program som sänts i TV redovisas i SR-studien att under åren 1980/81–1986/87 har 20,8 % av dramatiken och 24,2 % av biofilmen haft Sverige såsom produktionsland (om man mäter andelen sändningstimmar). Detta gäller program för vuxna. I fråga om

program för barn och ungdom utgör Sverige produktionsland för 52,3 % av dramatiken, 18,1 % av biograffilmen och 26,1 % av animationerna, dvs. främst tecknad film och dockfilm.

Det kan vidare nämnas att av Sveriges Radios årsredovisning framgår att under budgetåret 1987/88 sänds utländskt inköpt material under ca 38 % av det totala antalet sändningstimmar i riksprogrammen. Sveriges Television konstaterar också i sin anslagsframställning för år 1990 att svenska språket är den svenska televisionens främsta tillgång och att svensk gestaltande produktion står sig bra i konkurrensen med utländska program.

Utskottet anser sig kunna utgå från att Sveriges Television i sina sändningar söker öka andelen svenskproducerade program. Med hänvisning härtill samt till utskottets tidigare – ovan refererade – ställningstagande till frågan om en kvotering av programutbudet avstyrker utskottet motion Kr313 yrkande 7.

I fyra motioner framförs synpunkter och önskemål om en utbyggnad av Sveriges Televisions program för handikappade.

Förslaget i motion Kr345 (c) syftar till att underlätta för de döva och hörselskadade att ta del av Sveriges Televisions program genom att fler program textas. Motionärerna anser att i första hand bör *nyhetsprogrammen textas*.

I motionerna Kr209 (m) och Kr347 (c) förordas att något av *nyhetsprogrammen i TV skall teckenspråktolkas*. Enligt motion Kr347 bör även fler svenskspråkiga program och fler barnprogram sändas på teckenspråk.

Synskadades svårigheter att tillgodogöra sig TV-program på främmande språk tas upp i motion Kr204 (s). Motionärerna redovisar att en arbetsgrupp med företrädare för Sveriges Television och Synskadades riksförbund har undersökt möjligheterna för de synskadade att ta del av textremsan i TV. En lösning på sikt är att översätta den skrivna texten till syntetiskt tal som sänds via kabel. Motionärerna vill att det skall utredas hur olika kabelnät kan användas för information till synskadade och att resultatet av arbetsgruppens arbete beaktas i utbyggnaden.

Som utskottet redovisat i det föregående har moderbolaget ett samordningsansvar för program för och om handikappade. Inom moderbolaget har därför en flerårig plan för Sveriges Radios handikappprogramverksamhet utarbetats. I samband med behandlingen våren 1988 av motionsförslag om handikappprogram i TV lämnade utskottet (KrU 1987/88:11 s. 19) en redovisning för de åtgärder som tas upp i planen.

I SR-studien lämnas följande redogörelse för de åtgärder som vidtagits och planeras.

Enligt handlingsprogrammet skall antalet nyhets- och informationssidor i text-tv successivt ökas. Detta har också skett. Under 1987/88 sändes 250 informationssidor och 100 s.k. flersidor. Bl.a. tillkom börssidor och Oddset med tätare uppdateringar samt sidor med de närmaste sju dagarnas tv-program. Tyngdpunkten ligger på nyheter, ekonomi, sport och väder. Under 1988/89 slutförs installationen av ett nytt text-tv-system, som möjliggör fortsatt utbyggnad av verksamheten.

Text-tv-utbudet når en mycket bred publik. Mer än en miljon svenska hushåll har nu tv-apparater som tar emot text-tv:s utbud.

Den vanliga programtextningen med text-tv-teknik bör enligt Sveriges Radios handikappprogram ökas till 10 timmar per vecka 1991/92. Den omfattade 1987/88 ca sex timmar per vecka och utökas 1988/89 till sju timmar. Till detta kommer direktkommenteringen av sport, som 1987/88 uppgick till ca 5,5 timmar per vecka.

Under 1987/88 startade utbildning av direkttextare. I mars 1989 inleds direkttextning av nyhetsprogrammet Rapport.

Sveriges Televisions Faludistrikt inledde 1987/88 en försöksverksamhet med nyhetssändningar på teckenspråk varje vecka. Avsikten är att den skall permanentas hösten 1988 men inte sändas under sommarmånaderna.

Utbildningsradion planerar en programserie med utbildning i teckenspråk 1988/89. Den inleds med några program för vuxna om teckenspråkets betydelse, vilka utbildningsradion redan producerat. Ett utvecklingsprojekt med samhällsorienterande program för informationssvaga planeras likaså.

Inom ramen för FoU-verksamheten prövas en ny teknik för att ge synskadade möjlighet att följa utländska program genom att textningen för dem ersätts med någon form av berättande tal. Utgivningen av radioprogram såsom talböcker underlättas.

När det gäller önskemålet i motion Kr345 om en utökning av antalet textade TV-program konstaterar utskottet att de åtgärder som Sveriges Television vidtagit eller planerar i allt väsentligt tillgodoser motionärernas förslag. Utskottet anser att motionen inte påkallar någon riksdagens åtgärd.

Den försöksverksamhet med nyheter på teckenspråk som omnämnts i det föregående har genomförts av Gävle-Daladistriktet (Faludistriktet) i samarbete med Sveriges Dövas riksförbund (SDR). Sammanlagt har under verksamhetsåret 1987/88 37 program producerats. Försöksverksamheten har delvis finansierats via specialdestinerade medel från Sveriges Radio AB. Verksamheten är sedan hösten 1988 permanent.

Det kan i sammanhanget nämnas att den avslutande TV-debatten inför 1988 års allmänna val teckenspråktolkades.

Mot här angiven bakgrund anser utskottet att motionerna Kr209 och Kr347 inte påkallar någon riksdagens åtgärd.

Som redovisats i det föregående pågår en försöksverksamhet med att ersätta textning med någon form av berättande tal. Vidare bedömer Sveriges Television det som möjligt att använda ett nytt tekniskt system för stereo/flerljud, det s.k. NICAM-systemet. Detta medger att upp till tre språkversioner av ett program sänds samtidigt. Tekniken gör det även möjligt att ge bättre service till olika handikappgrupper. I anslagsframställningen nämns som exempel att synskadade som har svårt att läsa textremsan i utländska program kan få texten uppläst i en separat ljudkanal.

Provsändningar med NICAM-systemet pågår sedan våren 1988 i de båda kanalerna över vissa sändare. I propositionen föreslås – vilket utskottet i det föregående har tillstyrkt – en komplettering av televerkets investeringsplan för att utsträcka möjligheten till stereo/flerljudssändningar till hela landet. För att ta emot sändningarna krävs dock tillgång till de nyare TV-mottagare som kan ta emot NICAM-sändningarna.

När det gäller motionärernas synpunkter på kabelnätens användning för information till synskadade vill utskottet erinra om att sex kommersiella företag står för kabelanslutningen av 90 % av de anslutna hushållen i Sverige. Televerket som genom sin kabel-TV-division står för huvudparten av

kabelutbyggnaden i Sverige har ca 470 000 hushåll i ca 100 kommuner anslutna. Vid sidan av televerket är det fem privata företag – Kabel TV AB, Stjärn-TV, Kabelvision, AB Finnvik och Sweden on Line – som dominerar marknaden.

Utskottet konstaterar att olika möjligheter att underlätta för synskadade att ta del av TV-program undersöks inom Sveriges Radio. Någon riksdagens åtgärd med anledning av motion Kr204 är enligt utskottets mening inte påkallad.

I motion Kr210 (fp) föreslås att *TV:s aktualitetsprogram för invandrare* skall textas till svenska. Motionären påpekar att i magasinprogrammet Mosaik, som vänder sig till de turkiska, grekiska och serbokroatiska grupperna i Sverige, är alla inslag från utlandet översatta till svenska. De nyhetsprogram på resp. invandrarpråk som sänds omedelbart före Mosaik är däremot inte översatta till svenska. Motionären hävdar att många svenska tittare upplever det som en brist att inte kunna få del av den fördjupade information som ges i dessa nyhetsprogram.

Vid behandlingen våren 1988 av förslag med samma syfte som det här aktuella underströk utskottet (KrU 1987/88:11 s. 20) att textning på svenska av program på invandrarpråk är ägnat att förbättra förståelsen hos den svenska befolkningen för invandrarna och öka kunskapen om deras hemländer.

Vidare lämnade utskottet följande redovisning.

Sveriges Television har successivt utökat textningen av program för invandrare. Resurserna koncentreras till aktuella magasinprogram av typ Mosaik som bl.a. syftar till att öka förståelsen för invandrararnas kulturer. Dessa program har också fått förlängd sändningstid på bekostnad av de rena nyhetsprogrammen. Dessa senare textas inte till svenska. Av pedagogiska skäl textas inte vissa barnprogram.

Situationen har inte förändrats under det gångna året.

I detta sammanhang vill utskottet påpeka att textning av nyhetsprogrammen är en fråga om tillgängliga resurser. Enligt vad utskottet inhämtat är målsättningen för nyhetsprogrammen där inslagen i huvudsak kommer från resp. invandrarland att de skall vara helt aktuella. Det innebär bl.a. att tiden för textning till svenska är mycket knapp. För inslagen i magasinprogrammet Mosaik föreligger inte samma krav på aktualitet.

Med hänvisning till det anförda och till programbolagens självständighet avstyrks motionen.

Radios och TV:s ansvar när det gäller speglingen av *missbruk av alkohol* i programmen poängteras i motionerna Kr269 (m) och Kr307 (c,fp). Motionärerna anser att den viktiga opinionsbildande roll som främst TV – men även radioprogrammen – har i alkoholpolitiska frågor bör uppmärksammas mer än vad som nu är fallet. Enligt motion Kr269 bör information om alkohol lämnas varje vecka genom korta program på bästa sändningstid på kvällen i anslutning till nyhetssändningarna i riksradiation och televisionen.

Förslag med samma syfte som de här aktuella har utskottet behandlat vid flera tillfällen tidigare (se senast KrU 1987/88:11 s. 21). Utskottet har därvid

understrukit att det är angeläget att man i programverksamheten iakttar varsamhet vid speglingen av bruket av olika gifter, t.ex. alkohol. Radions och televisionens genomslagskraft medför att ett stort ansvar vilar på programföretagen. Det är därför viktigt att program som speglar bruk och missbruk av alkohol och droger inte förhållar detta och på så sätt bidrar till en falsk bild av verkligheten.

I detta sammanhang vill utskottet även framhålla att utskottet vid behandlingen våren 1988 med anledning av motionsförslag om information i radio och TV i hälsofrågor hänvisade till att det i avtalen med de sändande programbolagen finns bestämmelser av innebörd bl.a. att programbolagen skall bedriva programverksamheten med beaktande av resp. mediums centrala ställning i samhället och dess betydelse för den fria åsiktsbildningen och att programmen skall ge kunskaper. Utskottet anförde vidare följande.

Av föreskrifter som ansluter till de nämnda framgår att programbolagen dels skall ge den allsidiga information som medborgarna behöver för att vara orienterade och ta ställning i samhällsfrågor, dels stimulera till debatt kring viktigare samhällsfrågor (se närmare härom bl.a. 7 § avtalet mellan staten och Sveriges Television AB). Det kan också nämnas att det finns en avtalsföreskrift om att programbolag på begäran av statlig myndighet skall sända meddelande som är av vikt för allmänheten. Denna möjlighet har utnyttjats bl.a. av socialstyrelsen i dess upplysningsverksamhet. Utskottet vill här också framhålla att det under senare tid sänts program i såväl TV som radio med upplysning om effekter av narkotikabruk och spritmissbruk.

Utskottet som utgick från att frågan om inslagen av bruk av alkohol i radio- och TV-program fortlöpande uppmärksammas av programbolagen avstyrkte motionerna som avslögs av riksdagen.

Utskottet vidhåller sitt ovan redovisade ställningstagande beträffande programbolagens ansvar. Med hänvisning till vad som anförts och till programbolagens självständighet avstyrker utskottet motionerna Kr269 och Kr307.

Enligt hemställan i motion Kr352 (m) bör riksdagen av regeringen begära förslag om *bättre utnyttjande av radio och TV i elementär naturkunskap* inom skolan samt i informationen till allmänheten.

Med anledning av motionen vill utskottet anförda följande.

Utbildningsradion producerar och sänder program i naturkunskap såväl för skolundervisningen som för vuxenutbildningen.

Bland de för närvarande aktuella programmen för låg- och mellanstadiet finns TV-programmen Runt i naturen och Naturbilder.

För högstadiet och gymnasieskolan sänds sedan hösten 1988 bl.a. programmet Runt i Sverige, i vilket förklaras hur olika landskapstyper har utvecklats och förändrats av människan. Vidare kommer från hösten 1989 program om Antarktis att sändas i TV.

Utbildningsradion inleder också under hösten 1989 en stor serie TV- och radioprogram om naturvetenskap för vuxna – Elementa. I denna serie behandlas i olika avsnitt ämnesområdena jord, berg, luft och vatten och miljövård.

Alla program i radio och TV från utbildningsradion sänds i etern. Vidare

Utskottet vill även påpeka att folkbiblioteken numera har möjlighet att efter tecknande av avtal med Sveriges Utbildningsradio AB spela upp samt låna ut av utbildningsradion producerade radio- och TV-program.

Mot här angiven bakgrund anser utskottet att någon riksdagens åtgärd med anledning av motion Kr352 inte är påkallad.

Lokalradion

Då Sveriges Lokalradio inrättades år 1975 (prop. 1975:13, KrU 1975:6, rskr. 1975:82) var syftet att lokalradion skulle motverka de starka koncentrationstendenserna på olika samhällsområden. De 24 länsvis organiserade lokalradiostationerna fick i uppgift att ge ortsanpassad information i form av nyheter, debatter och serviceprogram med samhällsinformation, spegla och aktivera det lokala kulturlivet men också förströ och underhålla. Lokalradion gavs genom 1975 års riksdagsbeslut ställning som dotterbolag till Sveriges Radio. 1978 års radiobeslut innebar att Sveriges Radio fick den nuvarande konstruktionen, där Sveriges Lokalradio AB är dotterbolag i en koncern.

Lokalradion har byggts upp successivt. Från att ha sänt under kortare tider – s.k. fönster – i P3-nätet pågår sedan hösten 1987 en utbyggnad av det fjärde FM-nätet som i huvudsak är förbehållet lokalradion. Under hösten 1989 kommer denna utbyggnad att vara slutförd och samtliga lokalradiostationer sänder då på egen frekvens. Under år 1989 kommer lokalradios sändningar att uppgå till drygt 79 000 timmar. Härav svarar egenproducerade program för ca 61 000 timmar. De olika lokalradiostationernas sändningstid varierar något. Radio Stockholm sänder 16 timmar per dag medan Radio Malmö och Radio Göteborg sänder 12 timmar under vardagar. Övriga lokalradiostationer sänder 6–9 timmar om dagen måndagar till fredagar samt fyra timmar på lördagar och söndagar. Det finns numera en 25:e lokalradiostation – Radio Sjuhärad – som dock inte tilldelats fasta resurser.

Förslag som syftar till att *stärka och bygga ut lokalradion* förs fram i fyra motioner.

I motionerna Kr354 (c) och Kr15 (c) uttalas att utbyggnaden av lokalradios sändningar i FM 4-nätet bör fullföljas genom bl.a. följande åtgärder:

- En plan för höjd grundbemanning bör utformas. Det synes rimligt att ingen station har färre än 40 anställda 1993.
- Stationer som arbetar under särskilda betingelser bör kunna tilldelas ytterligare medel för extra bemanning bl.a. för att kunna fullfölja uppgiften som allmän serviceradio. Ytterligare en grund för resursförstärkning är om stationen sänder på flera invandrarspråk.
- För att lokalradion skall kunna spela en aktiv roll i regionens kulturliv måste resurser avsättas för beställningsarbeten och engagemang av frilansmedarbetare.
- Samverkan mellan regionala kulturinstitutioner och lokalradion måste förbättras.

- Samverkan mellan lokalradion och riksradians distrikt måste kraftigt förbättras. 1988/89:KrU21

Motionärerna vill att riksdagen skall ställa sig bakom dessa synpunkter.

Även i motion Kr16 (c) förordas en förstärkning av lokalradions resurser. Vidare begär motionärerna att regeringen skall utarbeta en långsiktig plan för en fortsatt uppbyggnad av lokalradion.

Enligt motion Kr12 (s) spelar lokalradion en allt större roll i medieutbudet. Motionärerna anser därför att lokalradion skall få ökade resurser så att verksamheten kan utvecklas i fråga om kvalitet, sändningstider och serviceberedskap.

Utskottet vill erinra om att moderbolaget fördelar de av riksdagen beräknade medlen mellan de olika företagen inom Sveriges Radio-koncernen. Lokalradions ledning fördelar tilldelade resurser mellan stationerna och kontrollerar att stationernas programutbud svarar mot lokalradions uppdrag. Lokalradiostationerna har gentemot lokalradions ledning en långtgående självständighet i fråga om programutbudet.

Lokalradions successiva inträde i FM 4-nätet och den i samband därmed växande programproduktionen genomförs med i stort sett oförändrade resurser. I 1986 års radiobeslut förutsattes dock att om programproduktionen för FM 4-nätet krävde resurstillskott, borde principerna för programsättning i radio i sin helhet underställas regering och riksdag för prövning.

I SR-studien redovisas bl.a. Lokalradions planering för verksamhetens inriktning och utbyggnad under början av 1990-talet. Som framgår av ett tidigare avsnitt i betänkandet har regeringen ännu inte tagit ställning till det tilläggsäskande som moderbolaget lagt fram med anledning av vad som redovisats i SR-studien.

Med hänvisning till det anförda anser utskottet att motionerna Kr354 yrkande 1, Kr12, Kr15 yrkande 2 och Kr16 inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

Enligt motion Kr14 (m) bör *samarbetet mellan riksradiation och lokalradion* byggas ut. Motionärerna anser att riksradiation i högre grad än vad som nu är fallet bör utnyttja lokalradions resurser. Härigenom skulle behovet av regionalt utplacerad personal inom riksradiation minska. Vidare bör enligt motionen fler lokalradioprogram sändas i riksradiation.

I motionerna Kr354 (c) och Kr15 (c) framhålls att samverkan mellan lokalradion och riksradians distrikt måste förbättras.

Lokalradion redovisar i sin anslagsframställning till moderbolaget för 1990 det samarbetsavtal som ingåtts mellan Riksradiation och Lokalradion. Lokalradion anför bl.a. följande.

I samband med de första lokalradiostationernas inträde i FM 4 tecknades ett nytt samarbetsavtal med Riksradiation. Detta avtal reglerar såväl förhållandena för de stationer som sänder i FM 4 som för de som tills vidare är kvar i P3. Avtalet utgår från det beslut som Sveriges Radios styrelse fattat om parallellsändningar.

Vad gäller nyhetsservicen innebär avtalet att såväl riksradians som lokalradions sändningar får samsändas av bolagen. I det sammanhanget bör noteras att lokalradions telegrams-service till Ekoredaktionen ökat kraftigt sedan samarbetet startade.

Lokalradion har tidigare förklarat sig beredd att förbättra förutsättningarna för Ekots riksbevakning. Det kan ske genom att Ekots korrespondenter ute i landet placeras på lokalradiostationer som bedöms som mest intressanta och relevanta för bevakning. Därigenom skulle Ekot på ett bättre sätt kunna tillgodogöra sig lokalradions väl utvecklade nyhetsnät.

Lokalradion har också ett väl fungerande samarbete med TT. På det sättet bidrar lokalradion till att mångfalden vad gäller riksnyheter utökas.

Lokalradion har i dag fri tillgång till riksradios grammofonarkiv och pressarkiv. Denna fria tillgång är kopplad till den telegrams-service som lokalradion tillhandahåller riksradiion.

Enligt vad utskottet inhämtat söker man från såväl Lokalradions som Riksradios sida att få till stånd samverkan och gemensamt utnyttjande av bl.a. lokaler och tekniska resurser.

I detta sammanhang vill utskottet erinra om föredragande statsrådets uttalande i 1986 års radioproposition rörande samarbetet mellan riks- och lokalradion. Han konstaterade bl.a. följande (prop. 1985/86:99 s. 41).

De förhoppningar som uttrycktes år 1978 beträffande ett omfattande programmässigt samarbete mellan riks- och lokalradion har inte kunnat infrias. Till stor del beror det på att produktionen utvecklats i så olika banor i riks- och lokalradion. Det har vidare inte saknats tendenser till revirtänkande. Jag finner för egen del ingen anledning att nu förorda någon ändring av de båda bolagens uppdrag. Däremot anser jag att bolagen noga bör följa utvecklingen och på alla sätt försöka få till stånd ett samarbete när så är motiverat av ekonomiska skäl och där detta inte rubbar förutsättningarna enligt det uppdrag som resp. bolag har.

Utskottet anslöt sig i sitt av riksdagen godkända betänkande till bedömningen. Utskottet ansåg att den i propositionen lämnade redovisningen samt den information som lämnats utskottet av bl.a. cheferna för Sveriges Riksradio och Sveriges Lokalradio visade på att det är möjligt att ytterligare fördjupa samverkan mellan riksradiion och lokalradion.

Utskottet vidhåller sin tidigare uppfattning. I överensstämmelse med vad utskottet anfört i det föregående om rationaliseringsverksamheten inom Sveriges Radio-koncernen måste såväl programbolagen som moderbolaget verka för ett utbyggt samarbete såväl vad gäller programverksamheten som i tekniska och administrativa frågor mellan Riksradiion och Lokalradion.

Med hänvisning till det anförda och till programbolagens självständighet avstyrker utskottet motion Kr14 yrkande 4 samt motionerna Kr354 och Kr15 i här aktuella delar.

Styrelsen för Lokalradion beslutade hösten 1987 med stöd av Sveriges Radio AB att Radio Göteborgs och Radio Sjuhärads programverksamhet skulle skiljas åt i samband med FM 4-starten den 11 november 1987. *Radio Sjuhärad* har därmed fått karaktären av en 25:e lokalradiostation.

Lokalradion framhåller i anslagsframställningen till moderbolaget för år 1990 att Radio Sjuhärad måste fr.o.m. verksamhetsåret 1990 få fasta resurser motsvarande verksamhet på normalstation på den s.k. 6-timmarsnivån. Moderbolaget Sveriges Radio AB har i sin anslagsframställning beräknat att det inom ramen för ett medeltillskott om 41,6 milj. kr. skall finnas ekonomiskt utrymme för att säkra Radio Sjuhärads fortsatta verksamhet.

I motionerna Kr8 (c) och Kr13 (m) föreslås att riksdagen i en framställning till regeringen skall uttala sig för att Radio Sjuhärad skall bli en självständig lokalradiostation.

Utskottet har i det föregående (s. 12) tillstyrkt regeringens förslag att Sveriges Radio-koncernen skall tillföras det angivna medelstillskottet. Utskottet utgår från att moderbolaget vid fördelningen av medel till programbolagen kommer att ge Lokalradion det resurstillskott som krävs för att Radio Sjuhärad skall få ställning som normalstation. Någon riksdagens åtgärd med anledning av motionsyrkandena är därför inte erforderlig.

Som utskottet redovisat i det föregående kommer utbyggnaden av det fjärde FM-nätet som i huvudsak är förbehållet lokalradion att ha slutförts under hösten 1989. För närvarande sänder 20 lokalradiodistrikt i FM 4-nätet. Lokalradiostationernas sändningstid per dag varierar, som tidigare angetts, från ca 6 timmar till 16 timmar. När en lokalradiostation inte har egna sändningar sker utfyllnad genom att riksradioprogram sänds i FM 4-nätet genom s.k. tappning. Härigenom sänds program dygnet runt, något som är motiverat bl.a. av beredskapsskäl. I fråga om *tappningsrätten* uttalade utskottet vid behandlingen av 1986 års radioproposition att utskottet med hänsyn till Sveriges Radios kulturpolitiska ansvar ansåg sig kunna förutsätta att FM 4-nätet inte kommer att utnyttjas på det sättet att nätet utöver lokalradions egna sändningar kommer att domineras av Sveriges Riksradios program 3, som huvudsakligen innehåller underhållning och lätt musik.

Styrelsen för Sveriges Radio AB har i oktober 1987 lagt fast regler för tappningsrätten. Dessa regler som gäller till dess att samtliga lokalradiostationer i oktober 1989 har gått över till FM 4-nätet innebär att när lokalradiostationen inte har egna sändningar får tappning av riksradioprogram i FM 4 ske enligt följande regler.

Mellan kl. ca 06.00 och ca 19.00 får tappning ske ur P 1

Mellan kl. ca 19.00 och ca 24.00 får tappning ske ur P 2

Mellan kl. ca 24.00 och ca 06.00 får tappning ske ur P 3

Dessa regler kritiserar i fem motioner. I motion Kr308 (m) anföras att det inte är rimligt att reglera tappningsrätten. Lokalradiostationerna bör ha rätt att fritt tappa från de övriga radiokanalerna. De fastslagna tappningsreglerna som innebär att P3 får tappas endast nattetid kommer att begränsa stationernas möjligheter att skapa en attraktiv kanal med lokal profil. I huvudsak samma åsikter förs fram i motion Kr14 (m) samt i motionerna Kr354 (c) och Kr15 (c). Motionärerna anser att samtliga lokalradiostationer framöver bör få fri tappningsrätt.

I motion Kr249 (fp) förordas att lokalradiostationerna skall få en flexibel tappningsrätt. Till en början bör de två radiostationerna i Skåne – Radio Kristianstad och Radio Malmöhus – få rätt att fritt tappa från riksradioprogram.

Utskottet konstaterar att Sveriges Radio beaktat kulturutskottets ovan redovisade synpunkter beträffande lokalradiostationernas tappningsrätt. Vid behandlingen våren 1988 av motionsförslag med samma syfte som de nu föreliggande betonade utskottet (KrU 1986/87:11 s. 25) Lokalradions ansvar

för att upprätthålla kvalitet och variation i programutbudet. Under den nu löpande avtalsperioden, uttalade utskottet, borde det ankomma på Sveriges Radio-koncernen att pröva frågan om eventuella ändringar i tappningsreglerna. Vidare anförde utskottet att sådana ändringar måste bygga på överenskommelse mellan programbolagen. En förutsättning härför är i sin tur att det inte föreligger upphovsrättsliga hinder.

Utskottet vill framhålla att de nuvarande reglerna om tappningsrätt har gällt under en uppbyggnadsperiod. Enligt vad utskottet inhämtat kommer en utvärdering av tappningssystemet att genomföras under sommaren 1989. Avsikten är att Lokalradion skall besluta om programsättningen under hösten 1989 då de sista fem lokalradiostationerna börjar sända i FM 4-nätet.

Med hänsyn till det anförda anser utskottet att motionerna Kr249, Kr308, Kr354 yrkande 2, Kr14 yrkande 3 och Kr15 yrkande 3 inte erfordrar någon åtgärd.

I motion Kr248 (fp) redovisas att Radio Kristianstad i samarbete med text-TV år 1981 genomförde en försöksverksamhet som innebär att *lokalradiostationens nyheter publicerades i text-TV*. Motionärerna vill att denna försöksverksamhet skall återupptas och att samtliga lokalradiostationer dagligen skall göra sammanfattningar av nyhetssändningarna för publicering i text-TV.

Med anledning av motionärernas förslag vill utskottet framhålla att nyheter och fakta utgör basen för lokalradions programverksamhet. Otvivelaktigt skulle en utbyggd lokal nyhetsservice enligt motionsförslaget vara av intresse främst för hörselskadade men även för de lyssnare som av olika skäl inte har möjlighet att följa resp. lokalradiostations sändningar. Utskottet vill dock peka på att denna nyhetsservice är resurskrävande både i fråga om ekonomiska insatser och utrymme i text-TV.

Med hänvisning till det anförda och till programbolagens självständighet avstyrks motion Kr248 i här aktuell del (yrkande 2).

I motion Kr248 (fp) begärs att Lokalradion och televerket får i uppdrag att göra *lokalradiosändningar tillgängliga per telefon*.

Motionärerna anser att om lokalradiostationernas sändningar kopplades till telefonanläggningen skulle man oberoende av vistelseort kunna "ringa upp" lokalradiostationer för att avlyssna aktuell sändning.

Vid behandlingen våren 1987 av ett motionsförslag med samma syfte som det här aktuella uttalade utskottet (KrU 1986/87:11 s. 15) att en sådan utökad service skulle underlätta för många människor att hålla kontakten med hemorten och alltså vara av värde. Riksdagen avlog motionen som avstyrkts av utskottet med hänvisning till lokalradiostationernas självständiga beslutanderätt samt till möjligheterna för lokalradion att träffa överenskommelse med televerket om en sådan verksamhet som motionärerna efterfrågade. Enligt vad utskottet inhämtat pågår inom Radio Halland försöksvis en verksamhet av det slag som motionärerna efterlyser. Utskottet finner inte anledning att ändra uppfattning rörande det i motionen upptagna spørsmålet. Motion Kr248 yrkande 1 avstyrks alltså.

Lokalradions möjligheter att *sända viktigt meddelande till allmänheten* tas upp i motionerna Kr354 (c) och Kr15 (c). Motionärerna hävdar att om en lokalradiostation skall kunna bryta de tre riksprogrammen för att sända meddelande om allvarliga olyckor krävs att Riksradios centrala ledning lämnar medgivande i varje särskilt fall. De anför att tekniska och administrativa lösningar bör tillskapas för att lokalradiostationerna skall kunna göra lokala inbrytningar i riksprogrammen när det föreligger allvarligt nödläge som kräver att viktig information utan onödigt dröjsmål kan förmedlas direkt till allmänheten.

Enligt avtalen mellan staten och programbolagen inom Sveriges Radio-koncernen skall bolagen på begäran av statlig myndighet sända meddelanden som är av vikt för allmänheten. Bolagen har skyldighet att se till att meddelandet ges en lämplig utformning och att det inte genom sin omfattning eller på annat sätt inverkar menligt på programverksamheten.

En tillämpningsföreskrift för etermedieberedskap i fred har år 1986 fastställts av Sveriges Radios koncernledning för att användas vid sändning av viktigt meddelande till allmänheten. Denna instruktion som upprättats inom Sveriges Radios beredskapsavdelning bygger på och är ett komplement till skriften Samordning av rundradioverksamheten i krig, vid kris och katastrof – SAMRIK – som utarbetats av Sveriges Radio och televerket.

I instruktionen föreskrivs beträffande larmplaner då lokalradion är bemannad att det är lokalradiostationens sändningsledare som kontakter rikskanalerna via riksradios jourhavande sändningsledare. Vidare skall all återutsändning av viktiga meddelanden till allmänheten i rikskanalerna ske genom koordinering mellan lokalradiostationens och riksradios sändningsledare.

Beträffande larmplan då lokalradion inte är bemannad påpekas att riksradiation alltid är bemannad. Riksradios sändningsledare skall svara för all koordinering av nämnda meddelanden i samtliga rikskanaler i radio, TV och Text-TV. Riksradios jourhavande sändningsledare svarar också för att lokalradion larmas. I Riksradios jourhavande sändningsledares arbetsuppgifter ingår även att larma nyhetsredaktionerna inom radio och TV.

I instruktionen lämnas anvisningar och råd för hur Sveriges Radios sändningsledare skall agera vid olika olyckstillfällen, t.ex. trafikolyckor, tele- och elavbrott, oväder, sjöräddning, falsklarm på tyfon- och telesystem m.m.

I instruktionen lämnas en kortfattad redovisning för radiobolagens organisation. I presentationen av lokalradion anförts bl.a. att enligt avtal med Sveriges Riksradio har lokalradiostation, som ej sänder i den nya programkanalen P4, rätt att bryta pågående riksprogram i P3 för ett viktigt meddelande till allmänheten. Stationer som sänder i P4 kan ej sända i P3. Utskottet vill erinra om att från hösten 1989 kommer samtliga lokalradiostationer att sända över FM 4-nätet, dvs. i P4-kanalen.

Det är enligt utskottets mening angeläget att sändningar av viktiga meddelanden till allmänheten kan ske snabbt och säkert i samtliga etermediekanaler. I detta syfte har Sveriges Radios koncernledning fastställt vissa regler och anvisningar vilka utskottet i allt väsentligt redovisat i det föregående. Enligt vad utskottet inhämtat planerar Riksradiation att inrätta en

särskild nattredaktion som skall samordna all verksamhet inklusive teknik under hela dygnet. Mot här angiven bakgrund anser utskottet att någon riksdagens åtgärd med anledning av motionerna Kr354 yrkande 3 och Kr15 yrkande 4 inte är påkallad.

1988/89:KrU21

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *medelsberäkning för Sveriges Radio-koncernen och ställningstagande till koncernens tilläggsäskande med anledning av SR-studien*

att riksdagen med bifall till proposition 1988/89:129 och med avslag på motionerna 1988/89:Kr9, 1988/89:Kr11 yrkandena 1 och 2, sistnämnda yrkande i motsvarande del, 1988/89:Kr14 yrkande 2, 1988/89:Kr15 yrkande 5 och 1988/89:Kr17 yrkandena 1 och 4, *dels* godkänner i propositionen framlagt förslag till medelsberäkning för den avgiftsfinansierade verksamheten inom Sveriges Radio-koncernen, *dels* beslutar att inte i detta sammanhang ta ställning till tilläggsäskandet,

2. beträffande *medelsberäkning för radionämnden*
att riksdagen godkänner i proposition 1988/89:129 framlagt förslag till medelsberäkning för radionämndens verksamhet,

3. beträffande *förlängning av televerkets investeringsplan*
att riksdagen godkänner den i proposition 1988/89:129 föreslagna förlängningen av televerkets investeringsplan med ett år,

4. beträffande *medelsberäkning för televerkets investeringar*
att riksdagen godkänner i proposition 1988/89:129 framlagt förslag till medelsberäkning för televerkets investeringar,

5. beträffande *överföring av investeringsmedel mellan olika budgetår*

att riksdagen bemyndigar regeringen, eller efter beslut av regeringen televerket, att föra högst 10 000 000 kr. av investeringsmedlen mellan åren 1990 och 1991 som skuld resp. tillgodohavande,

6. beträffande *visst beställningsbemyndigande*
att riksdagen medger att regeringen lämnar televerket det beställningsbemyndigande om 30 000 000 kr. avseende investeringsändamål för år 1991 som har förordats i proposition 1988/89:129,

7. beträffande *medelsberäkningar för televerkets driftskostnader*
att riksdagen godkänner i proposition 1988/89:129 framlagt förslag till medelsberäkning för televerkets driftskostnader,

8. beträffande *överföring av driftsmedel mellan olika verksamhetsår*

att riksdagen bemyndigar regeringen, eller efter beslut av regeringen televerket, att föra högst 5 000 000 kr. av driftsmedlen mellan åren 1990 och 1991 som skuld resp. tillgodohavande,

9. beträffande *TV-avgiftens (mottagaravgiftens) storlek*
att riksdagen med bifall till proposition 1988/89:129 samt med avslag på motionerna 1988/89:Kr17 yrkandena 2 och 3 och 1988/89:Kr304 i motsvarande del antar i proposition 1988/89:129 framlagda förslag till

dels lag om ändring i lagen (1978:478) om avgift för innehav av
televisionsmottagare, *dels lag om ändring i lagen (1989:41) om*
TV-avgift,

1988/89:KrU21

10. *beträffande vad som i proposition 1988/89:100 bilaga 10 anförts
under rubriken Sveriges Radio m.m.*

att riksdagen beslutar att vad i proposition 1988/89:100 bilaga 10
anförts under angivna rubrik inte skall föranleda något uttalande av
riksdagen,

11. *beträffande vissa frågor om reklam i TV*

att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Kr15 yrkande 1, 1988/
89:Kr236 och 1988/89:Kr304 i motsvarande del,

12. *beträffande skattefinansiering av Sveriges Radio-koncernen*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Kr11 yrkande 2 i motsvarande
del,

13. *beträffande förberedelser inför ny avtalsperiod för Sveriges
Radio-koncernen*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Kr14 yrkande 5,

14. *beträffande rationaliseringsverksamheten inom Sveriges Radio-
koncernen*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Kr14 yrkande 1,

15. *beträffande resursfördelningen mellan TV:s båda kanaler, m.m.*

att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Kr10 och 1988/89:Kr268,

16. *beträffande mottagningsförhållanden inom Uppsala län*

att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Kr305 och 1988/89:Kr346,

17. *beträffande andelen svenskproducerade program i Sveriges
Televisions sändningar*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Kr313 yrkande 7,

18. *beträffande ökad textning av nyhetsprogram i TV*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Kr345,

19. *beträffande nyhetsprogram på teckenspråk*

att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Kr209 och 1988/89:Kr347,

20. *beträffande insatser för att underlätta för synskadade att följa
vissa TV-program*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Kr204,

21. *beträffande ökad textning till svenska av invandrarprogram*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Kr210,

22. *beträffande information om alkoholmissbruk m.m.*

att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Kr269 och 1988/89:Kr307,

23. *beträffande utbildnings- och informationsprogram i naturkun-
skap i radio och TV*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Kr352,

24. *beträffande utbyggnad av lokalradion*

att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Kr12, 1988/89:Kr15 yrkande
2 i motsvarande del, 1988/89:Kr16 och 1988/89:Kr354 yrkande 1 i
motsvarande del,

25. *beträffande samarbete mellan riksradiation och lokalradiation*

att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Kr14 yrkande 4, 1988/
89:Kr15 yrkande 2 i motsvarande del och 1988/89:Kr354 yrkande 1 i
motsvarande del,

26. beträffande *Radio Sjuhärad*
att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Kr8 och 1988/89:Kr13,
27. beträffande *lokalradions tappningsrätt*
att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Kr14 yrkande 3, 1988/89:Kr15 yrkande 3, 1988/89:Kr249, 1988/89:Kr308 och 1988/89:Kr354 yrkande 2,
28. beträffande *publicering av lokalradiostationernas nyheter i text-TV*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Kr248 yrkande 2,
29. beträffande *lokalradiosändningar per telefon*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Kr248 yrkande 1,
30. beträffande *lokalradiosändningar av viktigt meddelande till allmänheten*
att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Kr15 yrkande 4 och 1988/89:Kr354 yrkande 3.

1988/89:KrU21

Stockholm den 11 maj 1989

På kulturutskottets vägnar

Ingrid Sundberg

Närvarande: Ingrid Sundberg (m), Åke Gustavsson (s), Berit Oscarsson (s), Jan-Erik Wikström (fp), Jan Hyttring (c), Anders Nilsson (s), Lars Ahlmark (m), Sylvia Pettersson (s), Erkki Tammenoksa (s), Leo Persson (s), Margareta Fogelberg (fp), Stina Gustavsson (c), Alexander Chrisopoulos (vpk), Kaj Nilsson (mp), Ingegerd Sahlström (s), Ulla Samuelsson (s) och Göran Åstrand (m).

Reservationer

1. Medelsberäkning för Sveriges Radio-koncernen och ställningstagande till koncernens tilläggsäskande med anledning av SR-studien (mom. 1)

Jan-Erik Wikström (fp), Jan Hyttring (c), Margareta Fogelberg (fp) och Stina Gustavsson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 12 börjar med "Utskottet gör" och på s. 13 slutar med "avstyrker motionsyrkandena" bort ha följande lydelse:

Omfattande förändringar pågår i Sveriges Radio-koncernens omvärld. Detta faktum har dock inte föranlett några förslag från regeringens sida. Enligt utskottets mening finns det tillräckligt underlag för att redan nu ta ställning i en rad avseenden då det gäller den framtida mediepolitiken. Det är angeläget att så sker. I detta sammanhang har utskottet att ta ställning till resurserna för Sveriges Radio under den närmaste framtiden. Enligt

utskottets mening är det helt självklart att Sveriges Radio även i fortsättning- en skall vara ett företag som står i allmänhetens tjänst, dvs. vara ett public service-företag. Företaget skall förmedla information och utbildning, kulturella upplevelser och god underhållning till svenska folket. Ambitionerna skall ställas högt. Sveriges Radio måste som ett företag i allmänhetens tjänst få sådana resurser att det framgångsrikt kan hävda sig i förhållande till alla de fristående satellitkanaler som konkurrerar med Sveriges Radio.

För att förhindra en uttunning av viktiga programområden är det som framkommit genom SR-studien nödvändigt att Sveriges Radio redan för år 1990 tillförs ökade resurser. Det är också viktigt att det för Sveriges Radio läggs fast övergripande planeringsförutsättningar i ett längre perspektiv.

Med utgångspunkt i SR-studien har styrelsen för Sveriges Radio AB i sitt tilläggsäskande redovisat principerna för ett reformprogram i 10 punkter, som innehåller följande.

Lokalradion och Riksradien

1. Båda bolagen har ansvar för att i utbudet av radioprogram i fyra kanaler inte samtidigt sända likartade program utan eftersträva mångfald för publiken.
2. Båda bolagen bör ansvara för produktion och distribution av program för språkliga minoriteter. De har dessutom skyldighet att upplåta sändningsutrymme för utbildningsradions program.
3. När FM 4 kan riksmatas avser koncernstyrelsen att – efter samråd med berörda programföretag – överväga i vilken utsträckning riksradiens minoritetsspråksprogram och i rikskanal distribuerade program från utbildningsradion kan sändas över FM 4-nätet. Inom ramen för programbolagens uppdrag skall programmen sändas så att de bäst betjänar sina resp. målgrupper.

Lokalradion

4. Resurstillskotten bör användas för lokalradions uppgift att spegla den lokala verkligheten med lokala program av hög kvalitet. Resurstillskott får inte användas för att producera och sända musikprogram med främsta syfte att öka sändningstiden.

Riksradien

5. Riksradien bör i P2 sända seriös musik dygnet runt med undantag för tider då kanalen utnyttjas för utbildnings- och minoritetsspråksprogram.

(Om Riksradien och Utbildningsradion utnyttjar P2-kanalen för sådana program, bör Sveriges Radio verka för att lättillgänglig seriös musik sänds i någon av de tre övriga radiokanalerna).

6. Resurstillskott skall härutöver i huvudsak disponeras för att öka utomstående medverkan, levande musik och såväl egen produktion som utomstående medverkan inom områdena kultur, nyheter och samhälle.

7. Nuvarande sändningstider bör inom femårsperioden inte utökas annat än möjligen för ökad reprisering och för ett utökat utbud av program för barn och ungdom.

8. Resurstillskottet bör således i huvudsak användas för svensk nyproduktion, företrädesvis med utomstående medverkande och genom utläggningar, samt för att förstärka de regionala programmen. Inköp av utländska program skall, mätt i sändningstid, reduceras i motsvarande mån som den svenska nyproduktionen ökar.

9. Resurstillskottet skall i stort sett fördelas på gestaltande program, dokumentärer samt nyhets- och aktualitetsprogram.

Utbildningsradion

10. Resurstillskott skall huvudsakligen användas för utveckling av den regionala programverksamheten inom radio och program för gymnasieskolan.

Styrelsen för Sveriges Radio AB framhåller att inom ramen för de principer som angivits i det föregående kan reformprogram på olika nivåer genomföras med skilda resursförstärkningar.

I enlighet med vad utskottet anfört i det föregående är det angeläget att Sveriges Radio-koncernen snarast tillförs ökade resurser. Utskottet anser därför att riksdagen i avvaktan på ett mera definitivt ställningstagande till förslagen i SR-studien för den avgiftsfinansierade verksamheten inom Sveriges Radio-koncernen i detta sammanhang skall beräkna 75 milj. kr. mer än vad som föreslagits i propositionen. Utskottet anser vidare att riksdagen skall begära att regeringen under hösten 1989 lägger fram ett kompletterande förslag till medelsberäkning för koncernen för samma tid. Under hösten bör det nämligen vara möjligt att göra en bättre prognos än vad som nu är möjligt för vilket ekonomiskt utrymme som kommer att finnas att tillföra Sveriges Radio-koncernen ökade resurser.

Slutligen bör riksdagen begära att regeringen – likaledes under hösten – förelägger riksdagen förslag med anledning av det reformprogram som styrelsen för Sveriges Radio AB redovisat i sitt tilläggsäskande. Förslaget bör bygga på principerna i reformprogrammet och bör innefatta en precisering av det resurstillskott som Sveriges Radio-koncernen kommer att få under återstoden av innevarande avtalsperiod. Såvitt avser tiden därefter kan det finnas skäl att låta regeringens förslag få karaktär av ett principiellt ställningstagande som kan läggas till grund för koncernens planering.

Utskottets ställningstagande innebär att motion Kr14 yrkande 2 avstyrks. Övriga yrkanden tillgodoses i vart fall i viss utsträckning.

dels att moment 1 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1. beträffande *medelsberäkning för Sveriges Radio-koncernen och ställningstagande till koncernens tilläggsäskande med anledning av SR-studien*

att riksdagen med anledning av proposition 1988/89:129, motionerna

1988/89:Kr9, 1988/89:Kr11 yrkandena 1 och 2, sistnämnda yrkande i motsvarande del, 1988/89:Kr15 yrkande 5 och 1988/89:Kr17 yrkandena 1 och 4 samt med avslag på motion 1988/89:Kr14 yrkande 2, *dels* beslutar om den medelsberäkning för den avgiftsfinansierade verksamheten inom Sveriges Radio-koncernen som utskottet föreslagit, *dels* som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om kompletterande förslag om medelsberäkning för nämnda verksamhet, *dels* som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om tilläggsäskandet.

1988/89:KrU21

2. Medelsberäkning för Sveriges Radio-koncernen och ställningstagande till koncernens tilläggsäskande med anledning av SR-studien (mom. 1)

Alexander Chrisopoulos (vpk) och Kaj Nilsson (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 12 börjar med "Utskottet gör" och på s. 13 slutar med "avstyrker motionsyrkandena" bort ha följande lydelse:

Utskottet gör följande bedömning. Den snabba medieutvecklingen innebär enligt utskottets mening att riksdagen utan dröjsmål måste skapa förutsättningar för att stärka Sveriges Radios konkurrensmöjligheter och göra det möjligt för koncernen att erbjuda tittarna och lyssnarna kvalitativt högstående program. Sveriges Radios programföretag skall erbjuda ett mångfaldigt utbud av program som har bildande, kunskapsberikande och underhållande, som skildrar svensk verklighet och som värnar om Sveriges nationella identitet och kultur och om det svenska språket. Verkliga valmöjligheter måste nämligen finnas för inte minst de TV-tittare som också i fortsättningen kommer att vara hänvisade till sändningar över marknät. Regeringens brist på initiativ på området kan tyvärr tolkas som tveksamhet, osäkerhet eller rådvillhet vad gäller bl.a. Sveriges Radios framtida utveckling.

Utskottet finner det reformprogram i tio punkter som styrelsen för Sveriges Radio AB presenterat i sitt tilläggsäskande utgöra en god grund för Sveriges Radios framtida planering. Punkterna innehåller följande.

Lokalradion och Riksradion

1. Båda bolagen har ansvar för att i utbudet av radioprogram i fyra kanaler inte samtidigt sända likartade program utan eftersträva mångfald för publiken.

2. Båda bolagen bör ansvara för produktion och distribution av program för språkliga minoriteter. De har dessutom skyldighet att upplåta sändningsutrymme för utbildningsradions program.

3. När FM 4 kan riksmatas avser koncernstyrelsen att – efter samråd med berörda programföretag – överväga i vilken utsträckning riksradios minoritetsspråksprogram och i rikskanal distribuerade program från utbildningsradion kan sändas över FM 4-nätet. Inom ramen för programbolagens uppdrag skall programmen sändas så att de bäst betjänar sina resp. målgrupper.

4. Resurstillskotten bör användas för lokalradions uppgift att spegla den lokala verkligheten med lokala program av hög kvalitet. Resurstillskott får inte användas för att producera och sända musikprogram med främsta syfte att öka sändningstiden.

Riksradion

5. Riksradion bör i P2 sända seriös musik dygnet runt med undantag för tider då kanalen utnyttjas för utbildnings- och minoritetsspråksprogram.

(Om Riksradion och Utbildningsradion utnyttjar P2-kanalen för sådana program, bör Sveriges Radio verka för att lättillgänglig seriös musik sänds i någon av de tre övriga radiokanalerna).

6. Resurstillskott skall härutöver i huvudsak disponeras för att öka utomstående medverkan, levande musik och såväl egen produktion som utomstående medverkan inom områdena kultur, nyheter och samhälle.

Sveriges Television

7. Nuvarande sändningstider bör inom femårsperioden inte utökas annat än möjligen för ökad reprisering och för ett utökat utbud av program för barn och ungdom.

8. Resurstillskottet bör således i huvudsak användas för svensk nyproduktion, företrädesvis med utomstående medverkande och genom utläggningar, samt för att förstärka de regionala programmen. Inköp av utländska program skall, mätt i sändningstid, reduceras i motsvarande mån som den svenska nyproduktionen ökar.

9. Resurstillskottet skall i stort sett fördelas på gestaltande program, dokumentärer samt nyhets- och aktualitetsprogram.

Utbildningsradion

10. Resurstillskott skall huvudsakligen användas för utveckling av den regionala programverksamheten inom radio och program för gymnasieskolan.

Utskottet ansluter sig helt till reformprogrammet. Utskottet tillstyrker därför att Sveriges Radio för år 1990 tillförs 100 milj. kr. utöver vad som föreslagits i propositionen.

Vidare anser utskottet att riksdagen bör ställa sig bakom det reformprogram som lagts fram av styrelsen för Sveriges Radio AB i tilläggsäskandet. Således bör planeringsförutsättningarna för Sveriges Radio vara de som redovisats i äskandet.

I enlighet med det anförda tillstyrker utskottet motionerna Kr11 yrkandena 1 och 2, sistnämnda yrkande i motsvarande del, och Kr17 yrkandena 1 och 4.

Utskottets ställningstagande innebär att önskemålen i motionerna Kr9 och Kr15 yrkande 5 om förstärkning av resurserna till Sveriges Radio tillgodoses.

Motion Kr14 yrkande 2 avstyrks.

dels att moment 1 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1988/89:KrU21

1. beträffande *medelsberäkning för Sveriges Radio-koncernen och ställningstagande till koncernens tilläggsäskande med anledning av SR-studien*

att riksdagen med bifall till motionerna 1988/89:Kr11 yrkandena 1 och 2, sistnämnda yrkande i motsvarande del, och 1988/89:Kr17 yrkandena 1 och 4, med anledning av proposition 1988/89:129, motionerna 1988/89:Kr9 och 1988/89:Kr15 yrkande 5 samt med avslag på motion 1988/89:Kr14 yrkande 2, *dels* beslutar om den medelsberäkning för den avgiftsfinansierade verksamheten inom Sveriges Radio-koncernen som utskottet föreslagit, *dels* som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om tilläggsäskandet.

3. TV-avgiftens (mottagaravgiftens) storlek (mom. 9, motiveringen)

Jan-Erik Wikström (fp), Jan Hyttring (c), Margareta Fogelberg (fp) och Stina Gustavsson (c) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar med "Den 1 juli" och slutar med "det föregående" bort ha följande lydelse:

Den 1 juli 1988 uppgick underskottet i radiofonden efter slutreglering till 110 milj. kr. Enligt vad utskottet inhämtat har Radiotjänst i Kiruna AB sedan propositionen väckts gjort prognoser för avgiftsutvecklingen som visar på större intäkter än som tidigare kunde förutses. De beräkningar utskottet låtit utföra visar att om dessa prognoser infrias och förenas med en ökning av kompensationsindex om 6 % under åren 1989 och 1990 samt med den i propositionen föreslagna avgiftshöjningen det finns utrymme för i vart fall den medelstillsdelning till Sveriges Radio, radionämnden och televerket som angetts i reservation 1, dvs. bl.a. en medelstillsdelning till Sveriges Radio som med 75 milj. kr. överstiger den i propositionen föreslagna. Utskottet tillstyrker således regeringens förslag om en höjning av TV-avgiften den 1 juli i år med 100 kr. om året. Motion Kr17 (mp), vari föreslås en större höjning, nämligen med 136 kr., avstyrks (yrkandena 2 och 3). Detsamma gäller i här aktuell del motion Kr304 (mp), vilken väcktes under allmänna motionstiden. Den innehåller krav på en avgiftshöjning som överstiger 100 kr. I sammanhanget bör påpekas att motion Kr17 också innehåller krav på ett resurstillskott till Sveriges Radio som överstiger den i reservation 1 förordade.

4. TV-avgiftens (mottagaravgiftens) storlek (mom. 9, motiveringen)

Alexander Chrisopoulos (vpk) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar med "Den 1 juli" och slutar med "det föregående" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att riksdagen bör godta regeringens förslag till höjning av TV-avgiften med 100 kr. den 1 juli 1989. Med utgångspunkt i de beräkningar utskottet låtit utföra och med hänsyn till de prognoser Radiotjänst i Kiruna AB nyligen gjort om avgiftsutvecklingen finns det anledning anta att radiofonden vid utgången av år 1990 kommer att ha ett betydligt lägre

underskott än för närvarande även med det extra medelstillskott om tillhopa 141,6 milj. kr., som utskottet förordat i det föregående (reservation 2). Utskottets ställningstagande innebär att utskottet avstyrker motion Kr17 yrkandena 2 och 3 samt i här aktuell del motion Kr304.

5. TV-avgiftens (mottagaravgiftens) storlek (mom. 9)

Kaj Nilsson (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar med "Den 1 juli" och slutar med "det föregående" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening är det viktigt att underskottet i radiofonden, som den 1 juli 1988 efter slutreglering uppgick till 110 milj. kr., kan förbytas i ett överskott. Med hänsyn härtill och då utskottet i det föregående (reservation 2) förordat att Sveriges Radio-koncernen för år 1990 tillförs 100 milj. kr. mer än vad regeringen föreslagit bör enligt utskottets mening TV-avgiften höjas med det belopp, 136 kr. per år, som angetts i motion Kr17 (mp) yrkandena 2 och 3. Motionen tillstyrks således. Detta innebär att yrkandet i här aktuell del i motion Kr304 (mp) tillgodoses.

dels att moment 9 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

9. *beträffande TV-avgiftens (mottagaravgiftens) storlek*
att riksdagen med anledning av proposition 1988/89:129 och med bifall till motionerna 1988/89:Kr17 yrkandena 2 och 3 och 1988/89:Kr304 i motsvarande del antar det i propositionen framlagda förslagen till *dels* lag om ändring i lagen (1978:478) om avgift för innehav av televisionsmottagare, *dels* lag om ändring i lagen (1989:41) om TV-avgift med de ändringarna att 1 § förslaget till lag om ändring i lagen (1978:478) om avgift för innehav av televisionsmottagare och 7 § förslaget till lag om ändring i lagen (1989:41) om TV-avgift erhåller i bilaga 2 som *Reservanternas förslag* betecknade lydelser.

6. Vissa frågor om reklam i TV (mom. 11)

Jan Hyttring och Stina Gustavsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 14 börjar med "Med hänvisning" och slutar med "till konstitutionsutskottet" bort ha följande lydelse:

Enighet råder om att vårt land behöver ett väl fungerande public service-företag för radio och television. Kostnadsutvecklingen i dagens medievärld är nu sådan att frågan om finansieringen av Sveriges Radio på lång sikt måste lösas snarast möjligt. I enlighet med vad som anförs i de båda motionerna av företrädare för centerpartiet måste TV-avgiften ha en sådan nivå att en betydande del av koncernens behov kan täckas avgiftsvägen. För särskilda utvecklingsinsatser måste en kompletterande finansieringskälla sökas. Utskottet anser att reklam är en sådan källa.

Reklam i en av TV-kanalerna bör införas fr.o.m. år 1991. En parlamentarisk utredning bör tillkallas för att i detalj utforma de regler som skall ligga till grund för reklamfinansieringen. Utskottet anser att utredningsarbetet bör

bedrivs med utgångspunkt i de principer som anges i motion Kr236. Bl.a. etiska riktlinjer för reklamen bör ställas upp. Reklamslag bör få sändas endast mellan program.

1988/89:KrU21

Förslag om reklam i en av TV-kanalerna bör föreläggas riksdagen under hösten 1989.

Utskottet tillstyrker således motionerna Kr236 och Kr15 yrkande 1.

Det sagda innebär att motion Kr304 i motsvarande del avstyrks.

dels att moment 11 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

11. beträffande *vissa frågor om reklam i TV*

att riksdagen med bifall till motionerna 1988/89:Kr15 yrkande 1 och 1988/89:Kr236 samt med avslag på motion 1988/89:Kr304 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

7. Vissa frågor om reklam i TV (mom. 11)

Alexander Chrisopoulos (vpk) och Kaj Nilsson (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 14 börjar med "Med hänvisning" och slutar med "till konstitutionsutskottet" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motion Kr11 (vpk) är en förutsättning för yttrandefrihet och kulturell frihet att Sveriges Radio hålls reklamfri. Något yttrande framställs dock inte i detta hänseende. Utskottet delar också den uppfattning om reklam som redovisas i motion Kr304 (mp). Kostnaderna för reklam i TV kommer slutligen att belasta TV-tittarna i form av högre priser på konsumtionsvaror. Till det sagda kommer att man ingalunda kan räkna med att det blir någon kvalitetshöjning med reklamfinansierad TV.

I enlighet med det anförda tillstyrker utskottet motion Kr304 i här aktuell del. Motionerna Kr236 och Kr15 yrkande 1 om reklamfinansiering i en av TV-kanalerna avstyrks.

dels att moment 11 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

11. beträffande *vissa frågor om reklam i TV*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Kr304 i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1988/89:Kr15 yrkande 1 och 1988/89:Kr236 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

8. Skattefinansiering av Sveriges Radio-koncernen (mom. 12)

Alexander Chrisopoulos (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 14 börjar med "Likartade yrkanden" och slutar med "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motionärerna att vissa delar av Sveriges Radio-koncernens verksamhet bör skattefinansieras. Utskottet tillstyrker därför motion Kr11 yrkande 2 i motsvarande del.

dels att moment 12 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

12. beträffande *skattefinansiering av Sveriges Radio-koncernen*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Kr11 yrkande 2 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

9. Förberedelser inför ny avtalsperiod för Sveriges Radio-koncernen (mom. 13)

1988/89:KrU21

Ingrid Sundberg, Lars Ahlmark och Göran Åstrand (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 15 börjar med "Utskottet förutsätter" och slutar med "riksdagens åtgärd" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att förberedelserna inför den nya avtalsperioden måste ske under parlamentarisk medverkan. Vad utskottet sålunda anfört bör riksdagen med anledning av motion Kr14 yrkande 5 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 13 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

13. beträffande *förberedelser inför ny avtalsperiod för Sveriges Radio-koncernen*

att riksdagen med anledning av motion 1988/89:Kr14 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

10. Rationaliseringsverksamheten inom Sveriges Radio-koncernen (mom. 14)

Ingrid Sundberg, Lars Ahlmark och Göran Åstrand (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 15 börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "Radio behandlas" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening är det väsentligt att rationaliseringsarbetet inom Sveriges Radio-koncernen även i fortsättningen tillmäts betydande vikt. Vad utskottet sålunda anfört med anledning av motion Kr14 (m) yrkande 1 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 14 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

14. beträffande *rationaliseringsverksamheten inom Sveriges Radio-koncernen*

att riksdagen med anledning av motion 1988/89:Kr14 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

11. Resursfördelningen mellan TV:s båda kanaler, m.m. (mom. 15)

Jan Hyttring och Stina Gustavsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 15 börjar med "Enligt vad" och på s. 16 slutar med "avstyrks således" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den uppfattning som kommer till uttryck i motionerna Kr10 och Kr268 av innehåll att TV2, som bygger på distrikten, tillförs alltför begränsade resurser av de medel som tilldelas Sveriges Television.

Utskottet vill framhålla att de egenproducerade programmen i TV2 fått ett mycket gott mottagande av TV-publiken och att de genomgående har höga lyssnarsiffror. En decentraliserad TV-verksamhet har såväl kulturpolitiskt som regionalpolitiskt stor betydelse. Den ger impulser till och stimulerar det regionala och lokala kulturlivet. Samtidigt kan TV dra nytta av och ta vara på det rika kulturlivet som finns ute i landet. Det sagda talar för att TV2 bör få

ökade resurser. Målet bör vara att 60 % av TV-resurserna tilldelas kanalen. Det finns också skäl att höja regionaliseringsmålet. Således bör mer än 40 % av de egenproducerade programmen i radions och televisionens rikssändningar produceras regionalt.

Vad utskottet sålunda anfört med anledning av motionerna Kr10 och Kr268 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 15 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

15. beträffande *resursfördelningen mellan TV:s båda kanaler, m.m.*
att riksdagen med anledning av motionerna 1988/89:Kr10 och 1988/89:Kr268 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

12. Andelen svenskproducerade program i Sveriges Televisions sändningar (mom. 17)

Alexander Chrisopoulos (vpk) och Kaj Nilsson (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 18 börjar med "Utskottet anser" och slutar med "yrkande 7" bort ha följande lydelse:

Sveriges Television har en viktig roll som förmedlare av såväl vårt nationella kulturarv som nya kulturella strömningar. Det är därför viktigt med en ökning av andelen program av svenska upphovsmän eller med svenska utövare i TV. Utskottet delar motionärernas uppfattning att det bör läggas fast en viss i procent angiven kvot av programtiden som skall bestå av svenskproducerat material.

dels att moment 17 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

17. beträffande *andelen svenskproducerade program i Sveriges Televisions sändningar*
att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Kr313 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

13. Utbyggnad av lokalradion (mom. 24)

Jan Hyttring (c), Stina Gustavsson (c) och Kaj Nilsson (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 18 börjar med "I SR-studien" och på s. 19 slutar med "riksdagens åtgärd" bort ha följande lydelse:

Lokalradions etablering i FM 4-nätet är en viktig medie- och kulturpolitisk insats. Det är angeläget att lokalradion får förstärkta ekonomiska resurser för att utveckla sin verksamhet. De olika åtgärder som förordas i motionerna Kr354, Kr12, Kr15 och Kr16 bör snarast genomföras.

dels att moment 24 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

24. beträffande *utbyggnad av lokalradion*
att riksdagen med bifall till motionerna 1988/89:Kr12, 1988/89:Kr15 yrkande 2 i motsvarande del, 1988/89:Kr16 och 1988/89:Kr354 yrkande 1 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

14. Samarbete mellan riksradiation och lokalradiation (mom. 25)

1988/89:KrU21

Ingrid Sundberg, Lars Ahlmark och Göran Åstrand (alla m) anser:

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 24 börjar med "Med hänvisning" och slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill framhålla att riksradiation borde i större utsträckning än vad nu är fallet kunna utnyttja den resurs som lokalradiation utgör. En möjlighet är att lokalradiostationernas medarbetare utför vissa tjänster åt riksradiations distriktsorganisation. Vidare bör program producerade av lokalradiostationer ges ett större utrymme i riksradiations sändningar.

dels att moment 25 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

25. beträffande *samarbete mellan riksradiation och lokalradiation*
att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Kr14 yrkande 4 samt med anledning av motionerna 1988/89:Kr15 yrkande 2 i motsvarande del och 1988/89:Kr354 yrkande 1 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

15. Samarbete mellan riksradiation och lokalradiation (mom. 25)

Jan Hyttring och Stina Gustavsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 24 börjar med "Utskottet vidhåller" och slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det samarbete som nu förekommer mellan riksradiations distrikt och lokalradiostationerna bör byggas ut i fråga om såväl tekniska resurser och lokalplanering som programproduktion. Riksradiations och lokalradiations ledning bör noga följa utvecklingen och ta till vara alla möjligheter till samverkan mellan bolagen.

dels att moment 25 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

25. beträffande *samarbete mellan riksradiation och lokalradiation*
att riksdagen med bifall till motionerna 1988/89:Kr15 yrkande 2 i motsvarande del och 1988/89:Kr354 yrkande 1 i motsvarande del samt med anledning av motion 1988/89:Kr14 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

16. Lokalradiations tappningsrätt (mom. 27)

Ingrid Sundberg (m), Jan Hyttring (c), Lars Ahlmark (m), Stina Gustavsson (c) och Göran Åstrand (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 25 börjar med "Utskottet konstaterar" och på s. 26 slutar med "någon åtgärd" bort ha följande lydelse:

Som framgår av redovisningen i det föregående innebär de regler som styrelsen för Sveriges Radio AB lagt fast för tappningsrätten att P3 inte alls får tappas i FM 4-nätet mellan kl. 06.00 och kl. 24.00. Detta är en betydligt mer restriktiv hållning än vad som uttrycktes i kulturutskottets ovan redovisade uttalande. Det bör, enligt utskottets uppfattning, ankomma på varje lokalradiostation att – med beaktande av utskottets uttalande – välja vilket av riksradiations program som vid varje särskilt tillfälle skall tappas.

Därmed främjas lokalradions möjligheter att i enlighet med sitt uppdrag visa en regional profil. I sammanhanget vill utskottet peka på den nedgång i lyssnartal som lokalradion fått vidkännas vid övergången till en egen kanal. Tappningen av enbart P3 endast på natten torde ha bidragit till detta. Ur kulturpolitisk synvinkel är det bättre att en stor befolkningsgrupp lyssnar på en attraktiv kombination av lokalradio och program ur P1, P2 och P3 än att en betydande del av denna grupp lyssnar enbart på P3.

Vad utskottet anfört med anledning av motionerna Kr308, Kr354 yrkande 2, Kr14 yrkande 3 och Kr15 yrkande 3 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Utskottets ställningstagande innebär att motion Kr249 blir tillgodosedd.

dels att moment 27 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

27. beträffande *lokalradions tappningsrätt*
att riksdagen med bifall till motionerna 1988/89:Kr14 yrkande 3, 1988/89:Kr15 yrkande 3, 1988/89:Kr308 och 1988/89:Kr354 yrkande 2 samt med anledning av motion 1988/89:Kr249 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

17. Lokalradiosändningar av viktigt meddelande till allmänheten (mom. 30)

Jan Hyttring och Stina Gustavsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 27 börjar med "Det är" och på s. 28 slutar med "är påkallad" bort ha följande lydelse:

Lokalradions insatser vid olika typer av nödlägen och större olyckor har varit av stor betydelse. Som framgår av den ovan lämnade redovisningen kan lokalradion inte utan medverkan från riksradiön bryta de tre riksprogrammen för att sända varningsmeddelande.

Utskottet anser liksom motionärerna att lokalradion bör få möjligheter att göra lokala inbrytningar i riksprogrammen när det föreligger allvarligt nödläge som kräver att viktig information omedelbart skall sändas till allmänheten.

dels att moment 30 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

30. beträffande *lokalradiosändningar av viktigt meddelande till allmänheten*
att riksdagen med bifall till motionerna 1988/89:Kr15 yrkande 4 och 1988/89:Kr354 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Textning av nyhetsprogram samt nyhetsprogram på teckenspråk (mom. 18 och 19)

Ingrid Sundberg (m), Jan Hyttring (c), Lars Ahlmark (m), Stina Gustavsson (c) och Göran Åstrand (m) anför:

Teckenspråktolkade TV-program innebär för de döva och hörselskadade ökade möjligheter att ta del av nyhets- och annan information. Vi vill därför framhålla att det är angeläget att den verksamhet som inletts med teckenspråktolkade nyhetsprogram byggs ut.

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1978:478) om avgift för innehav av televisionsmottagare

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1978:478) om avgift för innehav av televisionsmottagare skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Den som innehar en mottagare som är avsedd för mottagning av bildsändning med eller utan ljud (televisionsmottagare) skall betala mottagaravgift med 246 kronor per kalenderkvartal.

Den som innehar en mottagare som är avsedd för mottagning av bildsändning med eller utan ljud (televisionsmottagare) skall betala mottagaravgift med 271 kronor per kalenderkvartal.

Avgiften betalas till den myndighet som regeringen bestämmer.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1989.

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1989: 41) om TV-avgift

1988/89:KrU21

Bilaga 1

Härigenom föreskrivs att 7 § lagen (1989:41) om TV-avgift skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §

TV-avgiften är 984 kronor för ett år. Den skall betalas i fyra poster om 246 kronor.

TV-avgiften är 1 084 kronor för ett år. Den skall betalas i fyra poster om 271 kronor.

Varje post avser en avgiftsperiod om tre månader och skall betalas senast sista vardagen före avgiftsperiodens början.

För innehav av TV-mottagare under tiden före den första avgiftsperioden skall TV-avgift betalas med så stort belopp i förhållande till årsavgiften som motsvarar innehavstiden. Beloppet avrundas nedåt till jämnt antal kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1989.

I reservation 5 framlagda förslag till ändringar i regeringens lagförslag

1988/89:KrU21
Bilaga 2

Förslaget till
Lag om ändring i lagen (1978:478) om avgift för innehav av
televisionsmottagare

Regeringens förslag

Reservanternas förslag

1 §

Den som innehar en mottagare som är avsedd för mottagning av bildsändning med eller utan ljud (televisionsmottagare) skall betala mottagaravgift med 271 kronor per kalenderkvartal.

Den som innehar en mottagare som är avsedd för mottagning av bildsändning med eller utan ljud (televisionsmottagare) skall betala mottagaravgift med 280 kronor per kalenderkvartal.

Avgiften betalas till den myndighet som regeringen bestämmer.

Förslaget till
Lag om ändring i lagen (1989:41) om TV-avgift

Regeringens förslag

Reservanternas förslag

7 §

TV-avgiften är 1 084 kronor för ett år. Den skall betalas i fyra poster om 271 kronor.

TV-avgiften är 1 120 kronor för ett år. Den skall betalas i fyra poster om 280 kronor.

Varje post avser en avgiftsperiod om tre månader och skall betalas senast sista vardagen före avgiftsperiodens början.

För innehav av TV-mottagare under tiden före den första avgiftsperioden skall TV-avgift betalas med så stort belopp i förhållande till årsavgiften som motsvarar innehavstiden. Beloppet avrundas nedåt till jämnt antal kronor.

Av kulturutskottet ordnad offentlig utfrågning om Sveriges Radios finansiering och verksamhet

1988/89:KrU21

Bilaga 3

Tid: Tisdagen den 18 april 1989

Lokal: Andrakammarsalen, riksdagshuset

Deltagarförteckning

Inbjudna

Utbildningsminister Bengt Göransson

Örjan Wallqvist, VD i Sveriges Radio AB
Tomas Roxström, ekonomichef i Sveriges Radio AB
Sam Nilsson, VD i Sveriges Television AB
Ove Joanson, VD i Sveriges Riksradio AB
Jan Engdahl, VD i Sveriges Lokalradio AB
Lars Hansson, VD i Sveriges Utbildningsradio AB
Hans Helmfrid, VD i Radiotjänst i Kiruna AB

Ledamöter och suppleanter från kulturutskottet

Ingrid Sundberg (m), ordförande
Åke Gustavsson (s), vice ordförande
Maja Bäckström (s)
Berit Oscarsson (s)
Jan-Erik Wikström (fp)
Jan Hyttring (c)
Anders Nilsson (s)
Lars Ahlmark (m)
Erkki Tammenoksa (s)
Leo Persson (s)
Margareta Fogelberg (fp)
Stina Gustavsson (c)
Alexander Chrisopoulos (vpk)
Kaj Nilsson (mp)
Ulla Samuelsson (s)
Göran Åstrand (m)

— — —
Nedan följer en utskrift av vad som förekommit vid utfrågningen. Utskottet har berett de inbjudna deltagarna i utfrågningen att göra rättelser och – i begränsad omfattning – föreslå förtydliganden i utskriften av resp. inlägg.

Ingrid Sundberg (m): Jag förklarar härmed kulturutskottets sammanträde öppnat. Sammanträdet har i dag en något annorlunda form i och med att vi har fått möjlighet till en offentlig utskottsutfrågning. Utskottet har ansett det lämpligt att i samband med behandlingen av proposition 1988/89:129 med förslag till medelsberäkningar för Sveriges Radio m.m. genomföra en utfrågning på det sätt som nu sker.

Vi har till utskottet inbjudit koncernchefen i Sveriges Radio AB, Örjan Wallqvist, och han har med sig ekonomichef Thomas Roxström. Här finns också de fyra programbolagens chefer, Sam Nilsson från Sveriges Television AB, Sveriges Riksradio AB:s VD Ove Joanson, Jan Engdahl, VD i Sveriges Lokalradio AB, och Utbildningsradions VD Lars Hansson. Därtill kommer Hans Helmfrid, verkställande direktör i det nya dotterbolaget Radiotjänst i Kiruna AB, som i framtiden skall svara för uppbörden av TV-avgifter eftersom detta inte längre kommer att åligga televerket. Jag vill också hälsa utbildningsministern och kulturministern Bengt Göransson välkommen.

Det är självfallet inte första gången som företrädare för Sveriges Radio besöker kulturutskottet. Vi har nästan varje år kallat in företrädare för Sveriges Radio-koncernen till utskottet i samband med behandlingen av budgetpropositionen eller särpropositionen som rör Sveriges Radio. Jag vill som en sakupplysning nämna att frågor rörande Sveriges Radio också behandlas av konstitutionsutskottet som har att inom sitt område behandla frågor som rör etableringsrätt och yttrandefrihet medan Sveriges Radios verksamhet och finansiering, som vi i dag skall behandla, hör till kulturutskottet. Jag hälsar er alla hjärtligt välkomna.

Örjan Wallqvist: Fru ordförande, ärade ledamöter! Tack så mycket för inbjudan till oss att besöka kulturutskottet. Besöket sker dessutom i former som är nya för oss och tydligen också för utskottet.

Inför år 1990 har Sveriges Radio framfört sina äskanden på ett ganska ovanligt sätt. Vi har ingivit två anslagsframställningar till regeringen. Dels en ordinarie, som gäller en verksamhet inom radio och TV vars omfattning är den nuvarande, dels ett tilläggsäskande som avser början av 1990-talet, i vilket vi redovisar nuläget, bedömer framtiden, sätter upp mål och anger vilka resurser som behövs för att uppnå målen. Underlaget finns i vår långsiktsplan, SR-studien, som sträcker sig fram till 1994/95.

I det här materialet finns – som jag ser det – alla väsentliga fakta i målet. Om jag ändå skulle göra en sammanfattning, fru ordförande, kan det ske på följande sätt. Det första jag skall ta upp knyter an till frågan: Vad är det som hänt under 80-talet inom SR-koncernen?

För det första har de generella reformmål som sattes upp för 1980-talet nu i stort sett genomförts.

För det andra har vi under 80-talet inom koncernen genomfört ett delvis ganska hårdhänt rationaliserings- och besparingsprogram, ännu ej slutfört, i syfte att inom en given budgetram öka andelen rörliga medel avsedda direkt för programverksamheten och samtidigt höja produktiviteten inom koncernen.

För det tredje har vi dessutom genomfört reformer som ger ett slags guldkant åt det totala etermedieutbudet – nyheter dygnet runt i radio, nattsändningar av seriös musik i P2, en utbyggnad av de regionala nyhets-sändningarna i TV så att de nu täcker hela landet, dagliga TV-sändningar på finska i TV och inte minst en snabbare utbyggnad av lokalradion än vad som förutsattes i begynnelsen.

För det fjärde är priset vi har fått betala för dessa åtgärder en uttunning av kvaliteten och en begränsning av mångfalden som, enligt min uppfattning, inte går att förena med de krav som man bör och skall ställa på 90-talets programutbud i radio och TV.

Den andra frågan är: Vad är det vi vill skall hända under början av 90-talet?

För det första menar vi att det är viktigast att en förstärkning av den svenska programproduktionen i radio och TV sker i termer av kvalitet, inte kvantitet. Kvalitet och mångfald är, som framgår av SR-studien, nyckelorden i de mål som vi menar skall vägleda SR-koncernens verksamhet i en föränderlig mediesituation.

För det andra lägger vi in som ett mål och ett krav inför 90-talet att en förnyelse av programverksamheten sker, vilket bl.a. förutsätter en rekrytering av nya generationer programverksamma. De yngre måste också få en chans – och vi en möjlighet att öka blodomloppet i koncernen.

För det tredje vill vi inför 90-talet göra en fortsatt, påpasslig och professionell, trimning av organisationen i syfte att göra den ännu mer rationell, ännu mer rörlig och ännu mer framtidsorienterad inom ramen för de lagar och avtal som styr våra mål och anger vårt uppdrag.

Bakom våra förslag i tilläggsäskandet – och också i SR-studien, som är ett dokument som är ganska unikt för att komma från Sveriges Radio – döljer sig ett omfattande faktamaterial, livliga interna diskussioner och intressanta framtidsbedömningar. Det är extra värdefullt, vilket jag gärna vill framhålla inför utskottet, att det inte bara är Sveriges Radios styrelse som enats om att formulera målen för public service-verksamheten på det sätt som sker i tilläggsyrkandet. Det står en enig organisation bakom målen – styrelserna i programbolagen, de programansvariga i bolagen och representanter för personalen. Det är uppriktigt sagt sällan som en sådan enighet manifesterats i ett mediedokument.

Fru ordförande! Jag avser att sluta här. Vad jag har sagt skall ses som en introduktion till de värderingar och avsikter som ligger till grund för Sveriges Radios förslag.

Åke Gustavsson (s): Jag vill börja med att referera till tidningen Vi, som för två nummer sedan hade en intervju med Örjan Wallqvist där man utgick från boken Poltava. Örjan Wallqvist gör vissa jämförelser, visar på risker och drar vissa paralleller till vad som hände den svenska hären i Poltava. Örjan Wallqvist säger bl.a. så här: "Det var en fråga om dålig management. Karl XII:s problem finns i alla storföretag, inte minst inom Sveriges Radio". Frågan blir då naturligtvis: Hur skall Sveriges Radio undgå sitt Poltava? Jag ställer frågan också mot bakgrund av att man i SR-studien, som Örjan Wallqvist refererade till, skriver följande: "Radikala förändringar av orga-

nisation och verksamhet – som kanske skulle kunna frigöra betydande resurser – kan inte genomföras inom de riktlinjer för verksamheten som statsmakterna hittills givit SR-koncernen.”

1988/89:KrU21
Bilaga 3

Det är alltså i huvudsak statsmakterna som binder Sveriges Radios möjligheter i det här avseendet. Jag vill dels ha en precisering av detta, dels vill jag naturligtvis veta vad Örjan Wallqvist menade med det han sade i inledningsanförandet om att det fanns möjligheter att få en ytterligare trimning av organisationen, dvs. få en större slagkraft.

Örjan Wallqvist: Jag börjar med Poltava. Man skall alltid lära av andras misstag, och Karl XII är ett utmärkt exempel, från stjärnan på himlavalvet till ingenting. Sådana erfarenheter är intressanta även om de ligger 200 år eller nästan 300 år tillbaka i tiden. Det kan verka skämtsamt, men faktum är att om man ser på Poltavastudien utifrån företagsekonomisk och företagsmanagement synpunkt är parallellerna med ett modernt storföretag som Sveriges Radio påfallande.

Det handlar om, och det missade Karl XII, att hålla ihop det hela på ett sådant sätt att man når de mål som uppställda. Jag syftar alltså till att undvika att Sveriges Radio hamnar i ett Poltava. Genom att undvika hans misstag tror jag också att vi kan klara oss från detta.

De andra två frågorna som Åke Gustavsson ställer hänger ihop med den första frågan. Vilka betydande resurser kan frigöras? Det hör samman med den omständigheten att Sveriges Radio som företag betraktat har vissa uppställda mål och förpliktelser. Sveriges Radio är ett storskaligt företag med ungefär 5 500 anställda, men det är också ett mycket småskaligt företag, eftersom det är ett av de mest decentraliserade företagen. Vi har under årens lopp byggt upp betydande resurser runt om i riket. Det gör att Sveriges Radio inte kan – till skillnad från andra företag som enbart har att hålla sig till den s.k. framgångsmaximeringen – genomföra förändringar utifrån vanliga företagsekonomiska bedömningar. Vi har alltså bindningar som innebär att vi av mediepolitiska, kulturpolitiska och informationspolitiska skäl måste bära dessa kostnader. Detta är ingen kritik mot vår situation, utan det är ett konstaterande att vår handlingsfrihet avviker högst avsevärt jämfört med ett normalt företags.

Den tredje frågan gällde trimningen. Varje företag, och Sveriges Radio utgör inget undantag, måste alltid ha som målsättning att trimma företaget, göra det mer rationellt och produktivt samt minska kostnaderna för den prestation som utförs. Vi har, vilket jag nämnde och som också framgår av våra studier, uppnått en produktivitetssökning som är högst avsevärd. Problemen framöver består av en kombination av förnyelse och kostnadsbegränsningar. Av det skälet avser vi att också internt fortsätta med rationaliseringsåtgärder.

Åke Gustavsson (s): Jag delar uppfattningen att det är riktigt att fortsätta trimma organisationen. Jag tror också att många delar uppfattningen att Sveriges Radio gjort ett förtjänstfullt arbete för att utveckla sin organisation och sin programverksamhet.

Örjan Wallqvist säger att det är viktigt att hålla målsättningen och att fortsätta trimningen. Har koncernen, moderbolaget Sveriges Radio AB, de

befogenheter och resurser som behövs, och har man verktygen? Jag ställer den frågan med utgångspunkt i SR-studien, i vilken styrelsen själv konstaterar: "Koncernstyrelsen har endast i obetydlig utsträckning kunnat påvisa den här redovisade utvecklingen sedan 1979/80. Programbolagen avgör enligt gällande regler i stor utsträckning själva hur tilldelade medel skall disponeras." Finns det ingen önskan att få effektivare verktyg för att i så stor utsträckning som möjligt kunna nå målen?

Örjan Wallqvist: Man kan indela utvecklingen från året 1978, då jag som koncernchef fick omedelbar insyn i verksamheten, i två perioder. Perioden 1978–1986 var ingen särskilt lysande period i företagets historia, sett ur företagsekonomisk synpunkt. Fr.o.m. år 1986 har nya instrument tillkommit, och vi har för närvarande användbara verktyg/instrument för att nå de mål som jag ur företagsekonomisk synpunkt anser angelägna. Vi kan bl.a. åstadkomma en ordentlig redovisning av kopplingen mellan resurser och användning av resurser. Jag tycker att vi, enligt de premisser som nu gäller, kommit en bra bit på väg. Skall man framöver göra ytterligare trimningar på ett sätt som kanske förändrar företagets konstitution, får man hålla isär två saker: de åtgärder som är rationella för företaget och ansvaret när det gäller programpolitiken.

Jag har den bestämda uppfattningen att de program som Sveriges Radio-koncernen skall syssla med är det som motiverar dess existens. Programansvaret skall ligga mycket nära dem som kan utöva det direkta ansvaret, och man skall skapa de företagsekonomiska förutsättningar som behövs för att programverksamheten skall befrämjas.

Vi har goda förutsättningar. Men om vi får en annan mediesituation än den som i dag råder, får Sveriges Radios koncernstyrelse göra överväganden. Vi befinner oss för närvarande i en mycket föränderlig situation.

Leo Persson (s): Jag vill ställa en fråga till Sam Nilsson vid Sveriges Television. I SR-studien och i häftet Vision och verklighet talar man om en ökad produktion av program i distrikten. Detta skall i princip ske utan kostnadsökningar på personalsidan med undantag för det personalbehov som följer av den ökade sändningstiden och klyvningen av de sammankopplade regionala nyhetssändningarna. Den ökade produktionen i distrikten skulle man klara av genom att bl.a. nyttja de fristående produktionsbolag som finns.

Jag vill med anledning av detta ställa två frågor: Finns det tillräckligt många fristående produktionsbolag i regionerna för att man skall klara den ökade produktionen? När kan delningen av de kopplade distrikten Luleå–Umeå, Sundsvall–Falun och Örebro–Karlstad förutsättas vara genomförd? Man tror ju att det skall vara genomfört under perioden fram till år 1995. Kan ni ge ett mer exakt besked. När tror ni att det kan ske?

Sam Nilsson: När det gäller de allmänna principer vi har för hur vi skall utnyttja de pengar vi äskat i SR-studien, ser vi det som ytterst angeläget att medelstillskottet icke skall leda till någon personalökning inom Sveriges Television. Det finns i dag så pass många fristående produktionsbolag och fria filmare att vi bedömer det som möjligt att klara huvuddelen av den ökade

produktionen med hjälp av sådana krafter. Det är också ur programpolitisk synpunkt viktigt att få in utomstående personer av detta slag i vår verksamhet. Det bidrar också till att öka kreativiteten. Den vägen kan vi också i viss utsträckning få in medarbetare som är yngre än de som i dag arbetar i företaget. Örjan Wallqvist nämnde den åldersstruktur som nu råder inom företaget.

Det är kanske inte möjligt att på alla orter ha rent lokalt engagerade frilansare, men någonstans måste man börja. Ökar man den här typen av verksamhet, då kommer också de fristående produktionsbolagen att öka i antal. Det är vår erfarenhet. Jag tror att detta är fullt möjligt.

När det sedan gäller frågan om de kopplade distrikten är en förändring helt beroende av om äskandena i SR-studien beviljas eller inte av statsmakterna. Vi klarar inte att klyva de nu kopplade distrikten utan ekonomiskt tillskott. Inom ramen för SR-studien finns möjligheten att åtskilja de nu kopplade distrikten, vilket är angeläget. Jag har personligen den uppfattningen att man bör prioritera Mittnytt-området. Jag tror inte att människor i norra Ångermanland har särdeles mycket gemensamt med människor i Sandviken.

Lars Ahlmark (m): Min fråga gäller samverkan mellan riksradiation och lokalradiation. Det är viktigt för lyssnarna, och kanske också för koncernens ekonomi, att en sådan samverkan sker. I vilken utsträckning utnyttjar riksradiation möjligheten att sända lokalradioprogram med riksintresse? I vilken utsträckning utnyttjar man, vid situationer då man kanske inte har egen personal till hands, de medarbetare som finns runt om i landet på lokalradiation?

Jag vill ställa motsvarande frågor till Lokalradions VD angående möjligheten att utnyttja riksradioprogram. Det gäller dels möjligheten att sända enstaka program, dels lokalradions syn på den tappningsrätt som finns när lokalradiation inte sänder i P 4 samt de möjligheter och restriktioner som finns i det avseendet.

Eftersom koncernledningen också har ett ansvar för rationalisering och effektivitet vill jag fråga Örjan Wallqvist om han är nöjd med omfattningen och inriktningen av den samverkan som finns mellan de två radiomedierna.

Ove Joanson: Det är en glädje för mig att kunna säga att samverkan mellan riks- och lokalradiation på det centrala nyhetsområdet – som är stommen i en stor del av riksradiations verksamhet, och kanske i minst lika hög grad i lokalradions verksamhet – har utvecklats utomordentligt positivt. Antalet nyhetsinslag som sänts i riksradiation producerade av lokalradions nyhetsreportrar har tredubblats på tre år. I år räknar vi med, om man går efter siffrorna från första kvartalet, att ungefär 320 nyhetsinslag i de Eko-sändningar som går ut över hela landet kommer att produceras av lokalradiomedarbetare. År 1987 var det 115 nyhetsinslag. Det är alltså fråga om tre gånger så många inslag. Också antalet nyhetstelegram har trefaldigats, men den utvecklingen har skett sedan år 1985, dvs. under något fler år.

Det här är en av de mest positiva aspekterna av samarbetet mellan riks- och lokalradiation, och jag är övertygad om att båda har haft stor glädje av detta. Motprestationen från riksradiations sida är att samtliga nyhetssändningar i

samtliga kanaler fritt står till lokalradiostationernas förfogande. Vi har också till vår glädje kunnat notera att lokalradiostationerna i växande utsträckning använder sig av dem. Jag tror att många lokalradiostationer som nu sänder i P4 sänder lunchet och Dagens Eko från P1.

Jan Engdahl: Jag vill först vidimera att nyhetssamarbetet fungerar alldeles utmärkt. Det är näraliggande att också ha ett motsvarande sportsamarbete. När det i övrigt gäller tappningen så har vi i väntan på att samtliga stationer skall gå in och sända på FM 4-nätet, vilket sker i höst, gjort en tillfällig lösning. I beslutet ligger att detta skall provas och utvärderas i höst. Vi har naturligtvis en hel del erfarenheter av hur tappningen har fungerat hittills, och många saker är inte bra. Det positiva med den här modellen är att det hjälpt oss att hålla kanalen öppen 24 timmar om dygnet, vilket är mycket viktigt med tanke på det beredskaps- och serviceansvar som lokalradion har.

Örjan Wallqvist: Som svar på frågan om jag är nöjd med samverkan vill jag säga att jag i stort sett tycker att den utveckling som ägt rum under de senaste åren är fördelaktig, vilket också nämnts av mina kollegor. Jag ser dock fr.o.m. nästa år, då utbyggnaden av FM 4-nätet är klar, en utveckling som kanske ännu mer baseras på samverkan. Det gäller framför allt användningen av tekniska resurser och sambruk av sådant man kan sambruka. Vi har i Falun ett exempel på samlokalisering mellan riksradio och lokalradio. Jag tror att det är i den riktningen man skall gå framöver i samband med byte av lokaler eller utökat antal lokaler.

När det gäller programsamverkan kan jag redan nu säga om tappningsreglerna – som ju flera motioner handlat om – att vi i Sveriges Radios styrelse beslutat att fram till den period som omfattar uppbyggnaden av FM 4-nätet skall vissa regler gälla vad beträffar tappningen från P1, P2 och P3. Motivet till att över huvud taget ha en tappningsrätt är ju att den nya kanalen skall vara i gång och att det finns något som låter. Vi kommer fr.o.m. hösten innevarande år, då den fjärde kanalen blir komplett, att göra en total översyn av vilka regler som skall gälla och vilka motiv som kan finnas för den ena eller andra lösningen. Då kommer vi också rätt naturligt in på frågan om samverkan mellan de två radioföretagen.

Lars Ahlmark (m): Bristen på möjlighet för lokalradion att tappa program från P3 under dagtid har visat sig resultera i att en betydande del av lyssnarna har stannat kvar och lyssnat till P3 även när möjligheten att gå över till P4 har erbjudits. Det kanske redan nu skulle kunna gå att dra vissa kulturpolitiska slutsatser när det gäller rätten till tappning från P3. Det har för många lyssnare blivit ett val mellan P3 och P4. Är Örjan Wallqvist beredd att mot bakgrund av det underlag som redan finns göra en kommentar på den punkten?

Örjan Wallqvist: Jag avstår gärna från att nu göra någon kommentar, men vi kommer tillbaka i slutet av det här kalenderåret.

Jan-Erik Wikström (fp): I den proposition som vi nu skall behandla i riksdagens kulturutskott nämner regeringen de två anslagsframställningarna, men den tar bara ställning till den första. När propositionen lades på

riksdagens bord kommenterade Örjan Wallqvist detta med bl.a. följande ord: Det är olyckligt att ovissheten kvarstår om Sveriges Radio-koncernens långsiktiga verksamhetsnivå och finansiering. Detta tas nu upp i flera motioner. Den naturliga frågan blir då: Vad planerar Sveriges Radio att göra om man får 75 eller 100 milj. kr. för år 1990, dvs. om den andra anslagsframställningen bifalles? Finns det konkreta planer eller är det bara fråga om en allmän önskan om en resursförstärkning?

Örjan Wallqvist: Nej, den önskan är motsatsen till allmän. Samtliga programföretag har de facto utomordentligt koncisa planer på vad man skulle göra. Det är klart att ovissheten innebär att de här planerna så att säga sitter i ett slags fängelse och väntar på att bli frisläppta.

Målsättningen är oerhört tydlig. Det handlar om svensk produktion – för televisionens vidkommande, och naturligtvis också för radions vidkommande – och det handlar enbart om verksamheter som kompletterar och förnyar den nuvarande. Sam Nilsson kan precisera detta när det gäller TV-sidan, och Ove Joanson när det gäller riksradiation.

På lokalradion handlar det om att höja den kvalitativa nivån, och i viss utsträckning också om kvantiteten. Det handlar för utbildningsradions del om att koncentrera sin verksamhet på ett sådant sätt att utbildningsradions bästa egenskaper tas till vara för att den skall kunna spela en viktig roll i utbildningssamhället.

Min bedömning är således – jag är trots allt delvis helt opartisk i det här sammanhanget – att om ovissheten kan skingras och det blir en nivå på 75 eller 100 milj. kr., kommer vi under resten av kalenderåret att kunna ligga fast vid en mycket tydlig, stark, koncis och framför allt målinriktad plan. Den kommer att ge resultat mer eller mindre snabbt. Det går snabbare för radion och långsammare för televisionen, eftersom det finns en längre planeringshorisont därstädes. Enligt min bedömning har vi mycket tydliga motiv för att ställa vårt yrkande.

Jan-Erik Wikström (fp): Det lät på Örjan Wallqvist som om Sam Nilsson och de andra programcheferna var beredda att säga vad detta konkret skulle innebära för 1990. Det blir då den naturliga följdfrågan.

Sam Nilsson: Fru ordförande! Vi är naturligtvis rustade till tänderna och har många projekt som vi är beredda att sätta i gång med. I första hand gäller det på TV-sidan att öka teaterproduktionen. Den produktionen har vi försökt öka under hela 1980-talet, men vi har fortfarande inte passerat nivån vid 180 timmar per år. Vi skulle således vilja göra fler program av typen Tre kärlekar. Det rör sig alltså om gestaltande produktion.

Ett annat viktigt område som vi genast skulle försöka förstärka är barnprogramsutbudet och utbudet av program för ungdomar. I områden med kabel-TV märker vi att den unga publiken – barn och ungdom upp till 14 år – i första hand väljer de utländska alternativen, eftersom vi inte har några svenska alternativ att erbjuda på de morgon- och eftermiddagstider då kabel-TV sänder. Jag vill också peka på den skrivna, genomarbetade underhållningen. Det är viktigt att televisionen kan bjuda på sådan underhållning. Jag tycker att vi av kulturpolitiska skäl behöver ha genomar-

betad, bra underhållning i svensk television. Det var några exempel på de mest angelägna önskemålen. Vi har utvecklat dessa frågor i vår anslagsframställning. De finns också sammanfattade i den s.k. SR-studien.

1988/89:KrU21

Bilaga 3

Ove Joanson: Får jag berätta litet grand om till vilka ändamål Riksradiön har begärt pengar. Vår andel av SR-studiens äskande för år 1 är 19 milj. kr. De är mycket konkret öronmärkta till några speciella programområden.

I vårt förarbete till SR-studien har den egenproducerade seriösa musiken högsta prioritet. Det är därför inte förvånande att vi, om vi finge dessa pengar, skulle föra den största delen till det området. Vi skulle kunna permanenta nattsändningarna i P2, som med utomordentligt stor framgång har bedrivits sedan i oktober månad. Vi skulle kunna börja med det viktiga arbetet att ta igen minskningen av den egenproducerade musiken. Minskningen är en beklaglig men oundviklig följd av det neddragningsåläggande som vi har haft. Det hänger samman med att vi har ansett att vår symfoniorkester, Radiosymfonikerna, har en så unik ställning i svenskt kulturliv att vi inte har lagt på dem det årliga tvåprocentiga rationaliseringskravet. Det kravet skulle ha inneburit att orkestern hade behövt minska med ett dussintal musiker under perioden. I stället har andra väsentliga delar av musikproduktionen fått bära ett ökat rationaliseringskrav. Totalt har vi begärt att få restaurera den seriösa musikproduktionen med ungefär 7 milj. kr. av programmedel. Vi skulle börja med 3 milj. kr. nästa budgetår om vi finge de pengarna.

I andra hand prioriterar vi generellt i år den gestaltande produktionen, dvs. teaterteknik applicerad på såväl teater som andra produktioner. Jag skall ta ett konkret exempel. Vi diskuterar just nu ett erbjudande från Hasse Alfredsson om att i radio göra en mycket stor uppsättning, sammanlagt 10 timmar, radioteater av Röde Orm. Det kostar i storleksordningen 1 milj. kr. Det är mycket pengar för oss, men det är litet om man jämför med t.ex. televisionens produktionskostnader. De pengarna finns inte i dag inom ordinarie budget. Eftersom vi har begärt 2 milj. kr. till gestaltande produktion, skulle den produktionen bli av om vi finge de pengarna. Det vore ett sätt för oss att kunna göra en svensk klassiker levande för nya generationer.

Vi skulle också fortsätta arbetet med att bygga upp vår regionala bevakning. Vi har ju de senaste åren infört regionredaktioner i våra distrikt. De är underbemannade, och vi vill förstärka dem. Vi har beslutat att fr.o.m. den 1 september öppna ett korrespondentkontor i Bryssel, med anledning av EG-frågans aktualitet. Det finns inga nettopengar till det. Hittills har vi bestämt att vi skall flytta Paristjänsten till Bryssel, för att kunna ha en sådan bevakning. Med de nya pengarna skulle vi kunna återupprätta Paristjänsten. Vi vill också förstärka programverksamheten på kulturområdet och på barnområdet när det gäller andra språk än svenska, dvs. minoritetsspråk. Vi anser att utbudet på minoritetsspråk i dag är alltför endimensionellt och alltför inriktat på nyheter. Det ger för litet av fördjupning på kulturområdet. Vi skulle således satsa pengarna på dessa mycket konkreta punkter.

Jan-Erik Wikström (fp): Vilka planer har de två andra programbolagen?

Jan Engdahl: Fru ordförande! För lokalradions del handlar det först och främst om att konsolidera verksamheten. Vi har sedan 1983 och fram till i dag – perioden för uppbyggnad av FM 4 – ökat vår sändningstid mycket kraftigt inom ramen för samma personalstyrka. För att ge ett sifferexempel kan jag berätta att det talade utbudet 1983 låg på ca 20 000 timmar, medan vi räknar med att det under det här året ligger på 40 000 timmar. Det är produktion som är tung att producera och som är personalintensiv. Ett annat mått på det här är att om vi lägger ihop alla våra lokala nyhetssändningar, så motsvarar det en dygnetruntöppen kanal året om med enbart nyheter. Motsvarande gäller för programområdena fakta och kultur. I första hand behöver vi förstärka på det här området.

I andra hand handlar det om att åstadkomma ett utbud under hela dagen, från kl. 6 till kl. 18. Det är nödvändigt för att vi skall få en klar identitet hos publiken. Det är också viktigt med tanke på att radiolyssnandet är koncentrerat till dagarna. 90 % av publiken lyssnar just mellan kl. 6 och 18. Då skall man kunna åstadkomma ett komplett alternativ.

Det behövs också pengar till medverkande. En vanlig vecka medverkar redan i dag 8 000 personer i lokalradion, av vilka 500 till 600 är kulturarbeta-re. Även på det området behöver vi göra insatser.

Lars Hansson: I vår SR-studie lyfter vi fram den regionala verksamheten. Utbildningssverige har under senare år blivit väldigt decentraliserat. Det betyder att vår publik blir mycket mer regional. Vår regionala verksamhet är mycket stympad. Endast i 10 lokalradiodistrikt har vi mer än en medarbetare, och i övriga 14 distrikt har vi medarbetare som motsvarar en hel tjänst eller mindre. Vi har således en mycket ojämn bemanning på det lokala distriktet.

Vi tycker att det är mycket olyckligt att vi är så ojämnt bemannade, särskilt nu när FM 4 kommer i gång med de sista lokalradiostationerna i höst. När vi går in i 1990-talet tycker vi att vi skall vara med på samtliga stationer. Det är ett budskap som vi har trummat ut under många år och som vi också lyfter fram denna gång.

Vi vill även lyfta fram många andra områden. Vi har t.ex. nästan inget utbud för gymnasieskolan. Det känns mycket dystert.

Jan Hyttring (c): Fru ordförande! Eftersom kulturutskottet nu faktiskt skall behandla en proposition som inte riktigt når de höjder som tidigare har beskrivits här under utfrågningen, utan där det föreslås en mycket begränsad anslagsökning, skulle jag vilja ställa några frågor med utgångspunkt från om detta skulle bli riksdagens beslut. Det är framför allt prioriteringsfrågor som då blir intressanta.

Först skulle jag vilja be Örjan Wallqvist att säga vilka följderna blir av den medelstilldelning som föreslås i propositionen, när det gäller fördelningen mellan inhemsk produktion och produktioner inköpta utifrån. Sedan skulle jag vilja rikta en fråga till Sam Nilsson när gäller resursanvändningens fördelning mellan de två kanalerna: Är den fördelningen rimlig i dag, eller kan man tänka sig någon förändring mellan Kanal 1 och TV2 i förhållande till deras produktion och sändningstid?

Vilken prioritet kommer lokalradiodistriktet att få i en sådan här situation med en mycket begränsad ökning?

Örjan Wallqvist: Fru ordförande! Följderna av den här medelsfördelningen är ganska tydligt redovisade. Vårt förslag i den ordinarie anslagsframställningen är att man skall se till att verksamheten såsom den nu är beskaffad kan upprätthållas och att det som vi har planerat på kort sikt kan genomföras. Det innebär t.ex. för lokalradions del att de nya stationer som går in i FM 4 under det här kalenderåret kommer att få möjligheter att ha i stort sett samma verksamhet som de andra stationerna. Det är detta det handlar om. Radio Sjuhärad är ett specialfall som vi har räknat in som den 25:e stationen. Den finns med i våra planer.

För övrigt handlar det mer om att täppa till en del förutsedda hål, att möta en del kostnadsökningar på sportområdet och att täcka en del kostnader för distribution på natten av de två kanaler som nu är i gång på nattetid. Det är små åtgärder som vi har en ganska bra precisering av.

Sedan kan man i och för sig göra omfördelningar och vissa andra överväganden. I vilken utsträckning det kan ske är svårt att säga. Vi började faktiskt i går eftermiddag med att titta på vilka omdisponeringar som är tänkbara. Det är emellertid inga stora revolutioner det är fråga om. Det handlar om att befästa det som vi nu har.

Sam Nilsson: Fru ordförande! Det här är en gammal fråga, som har varit uppe i kulturutskottet tidigare. Ni har haft uppe frågan om den fördelning som är gjord är rimlig eller ej framför allt när det gäller allmän produktion och tung produktion, där Kanal 1 producerar 60 % och TV2 producerar 40 %. Sportevenemang fördelas däremot lika mellan kanalerna, främmande produktioner i relationen 55 % i Kanal 1 och 45 % i TV2 samt repriserna 55 % i Kanal 1 och 45 % i TV2. Därutöver har TV2 ett specifikt uppdrag att producera de regionala nyheterna, som svarar för ungefär 70 milj. kr. eller ca 13 % av budgeten för TV2.

När utskottet behandlade de här frågorna förra gången konstaterade utskottet med viss tacksamhet att Sveriges Television hade nått målet 40 % av den allmänna produktionen i TV2. Jag skulle vilja säga att den är något över 40 % i dag. Man kunde tolka det som att utskottet därmed i stort sett har sagt: Låt det vara så här under avtalsperioden. Vi sade dock i vår anslagsframställning från Sveriges Television att det inte kan vara rimligt att låsa fördelningsnyckeln på det här sättet för resten av avtalsperioden. Man måste komma ihåg att det tillskott vi får nu är motiverat bl.a. av de extra kostnadsökningar som har inträffat. Det kan inte fördelas på något annat sätt än till att kompensera dessa. De stora sportevenemangen tar mycket hårt i våra plånböcker. Däremot kan vi använda de pengar vi själva tar fram genom strukturrationaliseringar. Övergången till det nya kanalsystemet innebär att vi kan frigöra 95 milj. kr. under den här perioden. Det är således ur den potten man får försöka ta fram pengar. Dessutom har vi sagt, vilket vi också redovisar i SR-studien, att om SR-studien förverkligas kan vi ta ytterligare ett steg mot en större jämställdhet mellan kanalerna.

Ove Joanson: Dess bättre är vi på riksradien ännu så länge i endast ringa omfattning berörda av kostnader för internationella sportevenemang. Tyvärr tyder mycket på att detta är på väg att ändra sig. Vi har emellertid ett ganska litet intresse i just den här kostnadshöjningen. Det gäller endast några marginella punkter. Jag skall därför inte ta utskottets tid i anspråk med att utveckla detta.

Jan Hyttring (c): Det här framgår naturligtvis till stora delar av er anslagsframställan. Utfrågningen har dock även till syfte att informera allmänheten – som inte har läst anslagsframställningen – litet mera. Dessutom har det förflutit en tid sedan framställningen gjordes. Utvecklingen går ju fantastiskt snabbt både när det gäller kostnader och konkurrens. Konkurrenssituationen har ju många gånger beskrivits som en av de faktorer som höjer kostnaderna ganska snabbt.

Med hänsyn till den här visionen och det som är förknippat med den i fråga om ökade anslag till SR-koncernen över huvud taget, skulle jag vilja ställa en fråga utifrån det nuvarande finansieringssystemet med licensmedel. Följden av anslagsframställningen för en femårsperiod blir en kraftigt ökad nivå på radio- och TV-licensen. Vi har i olika sammanhang hört TV-chefen Sam Nilssons visioner i det sammanhanget. Jag skulle nu vilja fråga koncernchefen Örjan Wallqvist, vad han anser kan vara en rimlig nivå på radio- och TV-licensen om cirka fem år.

Örjan Wallqvist: Fru ordförande! Det är, som man säger, en bra fråga. Personligen har jag den uppfattningen att vi har ett betydligt större spelutrymme att öka avgiften för TV-licensen än vad man annars föreställer sig. Det hänger ihop med att medic ekonomin i en enskild persons totala ekonomi uppenbarligen är en ganska okänslig faktor. Oavsett om det går upp eller ner här i livet, är man beredd att betala vad det kostar. Vårt argument för att vidmakthålla människors okänslighet, ekonomiskt sett, ligger i ett gott programutbud. Det är det bästa argument som vi har. Kan vi upprätthålla den nivå som vi tänker oss, bör det här kunna gå ganska väl.

I propositionen föreslås en licenshöjning på 100 kr. per år fr.o.m. den 1 juli innevarande år. Denna höjning har flera syften. Ett är att täcka det underskott som finns. Låt oss hoppas att underskott är ett avslutat kapitel. Vi har gjort en beräkning fram till nästa år på vad det här får för effekter på licensen i relation till tidigare. Har jag rätt eller fel i min argumentering? Vi har gjort en bedömning av licensens storlek 1969/70 i 1986/87 års prisnivå. Licensens kostnad var då 1 196 kr. Den har legat på ungefär 800 kr. i den prisnivån under 80-talet. Med den höjning på 100 kr. som nu föreslås i propositionen så kommer med motsvarande beräkning värdet på den nya licensen att vara 981 kr. Fru ordförande! Det innebär att fortfarande – det är ingen demagogi – kommer licensen att kosta ungefär 150 kr. mindre än vad folk betalade 1969/70. Det tycker jag är ett spelutrymme.

Om man är partisk, vilket jag ibland är, tycker jag att man kan peka på att för dessa pengar har folk redan i dag fått en ny radiokanal, mycket mera program i radio över huvud taget och en utveckling på televisionsområdet med mycket mera television, framför allt regionalt. Därför tycker jag, fru ordförande, att jag på den goda frågan kan svara att jag har rätt när jag säger

att det finns ett stort spelutrymme, under förutsättning att vi kan göra svensk radio och television tillräckligt attraktiv för den stora publiken. Det har gjorts undersökningar på det här området om hur mycket man skulle vara beredd att betala. De har visat en relativt stor okänslighet. Nu finns det emellertid nyare undersökningar, som faktiskt visar på motsatsen – att det finns en känslighet.

Man kan göra en hastig beräkning utifrån den licenshöjning som nu föreslås. Vid en inflationsuppräknings på bara 6 % skulle man i mitten på 1990-talet vara uppe i åtminstone 1 700 kr. per år. Det är väldigt lågt räknat, sannolikt är den riktiga siffran högre.

Jag vill då ställa frågan om det är en rimlig nivå på licensen, med hänsyn till den känslighet som börjar uppträda och med hänsyn till den ökade konkurrensen. Konkurrens förekommer främst på TV-området, men även på radioområdet, där man har andra nivåer och där man t.o.m. inte betalar någonting alls i vissa situationer.

Jan Hyttring (c): Fru ordförande! Det har gjorts undersökningar på det här området om hur mycket man skulle vara beredd att betala. De har visat att det i realiteten finns en relativt stor okänslighet. Nu finns det emellertid nyligen gjorda undersökningar som faktiskt visar på motsatsen, dvs. att det finns en känslighet.

Låt mig göra en hastig beräkning utifrån den licenshöjning som nu föreslås. Vid en inflationsberäkning om bara 6 % skulle man i mitten på 90-talet vara uppe i åtminstone 1 700 kr. per år. Det är mycket lågt räknat, och sannolikt är den riktiga siffran högre.

Jag vill ställa frågan om detta är en rimlig nivå på licensen, med hänsyn till den känslighet som börjar uppträda och med hänsyn till den ökade konkurrens som faktiskt finns. Konkurrens förekommer främst på TV-området, men även på radioområdet – där man har andra nivåer och betalar i vissa situationer t.o.m. inte någonting alls.

Örjan Wallqvist: Fru ordförande! Jag tror att på de premisser som jag försökte beskriva – att utbudet är attraktivt – kan folk, i varje fall majoriteten, svälja en årlig TV-avgift på 1 700 kr. utan att stöna. Vi är då uppe i 4:50 kr. om dagen. Man får ju faktiskt ganska mycket för pengarna, och det hoppas jag att man också får när licensen ligger på den nivån. För 4:50 kr. om dagen kan vi göra, om inte underverk, så i alla fall näst intill.

Berit Oscarsson (s): Jag skulle vilja ta upp ett område som har berörts litet grand i de frågor som hittills har ställts. Det gäller barn- och ungdomsverksamheten.

Vi vet ju att barn och ungdom är en mycket viktig grupp. Vi vet att både lyssnarvanor och tittarvanor grundläggs vid en mycket tidig ålder. Vi vet att videomarknaden ökar dramatiskt. Snart har 50 % av alla hushåll video. Vi vet att det är främst barnfamiljer som har videoapparater. Vi vet också att ungdomar tittar väldigt mycket på video. Dessutom kan man läsa i er studie att barn och ungdomar också tittar mest på satellit-TV. I åldrarna 9–14 år tittar man faktiskt mer på satellit-TV än vad man tittar på Kanal 1 och TV2 tillsammans. Också i åldrarna 3–8 år tittar man väldigt mycket på satellit-TV.

Kan ni säga hur stor andel av de resurser som i dag finns som satsas på barn- och ungdomsverksamhet i TV? Hur ser trenden ut? Har sändningstiden på det här området ökat eller minskat? Vi kan här läsa att TV2 skriver att barn- och ungdomsverksamheten är ett påtagligt bristområde. Det kunde vi höra här tidigare också. Det är svårt att nå eller överstiga de uppsatta målen. Hur är andelen barn- och ungdomsverksamhet i förhållande till andra verksamheter? Hur vill man prioritera?

Sam Nilsson: Fru ordförande! Som jag sade tidigare är det här ett av de programområden som vi anser att det är mest angeläget att stärka. I dag förfogar 60 % av barnfamiljerna över video, 50 % av hushållen i övrigt. Det är helt riktigt att barn ser mer på satellitsändningar än på Kanal 1 och TV2 i de områden där det finns kabel-TV. Det beror främst på att vi inte har de sändningstider som satellitkanalerna har. Det är i första hand på morgnar, kring helger och på eftermiddagar som vi inte har något alternativ att erbjuda.

Redan inom den nuvarande organisationen stärker vi nu barnprogramsverksamheten både i Kanal 1 och TV2. Det gäller bl.a. gestaltande program för barn. Vi vill försöka öka de animerade programmen. Vi försöker också inom Europa tillsammans med de olika public service-företagen att ta fram värdefullt programmaterial. Jag vill inte säga att det är våldsinslag o.d. i de animerade programmen som man ser i satellitkanalerna, men när det gäller programkvaliteten på dessa kanaler måste man sätta in stöterna för att möta med kvalitativ svensk kultur.

När vi gör sådana satsningar märker vi att det går hem. Den Astrid Lindgren-serie som just nu visas når t.ex. 80 % av målgruppen. Ett liknande fall är programmet Björnes Magasin. TV2 har med den ganska ekonomiskt begränsade satsningen som man kunnat göra i Växjö nått utomordentligt goda resultat. Om man skall se på detta totalt inom SVT är det i runt tal 150 milj. kr. som går till den här verksamheten, dvs. 10 %.

Berit Oscarsson (s): Hur kommer man att prioritera användningen av resurser om det blir ett beslut i enlighet med det förslag som finns i dag? Kommer man att använda resurserna på liknande sätt som i dag, dvs. med en andel av 10 %, eller kommer man då att ha ambitionen att prioritera om så att man kan öka andelen barn- och ungdomsprogram?

Sam Nilsson: Barn- och ungdomsprogrammen har högsta prioritet, tillsammans med den gestaltande produktionen.

Erkki Tammenoksa (s): Fru ordförande! Jag skall försöka konkretisera mina frågor. Jag har många frågor när det gäller minoritetsprogrammen. Den första frågan ställer jag till Örjan Wallqvist, eftersom moderbolaget är ansvarigt för samordningen av dessa program. Samhället försöker nu bekämpa rasism och främlingsfientlighet. Vad ämnar ni göra när det gäller program om minoriteter för svenskar? Har ni över huvud taget diskuterat den frågan?

Ove Joanson nämnde att riksradiion skall utöka kultur- och barnprogrammen för minoriteter. Men hur går det egentligen med minoritetsprogrammen? Det skulle ju bli klassisk musik också. Har kanaldiskussionen slutförts?

Den sista frågeställningen vill jag rikta till Jan Engdahl på lokalradion. Lokalradion expanderar, men jag får signaler till riksdagen om att en del finska program försvinner. Det kan man också läsa om i tidningarna. Det största området har dessutom svårigheter med hörbarheten. Vad har Jan Engdahl för kommentar till detta?

Örjan Wallqvist: Program om minoriteter och invandrare för svenskar finns i den normala programverksamheten. Det finns aktualitetsprogram av olika slag, t.ex. magasinprogram. En annan aspekt på den frågan som jag för min del tycker är mycket viktig är de programformer som har börjat användas både i radio och i television och som vi internt kallar för brobryggarprogram. I dessa program använder man flera språk, inkl. svenska, för att göra programmets innehåll tillgängligt för olika kategorier, däribland svenskar. På televisionsområdet heter programmet Mosaik. Det finns program både i riksradiation och lokalradion. Utifrån de erfarenheter som har gjorts tror jag att det här är en av de vägar som leder fram till att det kan uppstå en ömsesidighet i det numera mångspråkiga samhälle som det svenska är.

Ove Joanson: Jag skall börja med en punkt som Örjan Wallqvist här berörde. För ett par veckor sedan startade vår invandrarredaktion ett barn- och ungdomsprogram på svenska primärt riktat till andra eller tredje generationens invandrarungdom. Programmet är naturligtvis också avsett för en bredare lyssnargrupp. Vi tycker att det är ett intressant försök att fånga upp den speciella situation som andra och tredje generationens invandrare befinner sig i.

Beträffande huvudfrågan om kanalutrymmet har vi i vår anslagsframställan inför 1990 fört ett ganska utförligt resonemang om det dilemma som utan tvivel finns när det gäller uppfyllandet av två av våra viktiga uppdrag. Det gäller å ena sidan uppdraget att sända program för en rad språkliga minoriteter och å andra sidan uppdraget att sända musik, som kanske är vårt mest radioegna uppdrag. Det är uppdraget på den seriösa musikens område som är det mest speciella för radion. Jag tror bokstavligen att om inte vi sköter det så gör ingen annan det. Av historiska skäl och av en rad tillfälligheter, sannolikt beroende på att de två programformerna växte fram i större volym ungefär samtidigt, ligger de två programformerna i samma kanal, P2-kanalen. Detta leder till en konflikt som i sak är konstlad.

Önskemålen om ökad volym för den seriösa musiken och ökat utrymme för minoritetsspråkprogrammen står i sak inte motsatta varandra. När vi nu går in i 90-talet och skärper och omdefinierar vårt uppdrag inom riksradiation, bör vi litet mer förutsättningslöst än som skett hittills pröva frågan om sändningskanal och se om det går att tillfredsställa båda dessa centrala områden utan att de ställs mot varandra. Vi har i denna anslagsframställning pekat på två möjligheter. Vi har emellertid inte någon bestämd uppfattning om vilken som kommer att väljas, men vi arbetar just nu intensivt med denna fråga och avser att återkomma till hösten.

Den ena möjligheten innebär att det sändningsutrymme som inte är och sannolikt inte kommer att bli använt i det fjärde FM-nätet i ökad utsträckning används. Hela diskussionen om s.k. tappning som vi inledningsvis var inne på

här avspeglar ytterst endast det faktum att lokalradion inte själv avser eller har resurser att utnyttja veckans 168 timmars sändningstid, eller om man räknar bort nätterna cirka 100 timmars sändningstid för egna sändningar. Det är därför det föreslås en tappning av återutsända program som lyssnarna redan har tillgång till i någon annan kanal. Jag tycker, utan att det skall anses vara riktat mot något annat programbolag, att följande fråga måste kunna ställas förutsättningslöst: Vore det rationellt att utnyttja en del av den sändningstid som nu som regel skall utfyllas för att i stället tillfredsställa de angelägna programönskemålen från minoritetsspråkshåll? Det gäller behovet om ökad volym för att kunna göra olika former av program som i dag inte är möjliga att göra. I dag är det rena undantagsfall att några av våra minoritetsspraksredaktioner kan göra musikprogram, telefonväkterier eller stora direktsändningar. Skall sådana program göras måste det ske ändringar i tablåerna. I dag ligger minoritetsspraksprogrammen inklämda i kvartslånga eller halvtimmeslånga program mellan varandra eller i den klassiska musiken. Jag menar att det kan finnas utrymme i den fjärde kanalen.

En annan möjlighet som vi har pekat på i anslagsframställningen och som vi är i färd med att konkretisera ytterligare är tanken på ett selektivt femte FM-nät. En FM-sändare är inte särskilt dyr i dag, den kostar 0,5–1 milj. kr. Min arbetshypotes är följande: Jag tror att frekvenser som internationellt redan finns tilldelade Sverige, till en överraskande rimlig kostnad, i storleksordningen under 10 milj. kr., skulle kunna utnyttjas för att bygga ett halvt dussin eller ett dussin nya FM-sändare. Med dessa sändare skulle sannolikt en mycket stor andel av minoritetsspråkspubliken nås.

När vi har studerat befolkningsstatistiken har vi funnit att flertalet av dessa språkgrupper bor ganska koncentrerat. Pondera att 70–75 % av dessa programs hela publik skulle kunna nås med ett nytt partiellt sändarnät för mindre än 10 milj. kr. På dessa orter skulle publiken då kunna ges radikalt mycket större programutbud. Dessa tillskott skulle fullt ut kunna utnyttjas för kulturprogram, barnprogram, etc. som vi har begärt. Dessa program skulle kunna läggas på mycket bättre sändningstider än vad som är fallet i dag när de skall slåss med andra program. Och omvänt, vilket är lika viktigt, skulle P2 kunna göras till en 24-timmarskanal för seriös musik över de delar av landet där en majoritet av den svenska publiken bor. I övriga landet skulle det finnas två möjligheter, antingen att man använder outnyttjat utrymme i P4 eller att man har ett P2 av nuvarande modell. Då skulle den allmänna publiken i resten av landet få nöja sig med ett P2 som, i likhet med i dag, endast till en del är en musikkanal och få acceptera att, precis som i dag, minoritetsspraksprogrammen ligger i P2. Detta är en utvecklingsmodell, men jag vill avisera att vi kommer att återkomma med ett grundligare material under hösten. Men de två angelägna önskemålen, att slå vakt om den seriösa egenproducerade musiken i ett internationaliserat 90-tal och att utveckla minoritetsspraksverksamheten, får inte på ett så enkelt sätt som i det förflutna ställas mot varandra. Båda är nämligen väsentliga.

Jan Engdahl: Först och främst har lokalradion det mest omfattande utbudet av minoritetsspråk. Lokalradion sänder på nio språk, och antalet språk har ökat ganska kraftigt under senare år. Enligt färskta siffror bedriver lokalra-

dion sin verksamhet något okontrollerat i så måtto att den kommer att överträffa sin plan för det kommande året. Lokalradion har en volym per år på ungefär 3 500 timmar. Beträffande signaler i fråga om det finska utbudet är det riktigt att man från tid till annan diskuterar omfördelningar i programformer, t.ex. mellan nyheter och program. Men sammantaget har det varit en mycket klar och stigande kurva som visar att verksamheten har expanderat. Det finns inte heller några planer på att detta skall förändras.

Eftersom Ove Joanson tog upp minoritetsspråken och placeringen av dem i FM 4 vill jag återkomma till frågan om tappning på ett annat sätt. I fråga om detta är läget inte så konfliktfritt som det kan låta. Om man överför minoritetsspråksprogrammen till en enda kanal och lägger dem ovanpå de befintliga 3 500 timmarna skapar det interna konflikter mellan minoritetsspråksprogrammen, som skall slåss om bra sändningstider för resp. språk. Att det sedan uppstår konflikter med det svenska lokala utbudet är självklart. En annan typ av konflikter som diskuteras och som jag vill peka på gäller en förflyttning av utbildningsprogram på samma sätt, då det uppstår en intressekonflikt mellan olika lyssnargrupper. Lokalradion beräknar att med ordinarie tablåtids- och evenemangs- samt samsändningar mellan stationer använda ca 100 timmar av FM 4:s 168 timmar under det närmaste året. Det rör sig om dagtiden sju dagar i veckan samt tidig kvällstid. Utöver detta får man tänka litet på profileringen av kanalerna. I dag förs det ett resonemang om P1, P2, P3. Vart och ett av dessa program skall få sin egen profil. Man skall då ha klart för sig att FM 4 får en mycket särpräglad och disparat profil, som jag inte är alldeles säker på kommer att fullt ut upptäckas och uppskattas av publiken. Jag vill då peka på de konsekvenser som vi vet att den nuvarande s.k. tappningsprofilen inom lokalradion har fått.

Alexander Chrisopoulos (vpk): Jag skulle vilja ställa en fråga till Örjan Wallqvist. Sveriges Radio skriver i sin anslagsframställning att det åvilar Sveriges Radio-koncernen att erbjuda de svenska lyssnarna och tittarna en mångfald i utbud av program som är bildande, kunskapsberikande och inte minst underhållande och som värnar om vår nationella identitet och kultur och det svenska språket och som skildrar den svenska verkligheten nationellt, regionalt och lokalt. Är det möjligt att komma närmare i uppfyllelse av dessa målsättningar om Sveriges Radio inte får de pengar man har begärt för det långsiktiga programmet till 1995? Om Sveriges Radio får dessa pengar, vad kommer det att innebära i fråga om programutbud när det gäller Sveriges Radio, Lokalradion och Sveriges Television?

Örjan Wallqvist: Svaret på den första frågan är nej, det går inte. Svaret på den andra frågan är att vi på Sveriges Radio kommer att förstärka nuvarande programutbud genom en förnyelse, genom en breddning och genom en fördjupning, där vi avser att använda all den talang och kunskap maximalt som finns i Sverige och som representerar olika sidor av svensk verklighet, olika sidor av svensk kultur och olika sidor av svensk identitet. Identiteten har nämligen sina egenskaper, men jag vill gärna understryka att Sverige är ett mångdimensionellt samhälle, och därför skall man inte arbeta med ett slags traditionell uppfattning om vad som är identitet. Men allt detta ser vi på Sveriges Radio som utgångspunkt för en utveckling av radio och television i

alla de former som faktiskt är möjliga. Detta är det grundläggande målet.

När det gäller radio och television i Sverige har vi kommit i den situationen att vi ur kapacitetssynpunkt har precis så mycket som vi tror är nödvändigt för att ge möjligheter till mångfald. Vi har två TV-kanaler, och vi har fyra radiokanaler, vilket är en oerhörd tillgång. Nu handlar det om att ge kvalitet, innehåll, substans och variation. Det är precis detta vi är ute efter.

Alexander Chrisopoulos (vpk): Jag vill ställa ytterligare en fråga. Har ni något emot en viss skattefinansiering av Sveriges Radios verksamhet, och i så fall varför?

Örjan Wallqvist: Först och främst tror jag för min del att licensfinansiering i grunden är det bästa sättet att finansiera en verksamhet på dessa premisser. Och som jag sade som svar på en annan fråga tror jag att människors vilja och okänslighet, om man nu vill använda dessa uttryck, är betydligt större att betala om de får något i gengäld, och jag tror att vi kan ge något i gengäld även vid en kostnadsökning. Nu är vi ju helt befriade från skattefinansiering. Tidigare var utbildningsradion skattefinansierad, men nu är även den avgiftsfinansierad. Radio Sweden är skattefinansierad, men den är mycket speciell. Jag tror uppriktigt sagt inte att skattefinansiering är någon särskilt bra lösning. Man blandar ihop två finansieringsformer. Dessutom är det aldrig särskilt populärt att öka skatterna.

Alexander Chrisopoulos (vpk): Från Sveriges Radios sida sägs det att man vill ha 500 milj. kr. till 1995, 100 milj. kr. varje år med början 1990, och att detta är nödvändigt om de kulturpolitiska mål som statsmakterna har ålagt Sveriges Radio genom avtal skall uppfyllas. Från Sveriges Radios sida säger man att många är medvetna om att licensavgifterna inte kan öka hur mycket som helst och att det finns en gräns också för dem. Det sägs vidare att skattefinansiering är utesluten. Frågan är vad som återstår.

Örjan Wallqvist: Vi från Sveriges Radio säger inte att skattefinansiering är utesluten, men jag har sagt: Varför skall man införa skattefinansiering om det finns ett annat finansieringssätt som är ganska effektivt? Poängen med licensfinansiering är att det behövs relativt små ökningar per capita. Här kan man tala om att det är mängden som gör det hela. Och jag vidmakthåller min tillförsikt att det finns ett större handlingsutrymme än vad man kanske föreställer sig. Men jag kan naturligtvis ha fullständigt fel på den punkten, att det finns någon gräns som ligger mycket nära den nuvarande. Om man då önskar höja ribban på det sätt som vi har försökt beskriva, räcker inte finansieringen via TV-licenser, och då får man ta till något annat. Men just nu tycker jag att det är intressant att bestämma var ribban skall ligga. Och vi tror fortfarande att licensfinansiering i praktiken kan räcka ett bra tag till. Men vi är öppna för alla förslag, men vi för ett resonemang om var ribban skall ligga och hur man skall ordna finansieringen.

Ingrid Sundberg (m): Alexander Chrisopoulos ville också att de övriga programcheferna skulle yttra sig i den här frågan.

Sam Nilsson: Låt oss flytta oss några år tillbaka i tiden. 1970–1971 var mottagaravgiften 280 kr. Hade vi då diskuterat att den skulle ligga på

omkring 1 000 kr. i dag hade vi nog haft ungefär den här diskussionen. Men vi får inte se frågan om mottagaravgiftens storlek statiskt. Löner stiger, priser ökar och penningvärdet förändras. Jag tror att vi skall ha det klart för oss.

1988/89:KrU21

Bilaga 3

Ove Joanson: Eftersom radio och television inte genom vår eminenta skicklighet utan genom mediets natur är mycket billiga distributionsformer för kulturupplevelser av olika slag, särskilt om man når hela landet, tror jag att publikens benägenhet att betala är väsentligt mycket större än vad man ibland tror. Man kan ju bryta ned dessa siffror och jämföra dem med vad man får i övrigt. Jag är övertygad om att ledamöterna i utskottet till leda får höra vad man får för en vingspets på JAS osv. Men jag vill ändå framhålla riksradians verksamhet. Riksradiation sänder 470 programtimmar per vecka, och en bra bit över 20 000 timmar varje år. Hela den verksamheten kostar mindre än svenska folkets kostnader för batterier. Om vi kommer upp till samma kostnadsnivå som batterierna ligger på är vi ganska nöjda. Verksamheten kostar 17 öre per lyssnare och dag, och jag tror att den svenska ekonomin klarar av den höjning från 17 till 20 öre per dag som äskas i denna studie, särskilt nu när vi skall få låga skatter, osv.

Jan Engdahl: Jag tror inte att jag behöver komplettera detta.

Kaj Nilsson (mp): Jag hade egentligen tänkt att ställa samma fråga som Berit Oscarsson ställde. Det gäller alltså barnens rätt till en egen språkutveckling inför skvalet av bilder från tecknade serier på SKY Channel. Jag har noterat att Sam Nilsson tar denna fråga på stort allvar, och jag är nöjd med hans svar.

Jag skall återvända till den i propositionen föreslagna begränsade anslagsramen. Vi hörde i början av utfrågningen koncernchefen tala om ett perspektiv av uttunning av verksamheten. Det talas om ett Poltava. Med tanke på bredden i koncernledningens stab skulle jag t.o.m. vilja tala om ett Waterloo. Har man inte blivit frestad att söka medel utöver licensavgiften? Jag tänker naturligtvis på reklamfinansiering. Finns det redan nu promemorior eller andra utarbetade förslag inom koncernen till att införa reklamsändningar i Kanal 1 och TV2 eller i andra sammanhang?

Örjan Wallqvist: På uppdrag av Sveriges Radios styrelse har vi sedan en tid en studie på gång. Den skall leda fram till att vi skall göra en analys av konsekvenserna för vår totala verksamhet på TV-området för den händelse reklamfinansiering skulle bli aktuell i den ena av eller båda de två kanaler som nu existerar. Vi kommer att ha studien färdig omedelbart efter sommaren. Vi gör också en analys av vad konsekvenserna skulle bli om det utanför SR-koncernen etableras en kanal som är reklamfinansierad. Vi är med andra ord utomordentligt observanta på den utveckling som äger rum.

En följdfråga till Kaj Nilsson kan vara vilka andra finansieringsformer som skall användas. Vi har en diskussion om sponsring, osv. Sponsring kan definitionsmässigt ej äga rum, eftersom det är förbjudet med sponsring. Men vi studerar i alla fall den utveckling som äger rum. Jag kan nämna att vi även här har ett omfattande material, som kommer att leda fram till vissa konsekvensanalyser för vår verksamhet på både radio- och TV-sidan. Vi

särskiljer på två former av fenomen. Det ena är den inhemska verksamheten, dvs. verksamheten i Sverige. Det andra är den verksamhet utanför Sverige som vi är beroende av. Där existerar en process som vi i och för sig har ett ganska litet inflytande över, men som vi är beroende av. Den frågan skall vara knäckt långt före sommaren.

Kaj Nilsson (mp): Jag skulle vilja ställa en följdfråga till Sam Nilsson. Enligt en tidningsartikel har han talat om att reklam bara skulle vara ett komplement till licensavgiften och att det skulle vara olyckligt med reklam bara i en kanal. Det skulle bli så intensivt. I så fall skulle han föredra att båda kanalerna fick reklam. Är det rätt uppfattat? Har Sam Nilsson någon kommentar till detta?

Sam Nilsson: Det står ibland rätt mycket i tidningarna. Jag tror att det är viktigt att hålla reda på att Sveriges Radio som företag måste vara öppet för många olika alternativ. Det gång som sitter här för koncernen står bakom SR-studien. Det är det primära. Eftersom det förekommer en debatt i samhället som påverkar oss tvingas vi att vidta en del åtgärder. Jag har därvid sagt, och det är riktigt, att om det skulle bli reklam i Sveriges Television, vore det i så fall bättre att ha det i båda kanalerna än att ha det i bara en kanal. Men jag vill inte här gå in på reklam-TV-frågan som sådan. För oss som arbetar i denna verksamhet, som lever i denna konkurrensutsatta miljö och som har planerat och har spända förväntningar inför det som skall ske, är det viktigt att besluten inte dröjer. Det är också viktigt att besluten fattas i stor politisk enighet, så att vi kan få den stabilitet och kanske minskade dramatik kring radio- och TV-frågorna som gör att vi kan bedriva programverksamheten, vilket är det viktigaste för oss.

Ove Joanson: Jag kan berätta att Riksradios styrelse faktiskt har tagit ställning i frågan om reklam i riksradiation. Man har i Riksradios styrelse enhälligt sagt att man föredrar att riksradiation även på 90-talet finansieras på annat sätt än med hjälp av reklam. Motiveringen är att vi anser att det direkt är en fråga om programkvalitet och att det således sannolikt är ett konkurrensmedel för oss att förbli reklamfria. Detta gäller särskilt i den avreglerade massmediesituation som nu börjar avteckna sig, där allt fler aktörer på TV-området, och sannolikt så småningom på radioområdet, kommer att finansieras med reklam.

Till detta kan jag lägga ett personligt argument: jag talar nu alltså inte för Riksradios styrelse. Om reklam skall förekomma i svenska massmedier, är det en principiell fördel om den används till att finansiera alternativ till monopolet. Jag tror nämligen att även vi som arbetar i public service-företaget har ett långsiktigt intresse av att vi bedöms med utgångspunkt i det vi gör, inte från kriteriet att vi ensamma har rätt att göra det vi gör. Min bedömning är att vi kommer att klara oss mycket bättre i en avreglerad situation än vad många belackare tror i dag. Om vi nu skall fortsätta med de militära parallellerna, tror jag inte att det är vare sig Poltava eller Waterloo som är mest relevanta utan slaget vid Svenskund, där Sverige överraskande besegrade den ryska armadan.

Åke Gustavsson (s): Jag skall följa upp frågorna som har ställts om sponsring. Det är faktiskt en central fråga framöver. Vi vet att det förekommer sponsring i viss utsträckning redan i dag, inte minst inom Sveriges Television. Alla hänvisar till att det pågår utredningar. Självfallet är det bra ur ekonomisk synvinkel att kunna pressa kostnaderna. Men i grunden har detta en etisk dimension.

Jag vill i första hand ställa min fråga till Sam Nilsson. När man inom TV talar om att man skall tillämpa mer free-lancing, finns det då inte risk, när man inte i så stor utsträckning som tidigare har fasta medarbetare som gör program, att man får ett större mått av sponsring, som man inte är medveten om? Förekommer det sponsring måste man ju ha en kontroll över när man blir föremål för sponsring eller inte.

Sam Nilsson: Jag delar uppfattningen att vi i hög grad skall ha etiska mål när det gäller sponsringsverksamheten. Av det skälet stoppade man inom Kanal 1 ett program som sannolikt var sponsrat på ett sätt som icke överensstämmer med de regler vi arbetar efter. Eftersom vi är på gång med en undersökning av det hela vill jag inte kommentera detta mera än så.

Det pågår nu en levande debatt. Men det finns problem just med sponsring och fria filmare. Vi anser att det är viktigt att få med fria filmare i vårt programutbud. Tyvärr är svårigheterna stora för många filmare att få sina projekt finansierade. De måste alltså få pengar till sina samproduktioner. I samband med att vi köper en visningsrätt – det är vi som bedömer om programmet kan sändas eller inte – måste vi se till att inte andra ovidkommande intressen finns med. Här ringer varningssignalerna hos våra producenter ständigt. Men detta är en viktig fråga, som vi nu ser över.

Åke Gustavsson (s): För att få det helt klarlagt: Det har alltså förekommit programsponsring utan ledningens vetskap?

Sam Nilsson: Jag vill inte säga att det har förekommit. Men det kan ha förekommit, och av det skälet har Kanal 1 alltså stoppat programmet för att vi skall kunna gå till grunden med det.

Berit Oscarsson (s): Vi har till kulturutskottet även i år fått några motioner som tar upp de handikappades situation. Jag vet att det finns en plan för verksamheten med handikappprogram. Vad är för närvarande aktuellt när det gäller textade program och även andra program för handikappade?

Örjan Wallqvist: När det gäller handikappade som är hörselskadade tycker jag att vi har byggt ut verksamheten på ett tillräckligt bra sätt, inte minst sedan vi har fått nyhetsprogram för hörselskadade, med mer av textning osv. Det ingår i våra planer att se om vi under 90-talet i större utsträckning kan använda teckenspråk i programverksamheten. Det är i det avseendet en besvärlig situation.

När det gäller synskadade – jag talar nu bara om de två största grupperna av handikappade – är problemet hur man skall översätta det verbala innehållet i utländska program på ett sätt som är begripligt och någorlunda rationellt. Vi överväger för närvarande om vi skall sätta i gång ett s.k. FoU-projekt om digital textning. I korthet innebär det att man har en

syntetisk röst som översätter åt denna kategori handikappade och gör texten begriplig för dem. Det är fråga om ganska avancerad teknik, och vi är i början på att se om det är meningsfullt eller inte att utveckla detta på forskningsnivå. Det här är en sak som vi måste bestämma oss för, antingen gör vi det eller inte. Beslutet skall komma före sommaren.

Berit Oscarsson (s): Min fråga handlar om utbildningsradion och de handikappade. Jag vet att det finns planer även där. Kan vi få höra litet om det också?

Lars Hansson: Utbildningsradion har sedan gammalt en tradition att satsa på program för handikappade. Minst 10 % av vår programbudget läggs på program för handikappade. Vi kommer att fortsätta i den andan även på 90-talet. Vi vänder oss inte bara till handikappade, utan vi vänder oss även till den allmänna publiken för att den skall förstå handikapp. Vi har bågge uppgifterna. Handikappade är ett viktigt område för oss.

Göran Åstrand (m): Örjan Wallqvist nämnde instrumenten som kan användas för att öka effektiviteten och förbättra administrationen osv. Men det här är kulturutskottet, och jag skulle vilja ställa en fråga som anknyter till det. Om jag har förstått de generella målen rätt, har koncernen ambitionen att bli den store producenten inom kultursektorn. Av propositionen, där man citerar ur koncernens äskanden, framgår det att koncernen vill se sig själv som landets störste kulturproducent.

Jag vill ställa en fråga som just handlar om instrumenten. Här handlar det i första hand om man skall producera eller förmedla. Att Sveriges Radio och TV har en enorm uppgift som förmedlare av kultur är alldeles givet. Man skall ju jaga kostnader och öka effektiviteten och förbättra rationaliteten i koncernen. Vilka studier har gjorts av begreppet producera och av begreppet förmedla?

Örjan Wallqvist: Vad beträffar begreppet producera finns det utomordentligt noggranna studier som har gjorts på televisionssidan och även på radiosidan. Framför allt den tekniska utvecklingen inom lokalradion, som är avancerad, bygger på ett synsätt som innebär att man skall maximera produktiviteten och ändå bibehålla standarden.

När det gäller begreppet förmedla, om jag har tolkat frågan rätt, gäller det relationerna i kostnaderna för det som görs inom huset och det som görs utom huset. Det blir mer och mer så, framför allt i de stora produktionerna, att man gör noggranna kalkyler. Man för in kostnader av intern karaktär som är jämförbara med kostnader i en extern produktion. Det är därför som televisionen använder sig av interndebitering. I stort sett är de olika verksamheterna jämförbara ur kostnadssynvinkel.

Låt oss säga att kostnaderna är ungefär desamma mellan en extern produktion och en intern produktion. Vårt synsätt är, och där kan jag tala för hela koncernen, att vi skall använda de resurser vi har investerat i, så att säga i apparaten, så maximalt bra som det över huvud taget är möjligt. Det har vi lyckats ett ganska bra stycke med. En grundläggande förutsättning är att vi skall inte bygga ut mera.

I den 90-talsplan som vi har lagt fram finns det alltså inte någon form av

investeringar för byggnader etc. Vi har ett enda projekt kvar och det gäller televisionen i Göteborg. I övrigt anser vi att det är färdigt. Det enda som återstår är återanskaffningar och ersättande av utslitet gods.

1988/89:KrU21
Bilaga 3

Det är målsättningen inför 90-talet. Vi talar i princip enbart om program och rationell användning av tillgängliga resurser. Här ligger också att de fasta bindningarna inte längre är intressanta. Nu handlar det om att olika personer inom koncernen och utom koncernen gör så bra program som det över huvud taget är möjligt. Sedan vill vi naturligtvis att utomstående producenter också skall vara rationella. Faktum är att de i allmänhet är det.

Jan-Erik Wikström (fp): Huvudförslaget i propositionen är höjningen av TV-avgiften med 100 kr. Eftersom detta kommer att ske från den 1 juli 1989, kommer enligt propositionen underskottet i radiofonden att vara avklarat i och med kalenderårets utgång. Det kanske rent av blir några miljoner över. Då är frågan: Hur mycket pengar enligt Sveriges Radios beräkningar finns i radiofonden för år 1990, om man gör samma antagande som görs i propositionen, nämligen en 6-procentig inflation, att index beräknas stiga med 6 %? Vad finns det för utrymme kvar i radiofonden utöver den tilldelning på 41,6 miljoner som regeringen har anvisat?

Örjan Wallqvist: Fru ordförande! Om uppbördsinflödet blir minst lika stort som när det administrerades av televerket räknar vi med att det vid utgången av 1990 finns i runt tal 70–80 miljoner kvar som ett plussaldo.

Jan-Erik Wikström (fp): Det betyder att om riksdagen anvisar t.ex. 75 miljoner ytterligare för 1990 ur radiofonden med den licenshöjning som föreslagits, finns det ändå en viss behållning kvar i radiofonden vid utgången av år 1990?

Örjan Wallqvist: I varje fall plus minus noll, om operationen fungerar.

Stina Gustavsson (c): Fru ordförande! Jag vill ställa en fråga till Utbildningsradions VD Lars Hansson. Människor lyssnar ofta på lokalsändningar. Den erfarenheten har vi vad gäller lokalradio sedan lång tid tillbaka. Men också utbildningsradion har ett ökat antal tittar- och lyssnarkretsar. Men resurserna är väldigt olika ute i distrikten, som nämnts här tidigare. Vilka möjligheter har utbildningsradion att på bättre sätt än hittills fördela resurserna? Om det inte går, hur mycket är det egentligen som krävs för att få en större rättvisa? Bakgrunden till min fråga är det intresse som finns ute i distrikten för att för hempubliken följa upp en del av det riksutbud som utbildningsradion har. Frågan har fått förnyad aktualitet sedan lokalradion fått ökade möjligheter till sändningar och med bakgrund av lokalradions stora behov av nya programinslag.

Lars Hansson: Det är riktigt att det finns ett stort intresse ute i landet för lokal- och utbildningsprogram. På de platser där vi har resurser får vi väldigt fin respons och kan ställa upp. Men det finns många ställen i Sverige där vi inte har eller har väldigt få medarbetare. Vi har i SR-studien krävt att vi skall få 20 nya tjänster för att kunna ha två personer på alla lokalradioområden. Det kostar ca 6 miljoner. 6 miljoner är en förhållandevis liten summa, men den skulle betyda väldigt mycket för Utbildningssverige. Då skulle vi kunna

följa upp riksprogram med lokalanknytning. Nu när FM 4 kommer i full gång i oktober känns det väldigt olyckligt att inte ha bemanning på alla ställen.

1988/89:KrU21
Bilaga 3

Erkki Tammenoksa (s): Fru ordförande! Först skulle jag vilja fråga Örjan Wallqvist om de utmärkta TV-nyhetssändningarna på finska kommer att byggas ut, så att det exempelvis inte blir pauser mitt under julhelgen. Jag har läst att det finns en sådan ambition hos ledningen för TV1.

Min andra fråga gäller de nyinflyttade grupperna. Ni säger i SR-studien: Nyinflyttade grupper kan emellertid inte automatiskt påräkna service på det egna språket med hänvisning till redan etablerade invandrargrupper. Det kan jag hålla med om. Men finns det inte, Lars Hansson, utrymme inom utbildningsradions ram?

Örjan Wallqvist: Den första frågan är en ren programfråga som gäller de finska sändningarna, och jag tycker att den skall besvaras av Sam Nilsson.

Sam Nilsson: Vi hade nöjet att på TV ha kulturutskottet på besök i förra veckan. Jag tror att vi gav sådana besked att det inte gick att ta miste på våra ambitioner härvidlag. Vi skall försöka ordna saken.

Lars Hansson: Meningen med utbildningsradions minoritetsprogram är att på begriplig svenska tala om för invandrare hur Sverige och den svenska kulturen fungerar. Vi har inte någon ambition att ha minoritetssändningar på främmande språk. Vi har ett undantag, finska sändningar för barn, där vi kommer att satsa mer på 90-talet om vi får resurser.

Anders Nilsson (s): Jag har, fru ordförande, en fråga till Lars Hansson från Utbildningsradion. Utbildningsradion producerar ju program både för skolväsendets olika nivåer och för de grupper av vuxna som har bristfällig eller låg utbildning. Jag skulle vilja höra hur ni ser på avvägningen mellan dessa två målgrupper på litet längre sikt och hur ni bedömer att utbildningsradions programverksamhet därvidlag kommer att bli.

Lars Hansson: Det finns väldigt många människor i Sverige som har dålig skolutbildning och har bristfälliga kunskaper i att läsa, skriva och räkna. Denna grupp, kanske nästan en miljon människor, är det väldigt viktigt för utbildningsradion att nå fram till. Vi har kanske inte alltid kurser för dessa personer, men vi kan åtminstone uppmana dem att gå vidare och söka sig till andra studieformer. Det är egentligen bara etermedierna, kanske i samspel med studieförbunden och skolan, som kan fånga upp denna breda publik.

Anders Nilsson (s): Kan jag tolka svaret så att ni vid avvägningen mellan produktion för skolan och produktion för vuxenutbildning på längre sikt prioriterar vuxenutbildningen?

Lars Hansson: Nej, det vill jag inte säga. Vi har en ambition att ha en balans mellan produktion för skola och produktion för vuxna. Där kan jag säga att skolan något har fått stryka på foten under de senaste tio åren, för våra resurser för skolan har minskat. Det är ett stort bekymmer.

Som Berit Oscarsson sade tidigare när det gäller barn och ungdomar är det oerhört viktigt att vi får flera program som gör det möjligt för eleverna att förstå det medieutbud som vi nu får, bl.a. det anglosachsiska utbud som vi får

via satelliter. Det är alltså oerhört viktigt för oss att prioritera denna grupp, och vi måste försöka balansera resurserna. 1988/89:KrU21
Bilaga 3

Alexander Chrisopoulos (vpk): Det finns i avtalet med staten en rekommendation som innebär att 40–60 % av produktionen skall vara svenskproducerade program. Har ni någonting emot att denna rekommendation omvandlas till ett åläggande och att nödvändiga medel anvisas för det?

Örjan Wallqvist: Fru ordförande! Detta är nödvändigt, och det ligger i linje med vårt förslag som bygger på att den svenska andelen av produktionen skall öka högst avsevärt. Men det innebär inte att utländska program skall bort. Det finns oerhört många viktiga utländska program som skall in, men det är väldigt viktigt att den svenska profilen av bl.a. kulturpolitiska skäl förtydligas. Om den svenska andelen skall vara 70–80 % är svårt att säga, men någonting åt det hållet förefaller för mig vara den rimligaste nivån.

Alexander Chrisopoulos (vpk): Skall jag tolka svaret så att de svenskproducerade programmen också skall innebära en kvalitetsförbättring? Skall de vara mera kvalitetsinriktade program?

Örjan Wallqvist: Ja, bättre kvalitet och, som jag nämnde förut, inte minst en ökad mångfald.

Alexander Chrisopoulos (vpk): Jag har en fråga till utbildningsradions representant. Det har funnits tidigare planer på program specialinriktade mot invandrarkvinnor som skulle avhjälpa inte minst ur språklig synpunkt problem för hemmavarande invandrarkvinnor. Dessa har inte förverkligats. Vad beror det på?

Lars Hansson: Vi försöker, som jag sade förut, satsa på invandrarprogram. Ungefär 10 % av vår budget går till minoritets- och invandrarprogram. Vi har satt in väldigt mycket resurser i ett magasinprogram på måndagar som heter Allemansland. Det programmet tar upp den typen av problem som Alexander Chrisopoulos nämnde. Det kan vara invandrarkvinnornas situation, men även andra problem kan tas upp. Det är alltså ett väldigt viktigt område.

Kaj Nilsson (mp): Fru ordförande! I SR-studien betonas kvalitet och mångfald. I en av frågorna till utbildningsradions företrädare kom vi in på frågan om demokrati. Det är i högsta grad nödvändigt och behövligt att den utvecklas. För att åstadkomma ett breddat och fördjupat deltagande i medievärlden skulle man kunna tänka sig att ett av marknäten användes till en lokal etersänd TV. Jag skulle vilja veta hur ni inom koncernen och framför allt inom TV2 ser på det. Kan man inrätta en sådan lokal etersänd TV?

Örjan Wallqvist: Vi har, fru ordförande, inom TV2 i början av 70-talet startat en nedbrytning av nätet till regionala nät. Det har varit en stor framgång, och de näten används dagligen i de regionala programmen. Lokal television är faktiskt någonting helt annat. Då gör man en nedbrytning efter andra principer. Det har diskuterats att man vid användning av den tredje eller fjärde kanalen skulle kunna ha lokal television. Det är tekniskt helt möjligt att göra så. Man bygger upp sändare, förslagsvis apterade till de anläggningar

som redan finns för TV1 och TV2. Det är närmast en kostnadsfråga, en intressefråga och kanske även en behovsfråga. Lokal television är naturligtvis ingen billig historia, om den skall ha någon kvalitet. Vi brukar säga att det kostar lika mycket att göra TV-program oavsett om publiken är tio personer eller en miljon. Det är tyvärr den dystra sanningen. Skulle man starta med en lokal TV – där tycker jag att det inte i första hand är Sveriges Radio som skall syssla med det – vilket tekniskt och frekvensmässigt är helt möjligt, så bör man göra en mycket noggrann analys av den efterfrågan som publiken kan tänkas ha och hur verksamheten skall finansieras.

Sam Nilsson: Vi har i Sveriges Televisions styrelse faktiskt behandlat den här frågan utifrån de skilda koncept som förelegat när det gäller lokal ertersänd television. Eftersom tankarna bakom en lokal television liknar närradiofilosofin, med helt andra intressegrupper, delar vi den uppfattning som Örjan Wallqvist här gjorde sig till tolk för, att det här inte är någon verksamhet som vi skall gå in för och ta hand om. Det blir en rent programpolitisk kollision mellan vår verksamhetsform och närradions verksamhetsform. Jag tycker inte heller att vi skall lägga under oss den här typen av verksamhet. Däremot har vi förklarat att kan vi på något sätt bidra med teknisk assistans, som då betalas i vanlig ordning, gör vi gärna det. Vi kan exempelvis erbjuda att närtelevisionen får köpa från vårt arkiv. På det sättet är vi alltså beredda att stötta en sådan verksamhet.

Det intressanta är naturligtvis, vilket också Örjan Wallqvist var inne på, vilka ekonomiska möjligheter det finns att finansiera den lokala televisionen. Där tycker jag att den studie som vi just nu gör inom Sveriges Television om möjligheterna att utnyttja Tele-X i kombination med lokala kabel-TV-nät kan stimulera framväxten av lokal TV. Men Sveriges Television skall inte lägga sin kalla hand på det. Det är ingenting som vi skall syssla med.

Ingrid Sundberg (m): Sveriges Radio har fem dotterbolag. Vi har sett fyra av cheferna och koncernchefen i aktion. Men till den femte, Hans Helmfrid, som rest hela vägen från Kiruna, har det inte ställts några frågor här. Jag tar mig friheten att ställa en fråga till honom. Vi har hittills betalat våra mottagaravgifter på telefonräkningen. I och med omläggningen av uppbörden från televerket till Sveriges Radio i form av ett nytt bolag kommer det att sändas ut separata betalningsavier. Hur uppfattar ni att betalningsviljan kommer att påverkas när man inte längre har möjlighet att stänga av telefonen när någon inte har betalat räkningen? Det är inte lika lätt att stänga av TV-apparaten.

Hans Helmfrid: Fru ordförande! Jag tror inte att det är möjligt att stänga av telefonen på grund av att abonnenten inte har betalat sin TV-avgift. Det tror jag inte stämmer med svensk konsumentlagstiftning. Många svenskar har levt i den tron att betalar man inte sin TV-avgift, kan man få telefonen avstängd. I vår verksamhet har vi inte möjlighet till detta, utan vi har i stället valt att gå ut och tala om vad man får för pengarna, försöka motivera folk att betala avgiften och tala om, som Örjan Wallqvist sade tidigare, att det trots allt är ganska mycket man får till en relativt ringa kostnad.

Jan-Erik Wikström (fp): Fru ordförande! Jag har ställt två frågor tidigare. Den första gällde planerna inom Sveriges Radio att använda ett resurstillskott för 1990. Där har vi fått klara besked från samtliga programbolagschefer. Vi fick vidare höra av koncernchefen att det finns enighet inom Sveriges Radio om behovet och att personalen var införstådd med planerna.

Min andra fråga gällde utrymme att ta medel ur radiofonden. Det framgick att det finns utrymme för i varje fall en ytterligare tilldelning på 75 miljoner till Sveriges Radio.

Nu skall riksdagen fatta beslut den 1 juni. Om man inte fattar beslut om detta nu, blir nästa tillfälle någon gång i slutet av november, om ett nytt förslag händelsevis skulle komma från regeringen. Örjan Wallqvist sade när propositionen kom att det är ytterligt angeläget att man tar ställning till SR-studien snart. Vad betyder det för Sveriges Radio om ett beslut om en ytterligare tilldelning inte fattas redan i vår?

Örjan Wallqvist: Det blir en senareläggning på i runt tal fem–sex månader; det kan man tryggt säga. Vi har eftersträvat att ha en framförhållning så att vi kan använda varje krona så effektivt som möjligt. Är det så att beslutet fattas i november, har man tappat hela sommaren och hösten och är inne på nästa verksamhetsår. Då blir det förseningar och fördröjningar i vissa fall som upplevs som en stor olägenhet.

Jan Hyttring (c): Med anledning av den aktuella debatten skulle jag vilja ställa en fråga till Örjan Wallqvist. Det har sagts i debatten att Sverige som en liten nation skulle ha mycket begränsade möjligheter. Det har ifrågasatts om vi har talang och förmåga att klara en tredje kanal med god programkvalitet. Vad har ni för åsikt om det?

Örjan Wallqvist: Fru ordförande! Det finns i varje fall på sikt en marknad och tillräckligt med talanger för att vi skall kunna ha tre kanaler. Det är min uppfattning. Faktum är att all expansion, all vitalitet genererar sin egen kraft. Jag råkar ha den unika erfarenheten att jag har startat en TV-kanal i det här landet. Det fanns en del som sade också då att det inte skulle fungera, men det har det gjort. En ny verksamhet gjorde att det kom nya generationer, och detta är motivet när vi pläderar för ökat blodomlopp inom Sveriges Radio. Här vill vi faktiskt slå vakt om vårt eget hus.

Ingrid Sundberg (m): Jag vill tacka er alla som har kommit från Sveriges Radio. Det har varit för utskottet givande att få höra era synpunkter inför den vidare behandlingen av ärendet i utskottet.

PAUS

Ingrid Sundberg (m): Kulturutskottet återupptar förhandlingarna. Vi vill nu särskilt hälsa kultur- och utbildningsminister Bengt Göransson välkommen. Vi har tidigare haft tillfälle att ställa frågor till olika medarbetare från Sveriges Radio. Nu kommer frågorna att ställas till den politiskt ansvarige inom regeringen, Bengt Göransson. När vi har haft utfrågningar vid de slutna

utskottssammanträdena, har det vanligtvis varit med statssekreterare. Vi är glada att Bengt Göransson själv ställer upp här.

1988/89:KrU21

Bilaga 3

I årets budgetproposition står det så här: "En särskild proposition om Sveriges Radio-koncernens verksamhet m.m. kommer att föreläggas riksdagen under våren 1989." Så kommer proposition 129. Där tas i princip bara upp medelsberäkningen. Där tas inte verksamheten i stort upp. "Skälen härför är främst att frågan om Sveriges Radio-koncernens roll och resursbehov i den nya mediemiljön behöver prövas i ett vidare sammanhang." – Jag citerar här Bengt Göransson. Under motionstiden hade vi bara tillgång till motiveringen att detta skulle prövas i ett vidare sammanhang. Förra veckan kom så Bengt Göranssons besked att Sverker Gustavsson skall tillsättas som särskild utredare och att det i hans utredningsuppdrag ingår att undersöka möjligheten till en fristående reklamfinansierad TV-kanal. Jag kommer nu fram till min fråga.

Den Sveriges Radio-studie som har legat till grund för denna morgons utfrågning har inte kommit till under premisserna att det skulle finnas en rikstäckande svensk kanal utanför Sveriges Radio. Om nu Sverker Gustavsson i sin utredning kommer fram till att en fristående reklamfinansierad rikstäckande TV-kanal skall inrättas, vilka konsekvenser räknar Bengt Göransson med att detta skall få för Sveriges Radios verksamhet? Jag har inte sett direktiven, men enligt tidningsuppgifter omfattar utredningsuppdraget också att man skall diskutera Sveriges Radios ägarskap, organisation och uppdrag. Detta är ett stort uppdrag för en person under kort tid. Man kunde ha ställt sig frågan: Varför inte en parlamentarisk utredning, när det gäller så avsevärda förändringar?

Vilka förändringar räknar statsrådet i dag med att det skall kunna bli, om man kommer fram till en lösning som statsrådet har tänkt sig är möjlig? I det sammanhanget vill jag också gärna höra om Bengt Göranssons oerhörda förändring, från reklamskepticism till reklamacceptans.

Bengt Göransson: Fru ordförande! Får jag börja med en ordningsfråga, eftersom jag tillhör dem som gärna förbereder mig inför olika uppdrag som jag har, även inför detta. Jag har alltså förutsett, enligt de papper som jag har fått, att jag skulle få disponera en stund för att ge en inledande redovisning. Om det är önskemål avstår jag gärna från den, men jag skulle ändå sätta värde på att ge en bakgrund, om jag får använda tiden så. Jag återkommer alltså till den konkreta frågan och till ett konkret svar på den.

Vi har otvivelaktigt kommit in i en ny mediesituation. Vi har under 1980-talet fått möjlighet att se ett stort antal nya TV-program på nya kanaler, företrädesvis satellitsända. Vi har dessutom, vilket är viktigt att komma ihåg, fått en utveckling av videomarknaden, vilket gör att folk tittar på TV hemma efter att ha hyrt sina TV-program i närmaste butik runt hörnet, litet oegentligt uttryckt. Också detta har förändrat mediemiljön.

Låt mig ändå säga att det för mig är angeläget att understryka att den svenska televisionen och Sveriges Radios verksamhet har en mycket hög kvalitet. Jag tillhör dem som sedan ett år i min bostad har möjlighet att se kabel-TV. Jag har, inte minst den senaste veckan, kunnat se och jämföra sportprogram och då kunnat se hur Sveriges Radios TV-sport alltid har en

redaktion bakom sig. När man ser andra program upptäcker man vad redaktionen betyder. Det är naturligtvis en kvalitet i programmen som är viktig att slå vakt om.

1988/89:KrU21
Bilaga 3

För regeringen, och förhoppningsvis också för den stora majoriteten av riksdagen, har den centrala strävan varit att möjliggöra för Sveriges Radio att även fortsättningsvis vara ett s.k. public service-företag, ett företag som arbetar i allmänhetens tjänst. Det är viktigt, i all synnerhet när vi får ett mycket stort antal kanaler som var för sig företrädesvis har spekulativa syften: att tjäna pengar, att få göra en viss typ av program t.ex. Jag moraliserar inte över dessa kanaler, men jag konstaterar att det, när det finns kanaler som inte är bärare av ett samlat public service-ansvar, blir särskilt viktigt att vi ser till att det går att upprätthålla ett sådant.

Jag tycker alltså inte att man kan säga att de tillkommande TV-kanalerna generellt skulle vara dåliga. De kan vara dåliga. En del av dem är det. Men det finns betydande värden i de nya möjligheter som finns i dag.

Många tycker att vår video- och kabellagstiftning har varit alltför generös. Jag skall inte värdera det. Jag vill bara konstatera att den faktiskt är generös. Man kan inte alltid förutse exakt vad som kommer att hända. Det finns för den skull anledning att visa skepsis, att avvakta. Även dröjsmålet kan ha sina poänger, eftersom man då har möjlighet att se vad som faktiskt händer. Jag vill gärna på en punkt kommentera just detta, och då kommer jag in på det som var Ingrid Sundbergs fråga.

För sex år sedan sade alla att det som skulle hända på TV-marknaden – jag talar nu om TV som marknad – var att vi skulle få en alleuropeisk marknad, där stora TV-sändare skulle suga upp reklamintäkter från hela Europa på en gång. Svenska företag skulle gå under. Volvo skulle hotas till sin existens. Det fanns ingen ände på vilken kraft dessa paneuropeiska företag skulle få. Jag tillät mig vid den tidpunkten att vara ytterst skeptisk. Jag sade att jag tror inte ett ögonblick på denna alleuropeiska marknad. Utvecklingen har visat att min bedömning faktiskt var riktig. De TV-företag som har försökt etablera sig över hela Europa och sända över hela Europa har gått i konkurs eller har stora svårigheter eller har, som Sky Channel, tvingats väsentligt begränsa sina sändningar. Det som nu händer är att dessa TV-kanaler i stället börjar rikta sina sändningar mot enskilda språkområden eller enskilda länder. Detta är en dramatiskt ny situation. I det sammanhanget har regeringen haft skäl att fundera över om man behöver uppdatera det underlag som finns bl.a. i reklameffektutredningen, som kom för några år sedan. Det har dessutom blivit oss möjligt att få till stånd, hoppas jag – vi har några veckor på oss innan Europarådet slutligen bekräftar det – en europeisk konvention om regler för gränsöverskridande TV-program. Också denna får betydelse för oss. Vi har fått nya satelliter som sänder med effekter som inte var förutsedda när vår kabellagstiftning kom till häromåret. Vi behöver alltså göra om den. Den är inte längre tillämplig. Jag kan i dag mycket djupt beklaga att jag inte mötte gensvar när jag för drygt ett år sedan inbjöd företrädare för övriga partier i riksdagen till en beredning av just den frågan.

Sveriges Radio föreslås alltså, i den proposition som nu behandlas, få en medelstilldelning som innebär ett begränsat resurstillskott på 41,6 miljoner utöver de kompensationer som ges på grund av indexutvecklingen. Samtidigt

ges i förslaget – och detta ser jag som utomordentligt viktigt – en höjning av licensen, TV-avgiften, som den skall heta numera, med 100 kr. på ett bräde. Det är en mycket tydlig signal till allmänheten att vi ser TV-avgiften som ett lämpligt instrument att betala TV-program, att vi tycker det är viktigt att säkerställa TV- och radioverksamheten med avgifter. Vi har därutöver lagt fram förslag, som kom nu i veckan, om en särskild översyn, en utredning. Jag kommer nu till de konkreta punkter som Ingrid Sundberg tog upp.

Vi vet att vi kan disponera ytterligare två kanaler, ytterligare två frekvenser för TV-sändning över marknät. Det är många som är intresserade av att få utnyttja dem. Med insikt om det som sades här tidigare om kostnader för lokal TV-verksamhet, i det replikskifte där Kaj Nilsson deltog, finns det ändå anledning att tills vidare reservera en kanal för lokala behov. Det är då fråga om en ytterligare frekvens som kan vara ledig. Vi kan, genom en mycket snabb utredning som arbetar fram till september, ha möjlighet att få fram underlag för hur stor en finansieringsmöjlighet för en sådan kanal kan vara, vilka reklamintäkter man kan tänka sig, vilka regler man skulle kunna ha för en sådan verksamhet osv. Det finns andra som vill utnyttja samma material för att diskutera att disponera eventuella reklamintäkter för Sveriges Radios räkning, för televisionssändningar. Det finns motioner i riksdagen med förslag i den riktningen. Jag tycker då att det är rimligt att regeringen skaffar sig den kunskapen.

Jag vill alltså, när det gäller förhållandet till Sveriges Radio, understryka att det inte sägs att utredaren skall utreda Sveriges Radios ägarskap, organisation och uppdrag. Den särskilde utredaren bör belysa tänkbara konsekvenser en eventuell reklam-TV-verksamhet skulle få för Sveriges Radios ägarskap, organisation och uppdrag, står det i direktiven.

Det är alldeles givet att det, om man kommer till en situation där man bestämmer sig för att man vill utnyttja en tredje markbunden frekvens, blir angeläget att liksom tidigare söka finna lösningar i så långtgående enighet som möjligt. Jag kunde glädja mig åt att vi när vi hade beredningen förra gången, inför det som nu är det löpande avtalet med Sveriges Radio, kunde nå en mycket långtgående enighet om principerna. Inte minst var jag glad över den enighet vi nådde om att ge åt Sveriges Radio, genom moderbolaget, en mycket stark självständighet. Endast ett självständigt radio- och TV-bolag har möjlighet att vara detta public service-företag. Staten, regering och riksdag, bör i så liten utsträckning som möjligt styra det företaget. Även i den fortsatta verksamheten är detta vägledande för regeringens politik.

Ingrid Sundberg (m): Tack. Bengt Göransson. Får jag då komplettera med en fråga: Har statsrådet någon uppfattning om de konkreta följderna för Sveriges Radio, ifall vi får en tredje fristående kanal, när det gäller t.ex. uppdelningen på kanalerna, sändningstiden osv.?

Bengt Göransson: Jag har lämnat ett uppdrag som utredaren har att utföra förutsättningslöst, utan att på förhand vara styrd av bestämda uppfattningar om vart han vill komma. Jag gör för egen del den bedömningen att den bästa lösningen är att även i fortsättningen ha en TV-avgiftsfinansierad, således av reklamintäkter oberoende verksamhet i public service-företaget Sveriges Radio med de båda TV-kanalerna. Jag är övertygad om – där delar jag den

uppfattning Örjan Wallqvist framförde här tidigare – att det finns förutsättningar att övertyga lyssnarna, tittarna om att det faktiskt är värt att betala för den. På den punkten ser jag alltså inte någon effekt för Sveriges Radio.

1988/89:KrU21

Bilaga 3

Jan-Erik Wikström (fp): Sveriges Radio har redovisat två anslagsframställningar. Vi har under utfrågningen tidigare i dag fått klart för oss att man har mycket bestämda planer i koncernen för perioden 1990–1994, att det råder enighet mellan programbolagen och att personalen står bakom planerna. Vi har också fått klart för oss att med den licenshöjning som regeringen föreslår finns det utrymme för en ytterligare tilldelning till Sveriges Radio-koncernen, utöver de 41,6 miljoner regeringen föreslår. Min enkla fråga till Bengt Göransson är: Delar Bengt Göransson Sveriges Radio-koncernens uppfattning att man behöver förstärkta resurser för att genomföra de kvalitetsförbättringar man talar om, och varför lägger då inte regeringen fram något förslag om detta nu?

Bengt Göransson: Förslaget om en höjning av TV-avgiften läggs fram med hänsyn till hur mycket regeringen har bedömt att man på ett bräde kan höja avgiften. Avgiften höjs, litet grovt uttryckt, med ungefär dubbelt så mycket som behövs för en kompensations för kostnadsökningar. Jag tycker att det är en rimlig höjning och en rimlig signal till den tittare som betalar avgiften.

Jag ifrågasätter inte ett ögonblick att man inom både riksradiation, lokalradiation, utbildningsradiation och TV-bolagen har ambitioner och planer som skulle kunna förverkligas med högre anslag. Jag är däremot inte övertygad om att den verklighetsbeskrivning Jan-Erik Wikström lämnar är riktig, att det med säkerhet finns detta utrymme inom ramen för det förslag om avgift som läggs fram. Den beskrivningen bygger nämligen på ett antal antaganden om inflationsutveckling osv. På den punkten är jag inte beredd att förskottera det som vi ännu inte vet någonting om.

Jag vill alltså göra en något försiktigare bedömning av möjligheterna. Därför är jag inte beredd att säga att de pengar som Jan-Erik Wikström så välvilligt delade ut före lunch finns disponibla.

Jan-Erik Wikström (fp): Jag delade inte ut någonting, utan jag ställde en fråga till koncernens VD om vilket utrymme som finns för medelstilldelning ur radiofonden.

I propositionen säger regeringen att underskottet i radiofonden täcks per den 31 december 1989, eftersom avgiftshöjningen sker per den 1 juli i år. Man kan möjligen ha olika uppfattningar om inflationsutvecklingen. Jag har använt samma mått som regeringen har räknat med i propositionen, nämligen en 6-procentig inflation. Sveriges Radio kan ju inte ta så fel i sina bedömningar, att det inte skulle finnas något utrymme.

Då är min fråga: Om det nu visar sig, vid den undersökning som utskottet självfallet skall göra, att det finns utrymme i radiofonden för en tilldelning i storleksordningen 75 milj. kr. anser då Bengt Göransson att det är motiverat?

Bengt Göransson: Jag avser inte att uppta tid med någon sifferexercis. Låt mig bara understryka att det såväl i propositionen som i Jan-Erik Wikströms resonemang ingår antaganden om inflationsutvecklingen. Jag anser inte att

det vore klokt att på förhand göra sig av med den eventuella buffert som i så fall kan uppstå.

1988/89:KrU21
Bilaga 3

Det ligger inom ramen för den beredning som kommer efter denna utredning som statssekreteraren Sverker Gustavsson skall göra att sätta in Sveriges Radios anslagsframställning i ett något vidare perspektiv. Jag inser att detta kan betyda en planeringsförsening på 4–5 månader, vilket redovisades här före pausen. Men om vi därmed kan åstadkomma en bred enighet i riksdagen om en utveckling och en säker finansiering av Sveriges Radio, tror jag faktiskt att det är värt detta.

Jan Hyttring (c): Detta blir kanske en upprepning av frågorna, men de ställs ju utifrån olika synvinklar.

Den nu framlagda propositionen har ett mycket kort perspektiv på Sveriges Radio-TV och dess finansiering. Bengt Göransson anser att 100 kr. är en rimlig höjning. Jag vill gärna fortsätta detta resonemang och ställa samma fråga till utbildningsminister Göransson som jag ställde till Örjan Wallqvist: Vad innebär en rimlig nivå på Radio/TV-avgiften i mitten av 1990-talet?

Det har varit svårt att uttolka om det finns något samband mellan Sveriges Radios långsiktiga anslagsframställning och den utredning som regeringen tillsatte och förra torsdagen beslutade om direktiv till. Jag har själv tagit del av dessa direktiv. Men när Bengt Göransson presenterar dem gör han en ganska markant avgränsning. Denna avgränsning har också fått genomslag i pressen, där man säger att utredningen endast skall undersöka förutsättningarna för en fristående, reklamfinansierad tredje TV-kanal. Jag undrar då om det finns ett samband mellan den långsiktiga anslagsframställningen och utredningen.

Det vore bra om Bengt Göransson själv utvecklade varför man – enligt Bengt Göranssons egen presentation – sätter en sådan begränsning i utredningsuppdraget. Själv tolkar jag direktiven något vidare. Då kommer man in på frågan om den framtida långsiktiga finansieringen av Sveriges Radio-koncernen. Kommer det att bli ett fortsatt licenshöjande? Man bör lämna besked ganska snart om Sveriges Radio skall kunna hänga med i den snabba utveckling som nu sker på medieområdet.

Bengt Göransson: Jag vill börja med planeringsperspektivet och TV-avgiften. Jag avstår från att göra någon bedömning av hur hög den kommer att vara om ett antal år. Däremot tror jag att om man förklarar för allmänheten vad den faktiskt får för pengarna och samtidigt presenterar de program som kan göras samt håller en hygglig kvalitet på dem, kommer allmänheten att även i fortsättningen vara beredd att betala höjda TV-avgifter för att kunna få denna bättre programstandard.

När det gäller planeringsperspektiv har för mig vid min bedömning av reklamfinansiering av Sveriges Television varit vägledande att denna ger det kortaste av alla perspektiv, eftersom man inte på förhand kan sälja annonser på fem år. Annonser om fem år säljer man bara till företag om vilka man inte vet huruvida de kan betala sina annonser om fem år. Därför har man inte så stor glädje av detta planeringsperspektiv.

Jag har sett det som angeläget att få en säker finansiering, vilket man får genom licenserna.

Den utredning som statssekreterare Sverker Gustavsson skall göra är inte någon total Sveriges Radio-utredning och inte heller en total medieutredning. Den är en specialutredning för att bl.a. plocka fram fakta om den reklammarknad som kan finnas. Jag får naturligtvis ta på mig ett visst ansvar. Eftersom jag tillhör dem som så starkt har betonat värdet av ett reklamfritt Sveriges Radio, kommer min presentation i detta stycke att ses som ett mycket starkt förord för en tredje kanal, som om detta är det förslag som väntar bakom hörnet. Utredningen syftar inte till detta, utan den skall ge faktaunderlag och förhoppningsvis också ge Jan Hyttring underlag för de förslag som förs fram i centerns motioner, om att man skall reklamfinansiera Sveriges Television eller delar av den. Detta material skall också kunna användas även där. Jag har emellertid i min presentation naturligtvis utnyttjat mitt tolkningsföreträdare när jag har presenterat utredningen. Eftersom jag faktiskt står för mina åsikter, har jag redovisat att jag alltså står fast vid att jag anser att Sveriges Television bör finansieras utan reklam. Därav skall man inte dra slutsatser om utredningens uppgift, om att den skulle vara styrd i det avseendet, för det är den inte.

Jan Hyttring (c): Tyvärr var inte svaret särskilt klargörande. Det är svårt att koppla ihop dessa delar. Om man nu vill avvakta utredningsresultat som enligt direktiven skulle vara klart innan man tar ställning till den långsiktiga planeringen för Sveriges Radio, men ändå säger att det aldrig blir aktuellt med en reklamfinansiering, kan jag inte förstå till vilken del resultatet kommer att påverka Sveriges Radio-koncernen.

Det är få i dag som hävdar att Sveriges Radio-koncernen med de krav vi ställer på programverksamhet endast skulle ha att lita till reklamfinansiering. Däremot kan det finnas anledning att ta en del av de reklamintäkter som sannolikt finns till hjälp även i den långsiktiga finansieringen. Då får man en kombination som kan vara synnerligen intressant, eftersom denna studie visar att det kan behövas ganska stora tillskott till Sveriges Radio-koncernens verksamhet.

Om programmen håller en god kvalitet skall man få människor att koppla den till att man är beredd att betala för den kvaliteten. Det blir nog svårt att motivera vårt lands invånare för den tanken, alldenstund man samtidigt vet att det finns en mängd reklampengar som t.o.m. kan finansiera en tredje fristående TV-kanal i Sverige. Tror inte Bengt Göransson också att det kommer att bli svårt att motivera licensbetalarna att betala högre avgifter, när man samtidigt har möjlighet att inrätta en fristående kanal helt finansierad genom reklaminkomster?

Bengt Göransson: Med mina vunna erfarenheter som grund bedömer jag blandfinansieringen som utomordentligt besvärlig. Den är osäker och styrande. Erfarenheter från både Danmark och Finland visar att man fastställer regler för reklam samtidigt som man ger ett public service-uppdrag. Man säger att det skall göras så och så många program för handikappade, så och så många av olika arter o.s.v. Sedan får man kanske inte in tillräckligt mycket annonspengar, och då sitter man i rävsaxen. Då säger annonsförsäljaren: Ni måste sända reklam i nyheterna för att vi skall kunna prestera de miljoner ni behöver för att komplettera er finansiering. Av det skälet är jag utomordentligt skeptisk till blandfinansiering.

Däremot kan man för en renodlad kanal säga: Ni får vissa förutsättningar för reklamvärning. Ni har inget uppdrag i sändningstimmar eller av typ public service-uppdrag, utan ni får göra program av en godtagbar kvalitet för de pengar ni får in. Erfarenhet utifrån världen visar nämligen att reklamen ger minskad intäkt för de olika företagen.

Åke Gustavsson (s): Jag vill anknyta till den fråga som Jan Hyttring var inne på. Om vi utgår ifrån att en blandfinansiering är osäker och kan verka styrande, så är ju också en renodlad reklamfinansiering styrande så till vida att den får leva under marknadens villkor och därmed ha som mål att finansiera den programverksamhet man har. Då kan man väl med motsvarande fog säga att också denna verksamhet är styrande när det gäller tid, bredd på program osv.?

Bengt Göransson: Ja, det är den. Men det är blandfinansieringen som ger möjlighet för den mycket starkt styrande effekt som reklamen har genom att den ger möjlighet att utöva utpressning mot den som skall utföra public service-uppdraget. Jag har sett det som angeläget att undvika den situationen.

Jag vill bara tillägga, när det gäller mitt ställningstagande i den här frågan, att vi har en disponibel kanal. Det är många som kastar längtansfyllda blickar på den. Det vore dumt att inte skaffa sig en grundläggande kunskap om under vilka förutsättningar en sådan kanal skulle kunna fungera och etableras. På den punkten föreställer jag mig att det kan finnas fler partier som delar den uppfattning som socialdemokratin hyser i det avseendet.

Åke Gustavsson (s): Bengt Göransson är tveksam till att ha reklam inom ramen för Sveriges-Radio-koncernen, eftersom man svårligen skulle kunna förena detta med sin public service-funktion. Är detta den huvudsakliga invändningen från statsrådets sida?

Bengt Göransson: Jag tror att det är mycket svårt, för att inte säga omöjligt.

Leo Persson (s): Fru ordförande! Med tanke på den blandade debatt som förs i samhället om reklam i TV, vill jag ändå fråga utbildnings- och kulturministern om det verkligen finns tillräckligt med kreativitet för tre rikstäckande kanaler i Sverige. Många invänder ju att det här i landet inte finns tillräckligt med kreativa talanger för en tredje kanal.

Bengt Göransson: Man kan naturligtvis vara litet rå och säga att så länge det är brist på resurser finns det alltid talanger. Jag är alltid rädd för affärsmän som säger att "mina affärer går så bra och jag tjänar så mycket pengar att jag klarar alla mina investeringar". De som säger så är ofta ute på det sluttande planet; de har inte större vyer och planer än vad deras för ögonblicket disponibla resurser täcker. Men när jag ser hur många som faktiskt vill göra TV-program, hur många produktionsbolag det finns och hur många som uppvaktar Filminstitutet så är det för mig ett tecken på att det finns en utomordentligt stark kreativ vilja. En kreativ vilja är i sig naturligtvis ingen garanti för talang, men om denna kreativitet stimuleras brukar den ändå resultera i att ett antal ambitioner kan utvecklas till talang. Jag hyser alltså gott hopp på den punkten.

Alexander Chrisopoulos (vpk): Om jag har tolkat det kulturministern sagt hittills riktigt så finns det en klar majoritet i Sveriges riksdag för att Sveriges Radio även i fortsättningen skall vara ett public service-företag. Vidare har det framkommit att den huvudsakliga finansieringsformen kommer att vara licensfinansiering, men att det finns eller kan komma att finnas ett behov av en kompletterande finansieringsform. Annars hade man ju inte haft anledning att utreda frågan. Enligt kulturministern bör statens inblandning i Sveriges Radios verksamhet vara så minimal som möjligt, så att man därigenom undviker att ingripa i eller påverka public service-inriktningen.

Det finns också av andra orsaker betänkligheter vad gäller en finansiering av Sveriges Radios verksamhet med skattemedel. Man befärar bl.a. att staten kommer att påverka innehållet i programmen.

Då vill jag fråga kulturministern vilket av följande alternativ han anser skulle påverka Sveriges Radios oberoende mest: en helt eller delvis reklamfinansierad verksamhet i en eventuell tredje kanal eller ett delvis statsfinansierat alternativ.

Bengt Göransson: För mig är den frågan närmast akademisk eftersom både TV-avgiften och skatten betalas av den enskilde medborgaren. Men eftersom TV-avgiften kan relateras direkt till programverksamheten både i TV och radio är den enligt min mening att föredra. Den är en typ av öronmärkt avgift som är mycket praktisk och mycket lämplig, alltså en form av tittar- och lyssnarfinansiering. Jag ser därför ingen anledning att göra någon avvägning mellan skattefinansiering och reklamfinansiering.

Alexander Chrisopoulos (vpk): Kan jag tolka kulturministern så att han utesluter en eventuell viss skattefinansiering av Sveriges Radios verksamhet?

Bengt Göransson: I politiskt liv kan man aldrig utesluta någonting. Jag förbehåller mig rätten att utnyttja chansen att i denna församling redovisa mina tankar öppet och uppriktigt. Jag sitter icke här som sammanvägd medelproportional för samtliga tankar som kan finnas i mitt parti eller hos svenska folket i allmänhet.

Kaj Nilsson (mp): Fru ordförande! När det gäller avgiftsfinansieringen vill jag bara påpeka, att om man skall nollställa radiofonden, får man tillskjuta ytterligare 36 kr. Det blir alltså fråga om ännu mer än vad man tänkt.

Min fråga till kulturministern rör det som står i propositionen angående den kommande behandlingen av konventionen i Europarådet och vad denna kan betyda för den framtida verksamheten inom SR-koncernen. Bakom detta arbete ligger kanske direktiv från EG-länderna. De senaste dagarna har vi hört att Danmark är berett att lägga veto mot den kulturpolitiska syn övriga EG-länder kan komma att ge uttryck för. I dessa länder har man alltså en annorlunda syn på kulturen än vad som är fallet i Sverige och Norden i övrigt. EG-länderna i allmänhet har i högre grad en kulturindustriell syn, där kulturen framför allt skall främja den teknologiska utvecklingen. Har kulturministern studerat dessa frågor, och har han några synpunkter på den kommande utvecklingen?

Bengt Göransson: Om! Jag har levt med dessa frågor mycket nära inpå mig under ett par år i arbetet med konventionen. Det är egentligen inte fråga om en spänning mellan den nordiska kultursynen och EG:s, utan det är en stark spänning mellan kultursynen i EG-kommissionen och den hos företrädare för medlemsländer även inom EG. Därför är jag mycket glad över att vi lyckades komma fram till en konvention inom Europarådets ram, där vi behandlar TV som medium, som kulturföreteelse. Jag tycker att EG-kommissionen ganska ensidigt, i varje fall i början, betonade ett regelarbete som skulle syfta till att underlätta för TV-företag att konkurrera på lika villkor över hela Europa, medan konventionsarbetet har utgått från att underlätta gränsöverskridande TV-program, att utbyta TV-program mellan länder, under iakttagande av nationella regler för nationella sändningar. Jag är mycket glad över att vi har fått EG-ländernas medlemsstater att stödja arbetet på konventionen inom Europarådets ram.

Kaj Nilsson (mp): Hur vill då kulturministern kommentera det faktum att Danmark eventuellt kommer att använda sig av sitt veto i detta fall?

Bengt Göransson: Danskarna har ju diskuterat sitt förhållande i relation till EG-kommissionen och dess regler. Jag vill tills vidare avstå från att gå in i den debatten. Jag kan bara konstatera att vi i arbetet med konventionen har haft ett mycket starkt stöd av regeringsföreträdare från England, vars medieminister mig veterligt icke någonsin har röstat socialdemokratiskt. Det finns alltså en bred samsyn när det gäller arbetet inom Europarådets ram för att få fram en konvention, och detta är en framgång för Europas länder i TV-samarbetet.

Lars Ahlmark (m): Sveriges Radio-koncernen omfattar ju även radioverksamhet och inte bara TV. Om man studerar koncernens verksamhetsplan kan man konstatera att man där kan tänka sig att förlägga riksradios program för minoritetsgrupper liksom utbildningsradios riksprogram till P4-kanalen. Man säger att Sveriges Lokalradios resurstillskott inte får användas för att producera och sända musikprogram i syfte att öka sändningstiden. Som tidigare framkommit kan man inom lokalradion inte acceptera att gå miste om sina sändningar i P3 under dagtid. Med denna utveckling skulle P4 kunna bli en kanal för sändningar av lokalradio plus ett antal programtyper, värdefulla på sitt sätt, men riktade till ganska smala målgrupper. Den lyssnare som inte tillhör målgruppen skulle troligtvis byta kanal; och den kanal som vi av erfarenhet vet att de flesta lyssnare väljer är P3.

Man skulle också kunna tänka sig en annan utveckling av P4 – "länstidnings-utvecklingen" – med tyngdpunkten lagd på det lokala stoffet, men där man, på samma sätt som redan sker då det gäller nyhetssändningar, tillåter sig att komplettera med annat stoff, musik osv., för att nå en för många lyssnare trevlig helhetslösning.

Är Bengt Göransson beredd att öppet och uppriktigt ge sin syn på vad han tror kan vara en naturlig och för lyssnarna positiv utveckling i fråga om P4/lokalradion?

Bengt Göransson: Det är naturligtvis vansinnigt frestande att få sitta i andrakammarsalen och leka radiochef, men jag tror ändå att jag på den punkten vill hänvisa till värdet av att man inom koncernen själv tar ställning till sina uppgifter, att vi så litet som möjligt föreskriver hur verksamheten skall gå till. Som radiolyssnare har jag dock aldrig haft särskilt svårt att byta kanal när jag söker ett bestämt program. Men det finns ju olika läror på den punkten, och jag åtar mig inte att vara någon sorts överstepastor som skall tala om vem som har rätt.

Lars Ahlmark (m): Det är dock så att utvecklingen på dessa punkter i stor utsträckning styrs av de beslut som fattas exempelvis i riksdagen på förslag av regeringen. Men jag respekterar om Bengt Göransson inte vill ta ställning i frågan.

Bengt Göransson: Vi får ju alltid vissa viljeyttringar från riksdagen. Jag respekterar dem, men har för egen del inget behov av att tillföra ytterligare moment till detta regelverk.

Jan-Erik Wikström (fp): Fru ordförande! Det har framgått av Bengt Göranssons svar att skälet till att man inte anvisar ytterligare medel till Sveriges Radio med anledning av SR-studien egentligen inte har att göra med det utredningsuppdrag som Sverker Gustavsson har fått, utan mera med det faktum att man är osäker om inflationsutvecklingen eller möjligen om hur man skall kunna inkassera TV-avgifterna. Jag vill bara få bekräftat att det förhåller sig så, att skälet till förseningen ligger i osäkerheten vad gäller tillgången på medel i radiofonden.

Bengt Göransson: Nej, då har jag uttryckt mig oklart och jag ber om överseende. Skälet till att vi nu inte har föreslagit ytterligare fondmedel är att mediasituationen är som den är. Det finns anledning att sätta in SR-studien i det vidare sammanhanget, ett ställningstagande till en femårsplan skulle gå över avtalsperioden som nu löper. Det finns alltså anledning att göra en samlad bedömning av Sveriges Radios medelsanvändning. Jag hyser respekt för det mycket gedigna arbete som utförts i SR-studien, men denna kom in så pass sent att den inte kunde bli föremål för behandling i budgetpropositionen.

Den andra diskussionen handlade om huruvida det fanns pengar över i radiofonden, vilket Jan-Erik Wikström säger, eller inte fanns tillräckligt, vilket hävdas av Kaj Nilsson. Jag har valt att gå en gyllene medelväg och inta en ståndpunkt mitt emellan.

Jan-Erik Wikström (fp): Skälet till att man inte redan nu kan ta ställning till SR-studien och medelstilldelningen för 1990 och följande år skulle alltså vara utvecklingen av olika satelliter och frågan om en tredje TV-kanal. Har jag tolkat Bengt Göransson rätt?

Bengt Göransson: Nej, men eftersom vi har kommit i ett läge där det finns anledning att ta ställning till om vi skall utnyttja en tredje frekvens, där det finns väldigt många som med anledning av utvecklingen på satellitområdet hävdar att vi nu måste ta ställning till förmån för en reklamfinansiering av Sveriges Television, har jag sett det angeläget att skaffa faktaunderlag för att kunna göra en samlad bedömning av Sveriges Radios framtida utveckling.

Stina Gustavsson (c): Min fråga berör en detalj som inte är oväsentlig i vissa sammanhang. Flera lokalradiostationer har lyckats utveckla en betydande färdighet i sin funktion som serviceradio till allmänheten. Vid flera olyckstillbud har man kunnat gå ut med varningar till allmänheten. För närvarande är det en mycket komplicerad procedur om en lokalradiostation vill gå in och bryta programmet i någon av rikskanalerna för att nå ut med varningen – medgivande krävs från riksradios centrala ledning i varje enskilt fall. Är det nu inte dags att hitta en lösning såväl tekniskt som administrativt för att lokalradion skall kunna gå in och bryta de tre riksradiokanalernas sändningar i sådana här fall för att kunna förmedla sitt budskap snabbt och direkt till allmänheten? Är kulturministern villig att medverka till en snar lösning i detta avseende?

Bengt Göransson: Mitt spontana svar är att det är angeläget att man kan nå allmänheten med meddelanden exempelvis vid trafikolyckor. Men jag tycker inte att alltför många människor skall ha rätt att gå in och bryta sändningar hur som helst. Det finns ändå en poäng i att man har en ansvarig utgivare som bestämmer vad som får brytas i fråga om rikstäckande program. Vi kunde ju annars tänka oss att man skulle ha samma rätt när det gäller att gå in och redigera om tidningar. Man bör alltså hålla mycket strikt på att även i fortsättningen i sådana här sammanhang ha en ansvarig utgivare; rätten till utgivarskapet ser jag som ett mycket centralt värde. Därmed går jag dock inte emot att man i sådana här sammanhang skall kunna lämna viktiga meddelanden.

Anders Nilsson (s): Fru ordförande! Vi har talat mycket om Kanal 3. Jag har vid något tillfälle konstaterat att naturen inte tycker om tomrum, och Kanal 3 kan sägas fylla ett slags tomrum. Bengt Göransson har konstaterat att många är intresserade av att utnyttja en sådan kanal. Jag vill utvidga frågeställningen till att också gälla nästa tomrum, dvs. Kanal 4. Hur kan man på lite sikt utnyttja det?

Bengt Göransson: Jag har känt personlig tillfredsställelse över att närradion på gott och ont har blivit ett fungerande medium. Den har sina svagheter, men också sina väsentliga tillgångar. När den är som bäst har den utvecklat en god amatörism på radioområdet och blivit en föreningarnas radio. Jag har en föreställning om att även en lokal TV-verksamhet på samma sätt skulle kunna locka fram människor i amatörsikten, som skulle kunna pröva att utnyttja ett bildmedium, som ju är en så effektiv medieform. Men det är litet svårare och litet dyrare än vad jag från början trodde. I det avseendet får jag erkänna att jag har tvingats ompröva min uppfattning.

Jag möter en del som säger att reklamen är så väldigt effektiv. Men de som säger det har blandat ihop mediet med publiken. De förstår inte att reklam förutsätter ett visst antal tittare och en viss möjlighet till försäljning, t.ex. av chokladkakor. De tror alltså att chokladreklamen i sig är värdefull, även om den inte leder till försäljning. Men det är faktiskt inte så. TV-reklamen förutsätter också en stor publik, och den finns inte på den lokala nivån. Före pausen utvecklades en förklaring till att man måste avvakta något, men det finns ändå skäl att anmäla att denna verksamhet sannolikt kommer på sikt.

Det har som bekant i alla tider varit så att tekniken efter hand blivit billigare, och sändare osv. kommer att bli billigare. Men de som räknar med att ha tillgång till OB-bussar för att göra stora TV-produktioner, som sedan skall nå enbart tittarna i ett enda kvarter, kommer inte att klara sig särskilt långt.

Åke Gustavsson (s): Med eller utan förtjusning brukar en del säga i anslutning till regeringens handläggning av reklam-TV-frågan att Sverige, innan ett politiskt beslut har fattats i frågan, kommer att vara överkört av den tekniska utvecklingen eller av reklammakare. Hurdan är statsrådets bedömning på den punkten?

Bengt Göransson: Detta tillhör myterna. Man har under hela den tid som jag haft ansvaret för dessa frågor ideligen skriat om hur bråttom det är och om att vi kommer för sent. Faktum är att vi har valt att finansiera vår nationella radio och television med avgifter. Vi står fast vid det, och företaget existerar. Vi har nu lagt fram en proposition med förslag om en kraftig avgiftshöjning. Efter att ha läst motionerna utgår jag från att denna kommer att gå igenom, såvida inte de ledamöter som inte har motionerat skulle gå emot den. I det stycket har ingen tid föspillts. Man kan faktiskt börja sälja annonser, om man skulle vilja det. Försäljningen måste ju inte med nödvändighet ha börjat redan förra kvartalet för att verksamheten skall komma i gång.

Alexander Chrisopoulos (vpk): Kulturministern har upprepade gånger, både i dag och i kulturpropositionen, hänvisat till den dramatiskt snabba utvecklingen inom etermedieområdet som ett skäl för att inte nu ge Sveriges Radio de pengar som man där behöver för sin utveckling, inte minst för att uppfylla de kulturpolitiska målen. Vi vet också att denna utveckling har inneburit mycket kraftiga fördyringar av Sveriges Radios verksamhet. Att köpa rätt till sändning från attraktiva sportevenemang kostar betydligt mera i dag. För att få köpa attraktiva program måste man teckna sig för programpaket osv.

Anser inte kulturministern att behovet av att förbättra Sveriges Radios konkurrensmöjligheter och av att skapa förutsättningar för Sveriges Radio att uppfylla de kulturpolitiska målen är skäl nog för att ge Sveriges Radio de pengar man där behöver för sin verksamhet?

Bengt Göransson: Fru ordförande! Får jag bara påminna om att situationen även i riksdagen har förändrats. Det är inte mer än ett år sedan som ett av de borgerliga partierna, centerpartiet, yrkade avslag på varje förslag om höjning av TV-avgiften, med hänvisning till att man ville att Sveriges Television skulle reklamfinansieras. Det gör man inte i år, om jag har uppfattat motionerna rätt. Men så var alltså fallet för ett år sedan. Jag ser det som angeläget att vi när vi för fram förslag om avgiftshöjningar så långt möjligt når enighet. Det är en poäng i förhållande till den allmänhet som förutsätts betala avgifterna att vi kan säga att alla partier är överens om dessa avgifter.

Att ha en situation där man antingen förtalar Sveriges radio och television med hävdande av att det inte skulle göras bra program – vilket faktiskt är fallet – eller där man menar att verksamheten skulle kunna betalas på annat sätt är den sämsta lösningen när det gäller att hävda public service-intresset.

Därför är jag glad för att jag faktiskt haft så mycket is i magen som krävts för att i år kunna lägga fram ett förslag om en rejäl höjning, om vilken riksdagspartierna sannolikt blir ense. 1988/89:KrU21
Bilaga 3

Ingrid Sundberg (m): Jag ber att å utskottets vägnar få tacka Bengt Göransson för att han har velat komma hit.

Sammanfattning	1
Propositionerna	1
Motionerna	2
Motioner som väckts under den allmänna motionstiden 1989	2
Motioner som väckts med anledning av proposition 1988/89:129	4
Ärendets beredning	6
Utskottet	6
Inledning	
Vissa övergripande uppgifter om Sveriges Radio-koncernens programverksamhet	7
Anslagsframställningar från Sveriges Radio, radionämnden och televerket	8
Sveriges Radio	8
Radionämnden	9
Televerket	9
Medelsberäkningar för Sveriges Radio-koncernen, radionämnden och televerket	9
TV-avgiften	13
Finansieringsformer för Sveriges Radio, m.m.	14
Frågan om förberedelser inför ny avtalsperiod för Sveriges Radio-koncernen	14
Rationaliseringsverksamheten inom Sveriges Radio-koncernen	15
Resursfördelningen mellan TV:s båda kanaler, m.m.	15
Mottagningsförhållanden för radio och TV inom Uppsala län	16
Sveriges Radios programverksamhet	17
Lokalradion	22
Hemställan	28
Reservationer	
1. Medelsberäkning för Sveriges Radio-koncernen och ställningstagande till koncernens tilläggsäskande med anledning av SR-studien (fp,c)	30
2. Medelsberäkning för Sveriges Radio-koncernen och ställningstagande till koncernens tilläggsäskande med anledning av SR-studien (vpk,mp)	33
3. TV-avgiftens (mottagaravgiftens) storlek (fp,c)	35
4. TV-avgiftens (mottagaravgiftens) storlek (vpk)	35
5. TV-avgiftens (mottagaravgiftens) storlek (mp)	36
6. Vissa frågor om reklam i TV (c)	36
7. Vissa frågor om reklam i TV (vpk,mp)	37
8. Skattefinansiering av Sveriges Radio-koncernen (vpk)	37

	1988/89:KrU21
9. Förberedelser inför ny avtalsperiod för Sveriges Radio-koncernen (m)	38
10. Rationaliseringsverksamheten inom Sveriges Radio-koncernen (m)	38
11. Resursfördelningen mellan TV:s båda kanaler, m.m. (c)	38
12. Andelen svenskproducerade program i Sveriges Televisions sändningar (vpk,mp)	39
13. Utbyggnad av Lokalradion (c,mp)	39
14. Samarbete mellan riksradiation och lokalradion (m)	40
15. Samarbete mellan riksradiation och lokalradion (c)	40
16. Lokalradios tappningsrätt (m,c)	40
17. Lokalradiosändningar av viktigt meddelande till allmänheten (c)	41
Särskilt yttrande	
Textning av nyhetsprogram samt nyhetsprogram på teckenspråk (m,c)	42
Bilagor	
1. I proposition 1988/89:129 framlagda lagförslag	43
2. I reservation 5 framlagda förslag till ändringar i regeringens lagförslag	45
3. Av kulturutskottet ordnad offentlig utfrågning om Sveriges Radios finansiering och verksamhet	46

